

Biographisch woordenboek der Noord- en Zuid- Nederlandsche letterkunde

<https://hdl.handle.net/1874/236532>

mm 13599

BIOGRAPHISCH WOORDENBOEK

DER

NOORD- EN ZUID-NEDERLANDSCHE
LETTERKUNDE,

DOOR

Dr. W. J. A. HUBERTS, W. A. ELBERTS en F. Joz. P. VAN DEN BRANDEN.

Leden van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde.

Aljunct-Archivaris van Antwerpen

Aflevering I.

DEVENTER,
A. J. VAN DEN SIGTENHORST.
GENT,
FR. WAEM-LIENDER S.
1873.

A.

Aa (*Cornelis van der*) [1749—1816] geb. te Leiden, boekhandelaar te Haarlem en daarna te Utrecht, ijverig aanhanger van Willem V, in 1796 om politieke redenen veroordeeld tot vijf jaar tuchthuisstraf, in 1799 op vrije voeten gesteld, daarna boekhandelaar te Utrecht, overleden te Amsterdam.

Hij schreef de volgende boeken: *Handboekje der Vaderlandsche Geschiedenissen*, 6 Dln., Dordrecht 1804; *Geschiedenis van den jongstgeëindigen oorlog tot op het sluiten van den vrede van Amiens*, 10 Dln. met pl., Amst. 1802—8; *De Geschiedenis der Vereenigde Nederlanden en derzelve buitenlandsche bezittingen*, 25 Dln. met pl., Dordrecht 1811; *Geschiedenis van het leven, karakter en lotgevallen van Willem V*, 5 Dln. met portr., Amst. 1806—9; *De doortuchtige vorsten uit den huize van Oranje Nassau en derzelve uitmuntende daden*, 's Hage 1814; *De Tirannijen der Franschen in den jare 1747, 1785—1813, in de Nederlanden gepleegd*, Amst. 1814; *Verslag van de gebeurtenissen in Amsterdam en Woerden in Nov. en Dec. 1813, 2 stukjes*, Amst. 1814.

Aa (*Pierre Jean Baptiste Charles van der*) geb. te Haarlem, den 31 Oct. 1770, was advocaat te Amsterdam en een ijverig voorstander van de staatsomwenteling in 1795. In 1796 werd hij baljuw van Amstelland; tien jaar later vatte hij de praktijk weer op te Leiden. Uit haat tegen de vreemde overheersching wilde hij noch onder L. Napoleon noch onder den keizer dienen en onderhield hij zijn talrijk gezin met de opbrengst van zijne praktijk en van zijne pen. Hij schreef of vertaalde vele werken o. a.: *Handboek voor de jongelingschap of lessen voor het maatschappelijk leven*, Amst. 1802; *Aanspraak in dichtmaat ter gelegenheid van het heugelijk*

vredefeest, Amst. 1802; *Redevoering over den minst geachten stand in den Burgerstaat*, Amst. 1802; *Kleine gedichtjes voor zeer jonge kinderen*, Amst. 1803. Voorts een groot aantal juridische werken. Hij is de vader van de twee van der Aa's die onmiddellijk volgen en overleed den 12 Mei 1812.

Aa (*Abraham Jacob van der*) geb. te Amst. den 6den Dec. 1792, werd aanvankelijk opgeleid voor geneesheer, doch het overlijden zijns vaders en de conscriptie deden hem in 1812 de studie vaarwel zeggen: hij verkoos den zeedienst boven den landdienst, in de hoop van alzoo scheepsdokter te worden. 't Schip, waarop hij diende, werd door de Engelschen genomen en de bemanning krijgsgevangen gemaakt. Door de omwenteling van 1813 kwam hij op vrije voeten en nam dienst als tamboer bij een korps Hollanders, te Yarmouth verblijf houdende. Hij maakte den veldtocht van 1815 mede, woonde den slag van Waterloo bij, doch verliet in 1817 den dienst, omdat er voor hem weinig uitzicht op bevordering was. Hij vestigde zich als boekhandelaar te Leuven, doch onbekendheid met den handel en dientengevolge achteruitgang in zijne zaken dwongen hem in 1819 zijn handel aan kant te doen. Nu zocht hij zijn bestaan als onderwijzer en werd op eene bloeiende kostschool te Savre Moulin geplaatst, welke inrichting later te Vilvoorden gevestigd was. Van 1825—30 was van der Aa particulier secretaris van den Auditeur Militair te Antwerpen, doch de Belgische opstand dwong hem als Hollander Antwerpen te verlaten, met achterlating van al het zijne; hij vluchtte naar Breda, stelde zich ter beschikking van den gouverneur dier vesting en bewees het

vaderland in die hachelijke tijden menigvuldige diensten; onder anderen ondernam hij, op last van hooger hand, een tocht naar Antwerpen, waar hij herkend werd en op staande voet zou doodgeschoten zijn, zoo zijne tegenwoordigheid van geest hem niet gered had. Na het vredestractaat met België in 1839 vestigde zich van der Aa metterwoon te Gorinchem, om met des te meer gemak de uitgave van zijn groote woordenboek te kunnen besturen. Hij overleed aldaar den 21 Maart 1857, na de beide laatste jaren veel geleden te hebben aan de ziekte (kanker) die zijn ijzersterk gestel langzaam ondermijnde. De werken van dezen schrijver zijn *Aardrijkskundig Woordenboek van Noord-Brabant*, Breda 1832; *Herinneringen uit het gebied der geschiedenis, betrekkelijk de Nederlanden*, Amst. 1835; *Beknopt Aard. Woordenb.*, één dl., Gor. 1835; *Aardrijkskundig Woordenboek der Nederlanden*, Gorinchem 1836—51, met het aanhangsel 13 Dln.; *Nieuwe Herinneringen uit het gebied der geschiedenis, betrekkelijk de Nederlanden*, Amst. 1837; *Het Metalen Kruis, Blijspel met Zang*, Amst. 18...; *Geschied- en Aardrijkskundige beschrijving van het Koninkrijk der Nederlanden en het Groothertogdom Luxemburg*, Gorinchem 1841; *Nieuw Biographisch, anthologisch en critisch Woordenboek van Nederlandsche dichters*, kunnende dienen als aanhangsel op P. G. Witsen Geysbeeks woordenboek van Ned. dicht., 3 dln., Amst. 1844—46; *Geschiedkundige Beschrijving van de stad Breda en hare omstreken, met pl. en facs.*, Gorinchem 1845; *Nederl. Oost-Indië*, met pl., 4 dln., Amst., later Breda 1846—57 (bevat alleen de beschrijving van 't eiland Java); *Beschrijving van den Krimpen- en Loopikerwaard*, Schoonh. 1847; *Nederland, handboekje voor reizigers*, met kaartjes, Amst. 1849; *Lotgevallen van Willem Heenvliet, ook op Borneo en Bali, met pl. en k.*, Amst. 1851, (waarin hij zijn eigen lotgevallen, tijdens zijne militaire loopbaan beschreef); *Biographisch Woordenboek der Nederlanden*, Haarlem 1850—57. Dit Woordenboek bewerkte van der Aa tot het artikel *Coehoorn*: 't is na zijn dood voortgezet door van Harderwijk en Schotel en nagenoeg tot aan de letter T voltooid. Voorts gaf v. d. Aa nog een Bloemlezing van *van Effens Hollandsche Spectator* in 't licht, 2 dln., in 't *klassiek letterkundig Pantheon* van H. A. M. Roelants, Schiedam 1855; *Parelen uit de lettervruchten van Nederlandsche dichters*, Amst. 1856; *Ons Vaderland en zijne bewoners* (prachtwerk met fraaie lithographiën en houtgravures tusschen den tekst) Amst. 1855—57. Eindelijk was hij redacteur van den *Zuid- en Noord-Holland-*

schen Volksalmanak en leverde hij onderscheiden bijdragen in verschillende tijdschriften, als in het *Letterlievend Maandschrift*, de *Vaderlandsche Letteroefeningen*, *Vriend des Vaderlands*, *Algemeene Konst- en Letterbode*, *Maria en Martha*, *Astrea*, de *Globe*, de *Navorscher*, enz. enz.

Aa (*Christiaan Petrus Eliza Robidé van der*) geboren te Amsterdam (7 Oct. 1791) studeerde en promoveerde te Leiden in de rechten, bekleedde in den Franschen tijd verschillende betrekkingen, werd in 1818 procureur te Leeuwarden, vestigde zich tien jaar later, na zijn tweede huwelijk, metterwoon op den Hemelschen berg, bij Arnhem, in welke stad hij het rechterambt bekleedde, en stierf den 14 Mei 1851 aan den kanker in het aangezicht, na de drie laatste jaren van zijn leven aan de gevolgen van eene hersenziekte geleden te hebben.

Robidé van der Aa heeft zich doen kennen als dichter van vele huiselijke en gelegheidsgedichten, wier opsomming ons minder doelmatig voorkomt, doch waarvan er verscheiden te vinden zijn in de *Muzen Almanakken* of in die van het Schoone en Goede waarvan hij een reeks van jaren redacteur was. Als prozaschrijver werd hij door de maatschappij tot N. v. 't A. met goud bekroond voor zijn *Gevolgen van huiselijke achteloosheid, wanorde en verkwisting*, 1824. Voorts zijn van hem: *Losse bladen in het groote levensboek*, 2 dln., Amst. 1832; *De zoon der Natuur en de zoon naar de wereld*, 2 dln., Amst. 1836 (onder medewerking van Ds. O. G. Heldring); *de Rijn in afbeeldingen en tafereelen geschetst*, 2 dln., Amst. 1837 (vrij naar 't Engelsch van Tomblesons'), *Views on the Rhine*; *Volksverhalen en Legendes aan de Rijnovers verzameld*, 2 dln., Amst. 1839 (vrij naar 't Hoogduitsch van Reumonts *Rheinlands Sagen*); *Oud-Nederland in de uit vroeger dagen overgebleven burgten en kasteelen*, 2 dln., Nijm. 1841.

Van der Aa heeft zijn grootsten roem te danken aan zijn stukken in den *Volksbode*, een tijdschrift door hem en bovengenoemden Heldring uitgegeven, Arnhem 1839—47, in welke hij tegen het misbruik van sterken drank en andere volksgebreken met kracht te velde trok. Ons bestek gedooft niet een lijst te geven van al de verhandelingen, even min als van de kinderwerkjes door hem in 't licht gegeven.

Aa (*Martinus Wilhelmus van der*) geb. te Amst. den 10 Maart 1830, waar hij ook gevestigd is, schreef onder het pseudoniem van Henry van Meerbeke: *Waarnemingen en waarheden*, Amst. 1859; *Nog iets over Klaasje*

Zevenster, Amst. 1866; *Zoo wordt men lid van de tweede Kamer, een Hollandsche verkiezingsroman*, Amst. 1869.

Abbing (C. A.), was rector der Latijnsche school te Hoorn en schreef *Behn. geschied. der stad Hoorn*, Hoorn 1839; *Geschied. van Hoorn gedurende de 17e en 18e eeuw* (verv. op Velius' kronijk), 1841.

Abbink (J. J.), schreef: *Leven van Koning Willem II*, Amst. 1849.

Abbring (J. H.), van wien het ons niet is mogen gelukken eenige levensbijzonderheden op te sporen, behalve wat de titels van zijn werken ons geven, schreef: *Weemoedstoonen uit de geschiedenis van mijn leven of mijne reis naar Curaçao en vlugtige beschouwingen van hetzelfde, gedurende mijn tienjarig verblijf op hetzelfde*, Gron. 1834; *Fragmenten uit mijne aantekeningen*, 2 dln., Gron. 1836; *Het dal Kerah of de pelgrims-oogst, Een Perzisch verhaal*, 2 dln., Gron. 1836—37; *Geron of de oude op den berg, een boek voor ingewijden*, 2 dln., Gron. 1837; *Keur van kleine geschiedenissen en verhalen*, 2 st., Utrecht 1838—39; *Het Heelal of beschouwing van den sterrenhemel tot opwekking van godsdienst en godsvereering*, Amst. 1849.

Abcouw (C. J. van), schreef *De twee Neven, een verhaal uit den vijftienjarigen vrede*, Amst. 1835; *Schetsen en Phantasiën*, Amst. 1837.

Abeele (*Achior van den*), schreef: *Den Weg der Verganckelykheid*, Haarlem 1717, behelzende overdenkingen bij ziekte, dood en graf. Voorts: *Stichtelijke Gedichten waarin een jongelings Pelgrimie beplant met gedichten en gezangen over verscheide voorwerpen*, Haarlem 1718. Nog zond hij in 't licht *Weereldlyke Alarm*, 1719 en *Christelijke Huiskouping*, 1740.

Abeele (*Albin van den*) geboren te St. Martens-Laathen bij Gent, 27 Augustus 1835, was in zijne geboorteplaats lid van den gemeenteraad en schepen, terwijl hij er thans burgemeester is; bij dit alles oefent hij het bedrijf van landbouwer uit. Hij schreef: *Geschiedenis van Sint-Martens-Laathem*, 1863. *Geschiedenis der stad Deinze*, 1865. *Karel en Theresia, eene schets uit het Vlaamsche dorpsleven*, 1866. *Het jaar zestien* (1816), *eene schets uit het werkmansleven*, 1869. *Het Hof-ter-Beken, eene schets uit het leven der Vlaamsche landbouwers*, 1873. Al deze werken werden te Gent gedrukt.

Ablang van Giessenburg (*Willem Jan Baron d'*) geb. te Amsterdam den 1 Juli 1812, referendaris bij den Raad van State, lid van den Hoogen Raad van Adel, referendaris bij het Dep. van Binnenl. Zaken en Raad Adviseur bij het Dep. van Justitie. Hij schreef *Regtmatigheid van schadevergoeding voor afgeschafte Heerlijke Regten*, 's Hage 1849; *De Duitsehe Orde of beknopte geschiedenis, indeeling en statuten der broeders van het Duitsehe Huis van St. Marie van Jeruzalem*, 's Hage 1857; *De Ridderschap van Veluwe of geschiedenis der Veluwsche jonkers met pl. van wapens*, 's Hage 1859; *Nederl. Gemeentewapens*, 's Hage 1862; *Wapenboek der Ridders van de Duitsehe Orde, Balije van Utrecht*, 's Hage 1871.

Ablijen (*Cornelis*) een notaris te Antwerpen waar hij in de 16de eeuw leefde. Hij schreef: *De nieuwe Werelt der landschappen ende eylanden die tot hier toe allen onder weereldbeschrijveren onbekent geweest syn*, Antwerpen 1563, folo.

Abrahamsen (*Isaäk*) geb. te Vlissingen den 15 Aug. 1663, was krankbezoeker in zijne geboortestad en overleed aldaar den 4 Oct. 1714. Behalve eenige stichtelijke werken schreef hij *Kronyk-Register van de voornaamste Kerkelyke en Wereldlyke Geschiedenissen van den beginne des Werelds enz.*, Middelb. 1713, meermalen herdrt.

Acker Strating (G.). Zie **Strating**.

Ackere (*Maria van, geboren Doorlaeghe*), geb. 25 October 1803, dochter van een pottebakker uit Dixmuiden, die te Yperen in eene zusterschool Fransch en Vlaamsch leerde en daarna bij hare ouders aan huis les in het rekenen nam van zekeren Petrus Johannes Gheysen. Deze ontdekte bij haar het eerst eene natuurlijke dichtgave, waarna zij onder bescherming genomen werd door den notaris L. van Roo, die haar met de meeste dichters van haar vaderland in kennis bracht. In 1826 werd zij te Yperen bij een prijskamp met goud bekroond. Zij stond in hoog aanzien bij den dichter Prudens van Duyse, die haar verscheiden zangen wijdde. Onder hare beste gedichten behooren *Aan de Belgische Dichters*, gedrukt in de *Nederduitsche Letteroefeningen* van October 1833, *Dichtstuk bij de inhuldiging van den nieuwen steenroeg van Dixmude op Pervysen*, den 24 Juni 1840, *opgedragen aan het stedelijk bestuur van Dixmude*, 1840, *Madelieven*, Dixm. 1840, *Palfijn* (uitvinder van den forceps), *vaderlandsch gedicht*, Gent 1848, *St. Godelieve, legende uit de XI eeuw, dichtwerk*, 1849, *De avondlamp*,

dichtbundel, 1850, waarin haar schoon gedicht *Huwelijksheil*, geschreven na haar huwelijk (in 1836) met van Ackere, verloskundige uit Kortrijk, *Den weledelen Heere de Breyne-Peellaert, herkozen als burgemeester der stad Dixmude*, Dixm. 1855, *De schoone kunsten in België, prijsnaers*, bekroond in 1857 te Gent. *Zetternam* 1857. *Winterbloemen, dichtbundel*, Gent 1868, *Najaarsvruchten, dichtbundel*, 1869, *Petronella Moens, Hollands blinde dichteres*, Antwerpen 1872, *Vreemde harpen*, vertalingen, Gent 1873, *Nieuwe dichtbundel*, Gent 1873.

Ackersdijk (*Willem Cornelis*) geb. te 's Hertogenbosch 12 Dec. 1760, studeerde en promoveerde in de rechten te Utrecht, werd advocaat in zijne geboortestad, en na 1807 te Utrecht. Van 1811—20 was hij vrederechter in laatstgenoemde plaats; sedert dien tijd leefde hij als ambtelos burger te Rotterdam. Hij stierf den 7 Febr. 1843.

Behalve als rechtsgeleerde muntte A. insgelijks uit als letter-, geschied- en oudheidkundige, waarvan talrijke opstellen in de werken van verschillende genootschappen of in tijdschriften. Acht bijdragen van zijne hand vindt men in de werken van de Maatschappij der Nederl. Letterkunde te Leiden, waaronder zijn: *Geschiedkundig Onderzoek omtrent Herman de Ruyter van 's Hertogenbosch, zijne inneming en verdediging van de vesting Loevestein en de omstandigheden daartoe betreffende*. Afzonderlijk heeft hij uitgegeven: *Korte beschrijving van het dorp Lommel en deszelfs omtrek mitsgaders Onderrigt omtrent het Noorderkanaal, ondernomen tot vereeniging van de rivieren de Rijn, de Maas en Schelde*, Nijm. 1808, zijnde de geschiedenis der *Eugeniaansche* gracht, die de infante Isabella Clara Eugenia in 1626 wilde maken, ten einde Hollands handel te fnuiken; *Aanmerkingen omtrent de Nederlandsche taal, bijzonder met betrekking tot de zuidelijke provinciën* (Nederlandsch en Fransch naast elkander), Antw. 1822.

Ackersdijk (*Jan*), zoon van den voorgaande, werd te 's Hertogenbosch geboren den 22 Oct. 1790, studeerde in de rechten te Utrecht en vestigde zich aldaar als advocaat. In 1815 maakte hij als vrijwilliger den veldtocht tegen Napoleon mede; in 1817 werd hij benoemd tot subst. officier bij de rechtbank van eersten aanleg te Utrecht en in 1825 tot hoogleraar te Luik en na 1830 te Utrecht, welke betrekking hij tot Juni 1860 waarnam. Hij stierf den 13 Juli 1861. Als eene bijzonderheid van dezen geleerde vermelden wij zijn onverzadelijken lust tot reizen: bijna alle landen in Europa zijn door hem bezocht van westelijk Ierland tot Kazan

in Rusland en van Lapland tot Palermo. Hij schreef: *Verhaal eener reis in Rusland, gedaan in 1835*; 2 dln., Gron. 1840. Voorts vindt men proeven uit zijn reisjournalen in de *Vriend des Vaderlands*. Op oeconomisch gebied gaf A. verscheiden brochures uit.

Acket (*Jan*), leefde in het laatst der 17de eeuw te Brugge, waar de Rederijkerskamer „de Drie Sanctinnen” op 15 Februari 1700 een treurspel van hem opvoerde, getiteld: *Clarinde, Prinsesse van Mantua of de rampspoedighe liefde*, Brugge 1700. Verder is nog van hem bekend: *Gelukkige en ongelukkige minnestrijd*, zangspel, Brussel 1706.

Adriaensen (*Jan Baptist Cornelis*) geboren te Brussel 20 October 1847, ontving zijne opleiding op de normaalschool te Lier, werd in 1867 onderwijzer aan de gemeenteschool te Leuven en twee jaren later aan de staats-middelbare school te Antwerpen. Hij schreef: *Het eerekrans*, toneelspel met zang, 1868. *Meester zijn*, toneelstukje voor jongens, 1868. *Moeders naamfeest*, tweespraak voor meisjes, 1868. *Mietje Strik*, toneelstukje in één bedr. voor meisjes, 1868. *De zee*, groot zingdicht, 1868. *De zuster van liefde*, cantate (bekroond) 1869. *Zwingela*, lustspel met zang in één bedr. voor meisjes, 1869. *Kompernoel*, id. voor jongens, 1869. *De krollebol*, alleenspraak met koepletten, 1869. *Verloren Maandag of de gevolgen van spel en drank*, 1869. *Het kind en de bedelvrouw*, samenspraak voor schoolmeisjes, 1870. *Madame van Grollegom*, kluchtspel voor meisjes, 1870. *Frans en Emiel*, geschiedenis van twee gebourkinderen, 1871. *Vivat ons dorp!* lustspel met zang voor jongens, 1871. *Jan de knecht*, alleenspraak met koepletten, 1871. *Oost west, 't huis best*, toneelspel met zang, 1871. *Ieecer t'huis*, toneelspel voor meisjes, 1871. *Werk, talent en kapitaal*, cantate, 1872. *Pieter Pauwel Rubens, zijn tijd en zijne tijdgenooten*, 1872. *Zindelijk Netje*, alleenspraak met koepletten voor meisjes, 1872. *De knakzalver*, id. voor jongens, 1872. *Berijmde fabels en andere gedichten*, 4 reeksen, 1873. *Pachter Noest, of werken is zatig*, toneelspel, in één bedr. voor jongens, 1873. *Het Melkboerinnetje*, alleenspraak met koepel. voor meisjes, 1873. *De geschiedenis van een potlood*, 1873. *Van Dijk en Jordaens*, 1873. De toneelstukjes zijn allen geteekend door *Ja*, als pseudoniem. Verder gaf hij eenige schoolboekjes uit voor het rekenen, en dichtertelijke bijdragen in onderscheiden tijdschriften en jaarboekjes.

Adama van Scheltema (*C.J.*). Zie *Scheltema*.

Admiraal (Aart) geb. te Goededeede den 13 October 1833, werd opgeleid voor onderwijzer, doch ging in 1860 bij de telegrafie over. Sinds 1869 is hij directeur bij de rijks-telegrafie te 's Hage. Hij schreef van 1856-65 opstellen in de *Dageraad*; voorts, zonder zijn naam, *Ideën over Multatuli*, Amst. 1862; *Hoe hij koning werd*, Dord. 1863; *De vijand der maatschappij*, 1865; *Het leven in Doortrek* (in het Tijdschrift *Nederland*); *De laatste Hollandsche Minnezanger*, 1865; *Het kranse te Wemeldingen en een Vraag, twee Novellen*, Delft, 1866; *De godsdienst des volks*, 1867 (psd. *Bato van der Maas*). Wijders vele bijdragen en opstellen met zijn naam of onder de psd. van B. v. d. M., een Oud-Ondermeester en Jb. van der Zande, in de *Nederlandsche Spectator*, *Vaderlandsche Letteroefeningen*, *Tijdspiegel*, *Gids*, *Omnibus*, enz.

Adriani (Marcus Jan) geb. te Oterdum, den 28 Febr. 1771, werd in 1794 pred. te Aengwirden en sedert 1809 te Oude Pekel-A. Hij stierf ald. den 5 Dec. 1845. Twee zijner verhandelingen, de eerste *oer de geschiedenis van Jezus*, de tweede *over die der Apostelen* zijn door de Maatsch. tot N. v. 't Algem. bekroond. Zijne overige werken zijn: *Redevoering ter nagedachtenis van A. Wester*, Gron. 1822; *Hulde aan de Nagedachtenis van Graaf Adolf van Nassau door M. J. Adriani en H. A. Spandaw* (redevoering bij de ont-hulling van 't eerste monument ter nagedachtenis van graaf Adolf niet ver van Heiligerlee in 1826), Gron. 1827; *De Prosodist of Woordenlijst voor de Uitspraak*, Gron. 2e Dr. 1827.

Afflighem (Willem van) een dichter uit de 13e eeuw. Zijn eigenlijke naam is onbekend want de naam van Afflighem is die eener abdij in Brabant, waar hij in 1295 abt was. Later werd hij prior in de abdij van Frausnes in Henegouwen waar hij overleed. Hij schreef *Het leven der H. Ludgardis*, een gedicht.

Aelbroek (Johan Lodewijk van), geboren te Lokeren 31 October 1753, overleden 29 October 1846 te Gent, waar hij lid van den gemeenteraad en lid van de provinciale staten van Oostvlaanderen was. Hij schreef: *Werkdadige landbouwkunst der Vlamingen, verhandeld in zamenspraken tusschen eenen grondeigenaar en zijnen pachter*. Gent 1823, 8° met platen.

Aerts (Philip) leefde in het laatst der 16de en in de eerste helft der 17de eeuw; hij werd in 1604 als prediker bevestigd en ging met D. van Male naar Engeland, als gezant van den aartshertog Albertus van Oostenrijk, waar hij twaalf jaren bleef. Terug-

gekeerd werd hij supprior te Gent en later prior van het klooster te Yperen. Hij overleed te Moerbeke 24 Juli 1637. Hij schreef: *Gheestelyken schat van de derde orde St. Dominici: soo wel voor cloosterlyck als voor die in haerlieden bijzondere huysen en ootmoedige penitentie leven willen Inhoudende de instelling, voortganck, gratie, privilegïen, regel ende eenige historie der wijtvermaerde personen van de derde orde. Bijeen vergadert ende wyl verscheiden talen overgezet door P. A. Gent 1620, 2e dr. 1635, 3e dr. 1663.*

Albertsz (Hendrik) schreef *May-gift van verscheide vogelen aan alle eerbare jongelieden*, Amst. 1730.

Agatha. Zie de Goeje.

Agron (Pierre), schoolonderwijzer te Amsterdam en een der redacteurs van de stads-courant in 't laatst der vorige en 't begin van deze eeuw. Hij gaf uit *Eenzaam tijdverdrif in dichtstukjes*, Amst. 1794. Hij was met Landré en Weiland bewerker van den vroeger zeer bekenden *Dictionaire portatif*.

Aitzema (Lieuwe van), een Friesch edelman, geboren te Dokkum den 19 Nov. 1600, resident der Hanzesteden te 's Gravenhage en aldaar overleden den 23 Febr. 1669. A. is bekend door zijn historisch werk, getiteld: *Saken van Staat en Oorlogh in ende ontrent de Vereenigde Nederlanden*, 15 dln. in 4°, 's Hage 1665—71: tweede druk 1669—72, 7 dln. in fol., waaraan is toegevoegd: *Verhaal van de Nederlandsche vrede-handeling (van Munster) en Herstelde Leeuw ofte Discours over het gepasseerde in de Vereenigde Nederlanden in 't jaar 1650 en 1651*. Het werk bevat eene rijke verzameling van staatsstukken voor het roemvolle tijdperk onzer geschiedenis van 1621 tot 1668 (vrede van Aken).

Aken (Hein van), waarschijnlijk geb. te Brussel, pastoor te Corbeke, tusschen Leuven en Brussel, leefde in de dertiende eeuw. Hij vertaalde uit het Fransch in Nederlandsche verzen *le Roman de la Rose* door Guillaume de Lorris begonnen en door Jean de Meung voltooid. De vertaling is waarschijnlijk omstreeks 1260 gemaakt en Dr. E. Verwijs bezorgde er in 1868 een uitgave van.

Van hem is nog *Hugo van Tabarien of Dit es van Saladin* insgelijks uit het Fransch vertaald. Het gedicht is uitgegeven door van den Bergh in de werken van de maatschappij der Nederl. Letterk. 1844.

Aken (F. van), dichter uit den Patriotten-

tijd te Leiden, vervaardiger van *Vaderland-sche Zangen voor de jeugd* Amst., 1786, waarin hij in berijmd proza zijn patriotsche ideeën neerlegt. Hij schreef ook: *De matroos door list*, blijspel, Amst. 1783; *De bedriegster gestraft*, klucht-blijsp., Amst. 1785; *De wapening der landlieden*, kl.spel, Amst. 1785; *De aristocraten*, treursp., Amst. 1785; *De aristocratie ontmond*, door een vriend des volks, 1785; *De wanhoop der heerschezucht, of het Haagsche Moordrot verstrooid*, toneelst. 1786; *De edelmoedige aanbieding*, tooneelsp. 1786; *Elise*, opera, Amst. 1786; *De zeldzame man*, Amst. 1788.

Alberdingk Thijm. Zie Thijm.

Alberthoma (Robertus) geb. te Groningen in 1690 en predikant aldaar. Behalve zijn theologische werken heeft hij uitgegeven: *Bijbelpoezie*, Gron., 1730; *Liederen ter onderwijzing der godgeleerdheid*, Gron., 1754 en *Mengeldichten*, Gron. 2 dr. 1754. Hij stierf den 12 Jan. 1772.

Alewijn (Zacharias Henrik) geb. te Amsterdam en schepen aldaar in de vorige eeuw, was een ijverig beoefenaar onzer taal. Hij leverde eenige taal- en letterk. bijdragen in de werken van de Maatsch. der Ned. Letterk. te Leiden, waaronder zijn *Verdediging over de voornaamste dichtertlijke vrijheden*. Als dichter deed hij zich kennen door zijn parodie op Vondels Geuze Vesper, of krankentroost voor de 24, getiteld: *Krankentroost voor de rijanden van de Nationale Synode*.

Alewijn (Abraham) leefde in het laatst der 17e en 't begin der 18e eeuw te Amsterdam, waar hij als rechtsgeleerde eenigen naam had. Als dichter stond hij bij zijne tijdgenooten gunstig aangeschreven. In 1713 kwam van zijn *Zede-, Harp- en Herderszangen op noten* een derde druk in 4°. in 't licht; terwijl vroeger van hem verschenen *Amarillis, blij eindend spel*, 1693; *Hardersspel* 1696; *Hardersspel ter eere van Corn. Prunier*, 1702, *De bedrooge wekeraar*, blijspel 1702; *Latona of de verandering der boeren in kikvorschen, met pl.* 1703, een satire op de boerenredrijkerskamers van zijn tijd; *Philippyn, Mr. Koppelaar, blijspel*, 1707; *Bestikte Swaantje en drooge Fobert of de Boererechtbank*, blijspel, 1715; *De Puiterveensche Helleveeg of beslikte Swaantje aan den top*, blijspel, 1720; beiden tot 1760 op het toneel gebleven; *Jan Los of den bedroogen Oostindiaaër*, blijspel 1721; *Orpheus Hellevaart om Euridice*, muziekspel met pl. Al zijne werken zijn te Amst. uitgegeven.

Alkemade (Cornelis van) geb. te Noordwijk

den 11 Mei 1654, bekleedde gedurende verscheiden jaren de betrekking van eersten commies ten Comptoire van Convoyen en Licenten te Rotterdam. Hij overleed 12 Mei 1737. Niettegenstaande zijne drukke ambtsbezigheden vond hij tijd en gelegenheid om zijne historische en oudheidkundige nasporingen met betrekking tot Nederland voort te zetten, en de resultaten dier nasporingen in verschillende werken neer te leggen.

Daartoe behooren: *Behandeling van 't Kamprecht, d'aaloude en opperste Rechtsvordering voor den Hove van Holland onder de eerste graven*, Delft, 1699; *Munt der Graven van Holland*, Delft, 1700; *Inleiding tot het Ceremonieel en de plechtigheden der begravenissen*, Delft, 1713; *Rotterdamsche Heldendaden of Jonker Fransens oorlog*, Rotterd., 1724. Met zijn schoonzoon van der Schelling gaf hij te zamen uit: *Beschrijving van de stad Brielle en den lande van Voorne* 2 dln., Rotterd., 1729 en *Nederlands displichtigheden* 3 dln., Rotterd., 1732—1735. Ook bezorgde van Alkemade een nieuwen druk van Melis Stoke's rijkroniek.

Allan (Francis) geb. te Helvoirt, den 12 Oct. 1826, waar zijn vader onderwijzer was, werd opgeleid voor de koopvaart, voer eenige jaren ter zee, doch door den dood zijns vaders veranderde hij van loopbaan en koos het vak van onderwijzer. Na van 1850—62 hoofdonderwijzer op het eiland Marken geweest te zijn, werd A. in dat jaar leeraar aan 's Rijks kweekschool voor onderwijzers te Haarlem. Behalve een paar leerboeken schreef hij tusschen 1836—58: *Het eiland Marken en zijn bevoersers*. Onder denzelfden titel beschreef hij *Vlieland, Urk, Wieringen, Texel en Schiermonnikoog*, alle te Amst. uitgegeven. Voorts: *De stad Edam en hare Geschiedenis*, Edam, 1857 en onder diergelijke titel verscheen van hem eene beschrijving van *Enkhuizen*, Schagerbrug, 1857, van *Utrecht*, Amst., 1857 en van 's *Gravenhage* Amst. 1857, terwijl hij thans met die van Haarlem bezig is, waarvan acht à tien al. het licht zien. Voorts *Zeeman Schoolmeester*, een verhaal, Amst. 1858; *Uit het leven, drie oorspronkelijke novellen*, Wageningen, 1859.

Allart (Abraham) dichter te Amsterdam in 't begin der vorige eeuw. Hij gaf uit: *Herschapper der wereld ofte Monarch des levens, een leven van Jezus in XIV historische en zinnebeeldsche kunstprenten*, Amst.

Alleplas (Mr. Abraham van) schreef twee werken van weinig waarde: *Digitlievende Bedenkingen over 's Heilands leven*, Amst. 1774; en *Opwekking aan Neerlands volk tot ware*

verootmoediging onder Gods gevoelige tucht-roede, Rotterd. 1781.

Alphen (*Hieronymus van*) geb. den 9 Mei 1700 te Amsterdam was achtereenvolgens predikant te Nieuw Loosdrecht, Lecuwarden en Amsterdam. Hij stierf 22 April 1758. Behalve enkele godsdienstige werken, schreef hij: *Honderd geestelijke Liederen, in digtmaat gebragt naar de zangwijze van eenige der berijmde Psalmen Davids*. In den 2den druk van dit werk, Amst. 1748, vindt men ook nog *Enige reisgezangen* van zijne hand.

Alphen (*Hieronymus van*) werd geboren te Gouda den 8 Aug. 1746, waar zijn vader Raad in de Vroedschap en Schepen der stad was, studeerde in de rechten te Utrecht en te Leiden en werd in eerstgenoemde stad in 1768 tot Mr. in de beide rechten bevorderd. Daarna vestigde zich onze dichter als advocaat in de oude bisschopsstad; in 1780 werd hij benoemd tot procureur-generaal bij den Hove van Utrecht; gedurende de negen jaar dat hij dit ambt bekleedde, deed zich van Alphen als een ijverig aanhanger van het Oranjehuis, in de politieke twisten van die dagen krachtig gelden. Toen echter na de interventie der Pruisen de Patriotten, vooral in Utrecht en Friesland, verbannen en hunne goederen verbeurd verklaard werden, 't geen v. Alphen zeer tegen de borst stuitte, wiens pogingen tot verzoening miskend en verijdeld werden, verkoos hij de gerechtelijke nasporingen niet meer te helpen uitvoeren, en hij nam de minder voordeelige betrekking van Raad en Pensionaris van Leiden aan (1789). Hij woonde in die stad tot hem in 1793 de onderscheiding te beurt viel van tot Thesaurier-generaal der Unie benoemd te worden; slechts anderhalf jaar diende hij zijn land in deze hooge betrekking, toen de omwenteling van 1795 alle aanhangers van den stadhouder uit hunne ambten ontzette en van Alphen dus in het private leven terugkeerde. De laatste acht jaren van zijn leven sleet onze dichter in werksame rust te 's Gravenhage, waar hij den 2 April 1803 aan de gevolgen van een aanval van beroerte overleed. Zijn tweede vrouw en enige dochter kwamen bij den ramp van Leiden om (12 Jan. 1807); terwijl hem slechts een zoon uit zijn eerste huwelijk overleefde.

Zijne werken zijn de volgende: *Proeve van Stigtelijke Mengelpoezy*, Utrecht 1772, uitgegeven met zijn vriend P. L. van de Kasteel. De beide jonge mannen waren grootte bewonderaars van de toenmalige Hoogduitsche dichters; *Over den eed der Utrechtsche Bisschoppen* (Werken van Letterk.), 1774; *Verhande-*

ling over de verdiensten, uit het Hd., Utr. 1777; *Gedigten en Overdenkingen*, Utr. (1777); *Riedels Theorie der schoone kunsten en wetenschappen*, 2 Dln. Utr. 1778—80; *Digtkundige Verhandelingen*, Utr. 1783. In de beide laatstgenoemde werken legt hij de resultaten zijner overdenkingen nêr omtrent alles wat hij bij vreemden en landgenooten over 't begrip van kunst en bijzonder van dichtkunst had gelezen. Voorts *Nederlandsche Gezangen*, 1779, bij gelegenheid van het tweede eeuwfeest der Unie van Utrecht, *Kleine Gedigten voor Kinderen*, Utr. 1781, tallooze malen herdrukt; *Mengelingen in proza en poezy met Gedigten voor Elise*, (minnedichten aan zijne latere tweede vrouw Elisabeth van Valkenburg), en met de Cantaten, *de Doggersbank, de Starrenhemel en de Hoop der Zaligheid* Utr. 1783—1802; *Over de kenmerken van het ware en valsche veruust* (Werk. v. Letterk.) Leiden 1785; *De waare volksverlichting*, Utr. 1793; *Proeve van Liederen en Gezangen over de openbare Godsdienst*, 's Hage, 1801—2, van welke er verscheiden in verschillende gezangbundels zijn opgenomen; *Nagelaten Schriften*, Utr. 1813. Voorts verscheiden werken van stichtelijken of theologischen inhoud.

De volledige dichtwerken van H. van Alphen zijn het laatst uitgegeven door Mr. J. I. D. Nepveu, 1871, met een uitvoerig levensbericht.

Alphen (*Daniel Francois van*) geb. te Utrecht den 30 Aug. 1774, zoon van den voorgaande, diende eerst als tweede luitenant bij de marine, werd in 1796 om zijn oranjegezindheid ontslagen, terwijl hij zich op Java bevond. Een jaar later trad hij in dienst van het Indisch-Hollandsch gouvernement en werd resident van Soerabaja. Doch in 1808 verliet v. A. Java omdat hij 't gezag van Daendels niet erkennen wilde. Na Noord-Amerika bezocht te hebben, vestigde hij zich metterwoon in Gelderland. Na de vestiging van het Koninkrijk der Nederlanden was hij lid van de Tweede Kamer tot aan zijn dood. Hij stierf op Stadwijk onder Voorschoten den 10 Oct. 1840. Van hem zien het licht: *Iets over armoede en het gebrek aan arbeid, in betrekking tot huishoud- en staatkunde*, Leid. 1820; *Redevoering over het ontwerp van wet der geldleening ten behoeve van de overzeesche bezittingen* (uitgesproken in de 2e Kamer), Leid. 1826.

Alphen (*Petronella Cornelia van*) (1763-1833) geb. en overl. te Rotterdam, gaf in 1810 *Gedichtjes voor de jeugd* te Rotterdam uit, die destijds veel opgang maakten. Ook in Uylenbroek's *Kleine Dichterlijke Handschrijf-*

ten vindt men eenige stukjes van hare hand.

Althuyzen (*Jan*), geb. te Franeker in 1715 was predikant op de Joure en stierf ald. den 9 Aug. 1763. Hij gaf uit twee bundels gedichten in de landtaal, getiteld: *Friesche Rijmery*, Leeuw. 1755.

Amelse (*C.*) schreef behalve schoolboeken, *Het Heelal*, een dichtstuk, Amst. 1835.

Amersfoordt (*Hendrik*) geb. te Amsterdam den 30 Mei 1796, studeerde in de letteren te Leiden, werd in 1818 rector der Lat. scholen te Sneek en overleed aldaar aan eene beroerte den 8 Mei 1843. Hij gaf uit met zijn vriend Hans Willem Cornelis Anne Visser pred. te Ysbrechtum een *Archief voor Vaderlandsche en inzonderheid Friesche Geschiedenis, Oudheid en Taalkunde*, Leeuw. 1824—28, 3 St. Hij was mede oprichter van het *Provinciaal Friesch Genootschap ter beoefening der Friesche Oudheid-Geschied- en Taalkunde*. Het laatste werk dat hij met zijn vriend Mr. Everts in het licht zond was eene vertaling van een Latijnsch handschrift, berustende onder den heer Everts, getiteld: *Verhaal van de verrigtingen der Jezuiten in Friesland door Pater Willebrordus van der Heyden, lid van het zich noemende gezelschap van Jezus*, Leeuw. 1845.

Amersfoordt (*Jacob Paulus*) geb. te Amsterdam den 4 Juli 1817, studeerde en promoveerde te Leiden in de rechten en letteren, was advocaat in zijne geboorteplaats, daarna burgemeester van den Haarlemmermeerpolder en woonde ald. op zijn buiten *Badhoeve* genaamd. Thans houdt A. zijn verblijf te Haarlem. Van zijne hand verschenen: *Herinnering aan Maria*, Amst. 1850; *De droegmaking van het Haarlemmermeer*, leerdicht, Purm. 1857, *Willem Bardes*, toneelsp., Amst. 1858. Voorts gaf hij een beschrijving van *Badhoeve* en leverde hij bijdragen over verschillende onderwerpen. in de *Purm. Cour.*, de *Landbouw Cour.*, het *Haarlemmermeeweekbl.* en in de tijdschriften de *Volksblijt*, het *Vaandel*, enz.

Ancona (*G. J. d'*) boekverkooper te Amsterdam, schreef: *Gedichtjes voor de Nederl. jeugd*. Amst. 1840; *Zedekundig schouwtooneel voor de Nederl. jeugd*, 1e dl. 1e st., Amst. 1840; *Een Amst. standje*, boertig dichtstuk, Amst. 1840; *Luilikkerland*, boert. dichtst., Amst. 1840; *Nieuwjaarsgedichtjes voor kinderen aan huane betrekkingen*, Amst. 1842; *Verzameling van 250 toosten voor alle bruiloften en festiviteiten*, Amst. 1842; *Allereerste kindergedichtjes*, Amst. 1843; *Hymen, bruilofts-*

liederen, Amst. 1843; *Verjaarsgedichtjes voor kinderen aan huane betrekkingen*, Amst. 1843; *Honderd toosten voor vrolijke bijeenkomsten*, Amst. 1844; *Kluchtige bruilofts- en gezelschapsvoorlezingen* (proza en poezie), Amst. 1844; *De Echtscheiding*, boert. dichtst., Amst. 1845; *Nieuwe verzameling van 300 toosten*, Amst. 1845; *Pyramus en Thisbe, waarbij de rusie op de vischmarkt*, boert. dichtst., Amst. 1845; *Jantje lach en Jantje huil*, Amst. 1846; *Bruiloftsvreugde*, Amst. 1847; *De Flesch*, dichtst., Amst. 1848; *Een standje op den Dam in Maart* 1848, boert. dichtst., Amst. 1848; *Verloovingspredikatie*, Amst. 1848.

Amorie van der Hoeven (*des*). Zie Hoeven.

Amptzing (*Samuel*) geb. te Haarlem in 1591 (?) en predikant in zijn geboortestad. Aldaar overleden 29 Juli 1632. Hij schreef: *Beschrijvinge en de lof der stad Haarlem in Holland, in rym bearbeyd*, Haarlem 1628. Voorts een *Rijm-Katechismus*, Leid. 1624; *Bijbel-Poezye*, Leid. 1624; *Christen Hooghtyden*, Leid. 1625; enkele losse gedichten, zooals: *Westindische triumphbazuin op de verovering van de zilveren vloot, Nassauische laurenkranen op de verovering van 's Hertogenbosch*, Haarl. 1629, enz.

Amstel (*A. van den*). Zie Neuman (J. C.).

Andreae (*Johan Henricus Beucker*) geb. te Leeuwarden den 20 Oct. 1811, studeerde te Utrecht in de rechten en vestigde zich in 1843 als advocaat te Leeuwarden; in 1851 benoemde hem de koning tot burgemeester van Leeuwarden, welk ambt hij tot aan zijn dood bekleedde, die den 3 Maart 1865 voorviel. Behalve eene Latijnsche dissertatie over de geschiedenis van het Friesche municipaalrecht schreef hij: *Eenige brieven uit Morea en Athene*, Utr. 1843; *Herinneringen aan Italië*, Leeuw. 1856. Voorts leverde hij bijdragen, critieken en rapporten, o. a. in het *Letterl. Maandschrift*, in de *Friesche Volksalmanak*, in het *Nederl. Jaarboekje voor Vrijmetselaren*, enz.

Andriessen (*Andreas*) geboren te Axel in 1698 (?) predikant te Veere, aldaar overl. 12 Jan. 1768. Hij was de aanleidende oorzaak van de betere Psalmberijming, die in 1773 in de Hervormde Kerk werd ingevoerd. In 1745 sprak A. in zeker gedicht met minachting over de psalmberijming van Dathenus tot groote ergenis van den Middelburgschen boekverkooper Petrus Dathenus, die in rechte lijn van den bekenden Hervormden predikant afstamde. De boekdrukker besloot deswege den Veerschen predikant in geschrifte aan te tasten, doch werd in zijn voornemen door

den dood verhinderd. Desniettemin gaf A. zijn stuk in 't licht, geheel in den stijl van Dathenus, onder den titel van: *Aanmerkingen op de psalmberijming van P. Dathenus*, Middelb. en Amst. 1756. Het gedicht maakte opgang en verhaastte de uitvoering eener betere berijming. Overigens was A. een middelmatig dichter; behalve eenige proza-werken bestaat van hem: *Katechismus in dichtmaat*, Middelb. 1755; *Dichtlievende uitspanningen*, Middelb. 1756 en *Hiskia, in drie zangen*, Middelb. 1760. Zijn zoon

Andriessen (*Jacob Johan*) studeerde te Utrecht in de geneeskunde, en was later burgemeester van Veere. Zijn *Gedichten, Zede- en Mengelstoffen* werden in 1792 te Middelburg uitgegeven.

Andriessen (*Pieter Jacob*) geb. te 's Hage den 17 Dec. 1815, waar zijn vader institu-tuur was. In 1843 werd hij tot hoofdonderwijzer te Amsterdam benoemd, welke betrekking door hem met ijver tot 1872 werd waargenomen, toen hij zijn eervol ontslag vroeg en verkreeg om zich voortaan geheel aan letterkundigen arbeid te wijden. Onder het pseudoniem van Pieter Jacobs gaf hij uit de romans *Adolf of de Verloren zoon*, 's Hage 1848; *De Minnezanger van Gravinne Ada*, 2 dln., 's Hage 1843; *De schoondochter*, 2 dln. 1856; *Nieskruid*, 4 novellen 1860. Voorts schreef A. voor kinderen: *Tony en Armand*, Amst. 1849; *Marie en Pauline*, Amst. 1852; *Adolf en Clara*, Amst. 1859; *De zoon van den Zeeroover*, Amst. 1860; *De weezen van Vlissingen*, Amst. 1861; *De Zeeman tegen wil en dank*, Amst. 1862; *De Schildknaap van Gijsbrecht van Amstel*, Amst. 1862; *De Prins en Johan de Witt*, Amst. 1863; *De Deserteur*, Amst. 1863; *Het Huisgezin van den Raudpensionaris*, Amst. 1865; *De kinderen van den Zoeteleer*, Amst. *De Tamboer bij Quatre Bras en Waterloo*, Amst. 1865; *Koning en Stadhouder*, Amst. 1866; *Een zoon van Friesland*, Amst. 1867; *Erlo of de Heidenknaap*, Amst. 1869; *Het begin van den strijd*, Amst. 1871; *De Republ. in woeling en strijd*, Amst. 1872; *De Bataafsche Republiek en Leiden in 1573 en 1574*. 1873. Al deze romans zijn werkjes voor kinderen op 't gebied der vaderlandsche Historie. Aan de Fransche Historie ontleende hij zijn: *Val van een koningshuis*, Amst. 1866; *De dageraad van een keizerstrooc*, Amst. 1867; *De kolossus der 19e eeuw*, Amst. 1869; *Achttienhonderd zeventig*, Amst. 1871; *De kinderen van den Hugenoet* 1872. In de Pruisische geschiedenis vond hij de stof voor zijn: *Een onderdrukte kroonprins*, 1871 en *Vorst en Dichter*, 1872. In zijn *Columbus*, 1873 behandelt hij de ontdekking van Amerika. Op aardrijkskun-

dig gebied schreef A. *Iets anders*, Dev. 1871; *Land of Water*, Dev. 1872 en *Insulinde*, 1872; op letterkundig gebied: *de Muiderkring*, Amst. 1868 en *de Suppoost aan de bank van leening*, Amst. 1869. Voor meisjes: *Emma van Bergen of Wereldzin en Christendom*, Amst. 1863; *Albertina of zelfverloochening*, Amst. 1868 en *Eva*, Dev. 1873. Voorts zijn nog van hem de volgende navolgingen (geen vertalingen) uit den vreemde: *Een Engelsche jongen op een Hollandsche kostschool*, Amst. 1864; *Hein Versteeg*, Amst. 1866; *De Zilveren Schaatsen*, Amst. 1867; *De koopman van Antwerpen*, Amst. 1871; *De Appeljongens en Moeder de Gans*, Amst. 1865; *Esther en Agatha*, Amst. 1873. Ook heeft A. veel bijdragen geleverd in de *Bato*, 't *Leeskabinet* en de *Nieuwe Recensent*, van welk laatste tijdschrift hij vijf jaar lang 1858—63 hoofdredacteur is geweest. Zijn *Geillustreerde Almanak voor de jeugd*, Amst. 1865 en 66 heeft slechts twee jaar bestaan. Behalve de genoemde werken heeft A. nog eenige schoolboekjes vervaardigd.

Angelkot (*Hermanus*) te Amsterdam (1658—1713), gaf twee dln. *Tooneelpoezy* uit, waarin een oorspronkelijk kluchtspel getiteld *Vechter*, 1679. Voorts berijmde hij verhalen uit Fransche werken.

Zijn zoon *Hermanus Angelkot de jonge* gaf, behalve eenige vertalingen, met P. Langendijk in 1715 *Addisons Cato* uit en een kluchtspel 't *Vrouwleje van Ephesus*, 1721.

Angillis (*Angelus August Eugeen*) geboren in April 1830, was notaris van Rumbke en archivaris van Roeselare; hij overleed te Rumbke 30 November 1870. Hij schreef: *Geschiedenis der Rousselaersche Rederijkkamer „de zeebare Herten“*, Thielt 1854, 8°. *Dry legenden uit West-Vlaenderen*, Roeselare 1858, 8°. *Rumbeeksche Aerdstonen*, Roeselare 1856—8, 8°. Bovendien schreef hij in tijdschriften en dagbladen een aantal bijdragen.

Ankersmit Wzn. (*Jan Hendrik*) geb. te Deventer den 1 Juli 1825 en koopman aldaar. Deels door zelfonderricht, deels tengevolge van zijn omgang met Dr. van Vloten, Dr. van Eyk, Didymus en anderen vormde hij zich tot letterkundige. Aanvankelijk schreef hij anoniem vele politieke en andere artikelen in 't *Deventer Weekblad*. Voorts verschenen van zijne hand de volgende werken: *Alva, Een geschiedkundig karakter, tooneelmatig voorgesteld*, Dev. 1857; *Het geweten, dramatisch fragment* (naar Schillers Räuber), Dev. 1861, *Willem Willemsz, een bladrijde uit Deventers beleg en ontzet in 1813 en '14, gedramatiseerd*, ald. Achtereenvolgens ver-

schenen nog eenige vertalingen zooals *Vader en Zoon* naar Laube, Zwolle 1852, *Graaf Struensee* (naar Laube), Dev. 1866; *Pietra* (naar Mosenthal); *Pauline*, Dev. 1869 en *Richelieu*, Dev. 1870 (naar 't Engelsch van Bulwer) en *Ahasuerus* (naar 't Hoogduitsch van Dr. Aug. Klingeman); 't laatste werk in vijfvoetige jamba gedicht, Dev. 1873. Bij de viering van het Aprilfeest in 1872 verscheen van zijne hand: *Koppstok, de wakere veerman op Rozenburg*, volksdrama. Nog gaf hij uit *Deventer Ketterjacht*, Zw. 1867; een pleidooi ten behoeve van den hoogleeraar Dr. van Vloten, toen deze zich met ontslag van zijn post aan het Deventer Athenaeum bedreigd zag.

Ansló (Reinier), een zoon van Reyser Claasz Ansló, aldus genaamd naar de stad Ansló, thans Christiania in Noorwegen, geboren te Amsterdam in 1622, maakte zich als Latijnsch en Nederlandsch dichter beroemd. Zijn ouders waren burgermensen, die tot de Doopsgezinde gemeente behoorden. In 1647 of 48 echter ging hij over tot de Roomsche kerk, zonder dat daarvoor de reden met genoegzame zekerheid bekend is. 't Jaar daaraan volgende begaf onze dichter zich naar Rome, alwaar hij den geestelijken stand schijnt omhelsd te hebben en secretaris werd van den kardinaal Caponi. Hij stierf te Perugia den 16 Mei 1669.

Zijn Nederlandsche gedichten, eerst hier en daar in afzonderlijke dichtbundels verschenen, zijn door F. de Haes in 1713 verzameld en uitgegeven, waaronder bekend zijn: *Parijsche bloedbruiloft*, treurspel, 1647 of 48; *De Pest te Napels*, een beschrijvend gedicht; *Martelkroon van St. Steven*; *Zegetempel aan Frederik Hendrik*; *Afscheid aan Amsterdam*, 12 Sept. 1649. Voorts bestaan er nog van hem *CLV Bijbelsche printverbeeldingen* met een versje onder iedere plaat, Amst. in 8°. Ansló was een dichter die zich Vondel tot model stelde.

Anselmus. Zie **Dwars (J. A.)**.

Antheunis (Jakob Jan), geboren te Gent omstreeks 1750, overleed aldaar in het begin der 19e eeuw. Hij studeerde te Gent en te Douay, en nam deel aan den opstand tegen keizer Jozef II, waardoor hij noodzaak was een tijd lang naar Frankrijk te vluchten, en zijn verblijf te Parijs, Maubeuge en Rijsel te houden. Hij schreef: *De protocole Jakobs, soone Johans, soone Balhasars, die de vryheyd der Gaulen ende de goede ystvoering hunner wetten lief heeft*. Gent 1799, 8°. Dit was een tijdschrift gericht tegen de knievelarjen der keizerlijke

commissarissen. Daarin kwam onder anderen een scherp artikel voor van zijne hand, getiteld: *De Legende der Nederlandsche Roffianen en Stropers*.

Anthoon (Juliaan) geboren 27 Januari 1832 te Cruybeke (Oostvlaanderen), genoot zijne opleiding aan de normaalschool te Lier, waar Jan van Beers hem liefde voor de Vlaamsche taal en letterkunde inboezemde. In 1850 werd hij hulponderwijzer te Temeche, in 1856 gemeentewonderwijzer te Hamme-St. Anne en in 1870 hoofdonderwijzer te Hamme. Hij plaatste bijdragen in proza en poezie in het *Jaarboekje van Gent*, in het *Taalverbond* van Antwerpen enz. Hij schreef *Rozen en Doornen*, roman geplaatst als feuilleton in het Antwerpsch *Handelsblad*. — Om het straatgezag te verbeteren, vervaardigde hij vele liederen, welke allen in druk verschenen, en in de Vlaamsche provincien veel gezongen worden bv.: *Zingt Fransch of zwijgt!* — *Rust noch Vrede!* — *Het bloemeken mijns harten*. — *De Poelenier!* — *Meilied*. — *De wereld draait*. — *Kerstliederen*. — *St. Nikolaas*. — *De Leurders* enz.

Gelegenheidgedichten, redevoeringen, lijkredenen enz. werden velen van hem in 't licht gegeven. Thans houdt hij zich bezig met het beantwoorden der vragen over opvoeding en onderwijs, en legt hij de laatste hand aan een werkje over de beginselen der meetkunde.

Antonides van der Goes (Johannes) geboren te Goes den 3 Mei 1647 uit burgerouders, die zich in 1651 metterwoon te Amsterdam vestigden. Zij gaven hun zoon eene goede opvoeding en bestemden hem voor apotheker. Hij leerde dus Latijn en maakte in die taal zulke vorderingen dat hem de lust becroop Latijnsche verzen te maken. Door het lezen van Vondels gedichten geprikkeld, wijdde hij zijne krachten aan de Nederlandsche muze en schreef een treurspel *Trasil of overrompeld Sina*, 1664. Toen Vondel, die zich met de behandeling van dezelfde stof, de overheersching van China door de Tartaren, onledig hield (*Zungchin*), gewaar werd dat Antonides met dat werk bezig was, ging hij den jongeling opzoeken en maakte kennis met hem en zijn gedicht. Sedert dien tijd ontstond er eene innige vriendschap tusschen beide mannen.

Intusschen ging A. op den ingeslagen weg voort en toonde zijn dichterlijken aanleg door het maken van *Zegezangen*, zooals *de Zetriomf der Venetianen*, 1666; *de Teems in brant*, 1667 en vooral *Bellona aen bant* (op den vrede van Breda) dat een verbazenden opgang maakte, en waarvan Vondel verklaarde dat hij er zijn naam wel onder zet-

ten wilde. In 1671 verscheen zijn *IJstroom* in vier zangen.

Inmiddels geraakte hij in kennis met een vermogend man, Diederik Buisero genaamd, een eersten voorstander der edele poëzie, die den talentvollen dichter de middelen verschafte om te Utrecht in de medicijnen te gaan studeeren en die hem na zijn promotie eene ruim bezoldigde betrekking bij de Admiraliteit van de Maze bezorgde. Hij huwde in 1678 met Susanna Bormans, doch zijn echtgeluk was niet van langen duur; hij stierf aan een bloedspuwing den 18 Sept. 1684.

Te vergeefs had men zich met een gedicht van grooten omvang geveild naar aanleiding van zijn belofte in de voorrede van zijn *IJstroom* uitgesproken; dat werk van „stichtelijke ernsthaftigheid” zou een heldenzang zijn ter verheerlijking van den Apostel Paulus, doch het kwam er niet toe, omdat de dichter vreesde godsdienst-quaestien te moeten aanroeren, waaromtrent groot verschil van meening bestond en die hem aan „schampere pennen” zouden blootstellen. Dit zeggen doelde op Joachim Oudaen, die zich ongunstig had uitgelaten over het groot aantal goden en godinnen welke in den *IJstroom* optreden.

A. is nog gedurende eenigen tijd een werkzaam lid geweest van het dichtlievend genootschap *Nil volentibus arduum*; de treurspelen *Agrippa of koning van Alba* en *Oroondates en Statora* heeft hij helpen vertalen en berijmen. Later geraakte de dichter in onmin met zijn medeleden, deels omdat hij hunne slaafsche navolging der Franschen afkeurde, deels omdat zij naijverig op zijn talent waren; hij maakte zelfs een hekeldicht op hen, *Marsyas* getiteld. Zijn gezamenlijke gedichten zijn uitgeg. door zijn vader in 1688 en vijf maal herdrukt. W. Bilderdijk bezorgde er insgelijks een uitgave van met aantekeningen, 3 dln., Leiden 1827. Van den *IJstroom* bestaan verscheiden afzonderlijke uitgaven; de laatste is die van Witsen Geysbeek, 1838.

Antonides (*Theodorus*) predikant te Westerwijtwert en Menkeweer, gaf behalve eenige theologische werken uit: *Oer de Olympische spelen der Grieken en Romeynen*, Gron. 1732.

Appeltère (*Johan Christiaan van*) geb. te Gorinchem, in Dec. 1764, student in de rechten aan de hoogeschool te Leiden, gaf, ofschoon pas een en twintig jaar oud zijnde, blijken van meer dan middelmatigen dichtertlijken aanleg. Hij heeft ons een dertigtal stukjes medegedeeld in het *Taal-, Dicht- en Letterkundig Kabinet* van G. Brender a Brandis.

Hij stierf te Gorinchem den 8 Jan. 1786.

Arenbergh (*Frans van*) geboren te Leuven in 1811, was na zijne priesterwijding bestuurder van het collegie van Gheel. Hij overleed aan eene kwijnende ziekte in zijne geboortestad 5 October 1845. Zijn poezie verscheen onder den titel: *Gedichten*, met eene levensschets uitgegeven door L. W. Schuermans, Leuven 1861.

Arend (*Johannes Pieter*) geb. te Amsterdam den 6 Nov. 1796 uit burgerouder, bracht zeven jaar op een Duitsch handeldskantoor door, alwaar hij den grond legde voor zijne uitgebreide kennis van nieuwere talen. Vandaar naar Hoorn vertrokken, zette hij zijn studie in de oude talen voort bij den rector Swaan. In 1824 werd hij tot lector in de nieuwere talen aan het Athenaeum te Deventer benoemd, welke betrekking hij in 1837 verwisselde met die van Lector in 't Engelsch en Spaansch aan het koninklijk Marine-Instituut te Medemblik. Hij bleef hier tot 1850 toen het Instituut naar Breda verplaatst werd en hij een benoeming aan het Gymnasium te Amsterdam ontving. Hij bekleedde deze betrekking slechts een jaar toen hij op zijn verzoek eervol ontslagen werd, om zijn tijd ongehinderd aan de bewerking van zijne *Geschiedenis* te kunnen wijden. Niet lang echter had hij genot van zijne werkzame rust; eene ziekte van slechts weinige dagen sleepte hem in 't graf den 5 Oct. 1855.

Behalve vele verhandelingen, vertalingen en stukken van geschied- en letterkundigen aard, schreef hij een *Geschiedenis der Dichtkunst en fraaije Letteren in Europa*, waarvan het eerste deel, loopende tot het jaar 1160, genoegzaam geheel afgewerkt werd (de *Proeve eener geschiedenis der Dichtkunde onder de Angel-Saxen* maakt hiervan een gedeelte uit) Amst. 1843. De voortzetting van dit werk staakte hij in 1839 tengevolge van eene uitnoodiging om een *Algemeene Geschiedenis des Vaderlands* te schrijven, welke hij aannam. Dit werk verscheen sedert 1840 te Amst. geregeld in afleveringen en hij was daarmede gevorderd tot het jaar 1585, toen de dood hem verraste. Het is daarna voortgezet eerst door den hoogleraar van Rees, later door Prof. Brill, en thans gevorderd tot den vrede van Munster.

Arends (*Roelof de Jonge*) te Dordrecht, van wien ons geen levensbijzonderheden bekend zijn, dan dat hij in 1787 in geen gunstige omstandigheden overleed. In 1757 gaf hij te Amst. een bundel *Gedichten* in het licht van gemengden inhoud. In 1772 gaf hij te

Dordrecht nog een tweeden bundel van dergelijke *Gedichten* uit. Voorts *Vaderlandsche Kermisvreugd*, Dord. 1782, en eenige vertalingen.

Arendsz (*Thomas*) geb. te Amsterdam den 6 Juni 1652, uit geringe ouders, makelaar in zijn geboortestad. De burgemeester Johannes Hudde, een groot minnaar der dichtkunst, zijn aanleg ziende, moedigde hem aan en vereerde hem met zijne vriendschap. Hij stierf in 1702. Hij was een verdienstelijk lid van 't genootschap *Nil volentibus arduum* en heeft verscheiden tooneelstukken uit het Fransch op rijm vertaald, zooals de *Mithridate*, Amst. 1662 en de *Bajazeth*, Amst. 1682, van Racine, de *Roeland*, Amst. 1685, de *Amadis*, Amst. 1687, de *Cadmus en Hermione*, Amst. 1687, benevens *l'école des femmes* van Molière, Amst. 1707, *Joan Galeasso, dwingeland van Milaan*, treurspel, Amst. 1718, de *Sertorius* van Cornille, Amst. 1722, enz. Zijn *Mengelpoëzie* verscheen te Amst. in 1724.

Arkstee (*Hendrik Cornelis*) schreef: *Nijmegen, de oude hoofdstad der Batavieren in dichtmaat beschreven en met aant. de Oudheden van de stad en die van het quartier van Nijmegen betreffende*, opgehelderd, 's Grav. 1738.

Arnhem (*Johan van*), heer van Rosendaal, geb. den 12 Mei 1636 te 's Gravenhage, was een gunsteling van Willem III en drost van de Veluwe en overleed den 12 Dec. 1716. Hij was een zeer godvruchtig man, die ons een dik kwarto-deel met *Gedachten en Gedichten, geestelijke en zedelijke*, Leiden 1707, heeft nagelaten.

Arnold, zie *Wijnstok*.

Arntz (*Jacobus*) geboren 15 December 1816 te Millingen bij Nijmegen, was van 1843 tot 1847 leeraar in de wijsbegeerte en wiskunde aan het seminarium te Kuilenburg, waarna hij in 1848 tot priester gewijd werd; van 1849—52 leeraar in de natuur- en wiskunde, daarna in de kerkelijke geschiedenis en het kerkrecht te Maastricht, van 1862—5 wederom leeraar der wis- en natuurkunde te Kuilenburg en na dien tijd in de Oostersche en Nieuwere talen. Hij schreef: *Savitri, eene episode uit de Maha-Bharata, uit het Sanskriet vertaald en toegelicht*, een aangesel op de *Blikken op Indien van F. Heynen*, Rott. 1870. *God, natuur en eeredienst, eene keus van zangen uit de Rig-Veda-Sankhita, studien op godsdienstig, wetenschappelijk en letterkundig gebied*, 's Hert. 1871.

Arntzenius (*Pieter Nicolaas*) geb. te Delft en gest. te Amsterdam, (1745—99). Hij

was een verdienstelijk rechtsgelcerde en beoefende de Latijnsche en Nederlandsche poëzie, van welke laatste men proeven vindt in de *Kleine Dichterlijke Handschriften* van Uylenbroek, bijv.: *de lierzang aan de Eenzaamheid*. In 1792 droeg hij in het Letterk. Genootschap *Concordia et Libertate*, eene levensschets voor van den beroemden philoloog Pontanus, welke door zijn zoon Robert A., later in 't *Vaderlandsch Magazijn* van Wetenschap Kunst en Smaak is geplaatst.

Arntzenius (*Robert Hendrik*) geb. te Amsterdam 19 Dec. 1777, vestigde zich als advocaat in zijne geboortestad, bekleedde van 1814—20 den post van advocaat-fiscaal voor de middelen te lande in N.-Holland; toen deze betrekking door eene verandering in 't finantiënwezen des rijks verviel, benoemde de koning hem tot rijksadvocaat. De beide laatste jaren van zijn leven was hij lid van de Tweede Kamer. Zijne veelvuldige bezigheden gunden hem weinig tijd voor de beoefening der letteren, zoodat hij ons slechts weinig gedichten heeft nagelaten, meest huiselijke stukjes. Hij overleed te Haarlem den 23 Nov. 1823. Van hem vindt men eenige stukjes in de *Kleine Dichterlijke Handschriften* van Uylenbroek en in de *Muzen-almanakken*. Voorts *Dichtlievende Vitspanningen*, Amst. 1801 en *Nagelaten Gedichten*, 2 dln., Haarl. 1825.

Arp (*Jan van*) lid van de kamer *In liefde bloeiende* te Amsterdam, vervaardigde eenige weinig beteekenende tooneelstukken als: *Helvaert van Juno*, 1631; *Chimon*, op de *Regel: Door Liefde verstandigh, treur-bly-eyndent spel*, 1639; *Tolimond, Prince van Rodes*, op de *Regel: Door 't geylbeminnen, doolen de sinnen*, 1640; *Prius, Prins van Theben*, 1640; *Singhende klucht, van droncke Goosen*, op de *Regel: Selden raectmen in de ly, Of men isser selver by*, 1640; *Boertighe Klucht van Claes Klick*; en nog enkele *eeredichten* op bruiloften; allen te Amsterdam uitgegeven.

Asch van Wijk (*Hubert Matthijs Adriaan Jan van*) geb. te Utrecht den 14 Oct. 1774, was advocaat in zijne vaderstad; na de omwenteling van 1813 werd hij advocaat-fiscaal voor de middelen der provincie Utrecht. In 1822 nam hij zitting in de Tweede, later in de Eerste Kamer. Vijf jaar daarna benoemde de koning hem tot burgemeester van Utrecht, welke betrekking hij in 1839 neerlegde om der wille van zijn gezondheid. Hij overleed den 16 Juli 1843. Als letterkundige is hij bekend om de volgende werken: *Proeve over den ouden loop van de rivier de Eem en de vroegere toestand der*

landstreek aan haar boorden gelegen, 1832; *Geschiedkundige beschouwing van het oude handelsverkeer der stad Utrecht*, 4 St. 1838—46; *De stad Utrecht in hare betrekking tot de Hoogeschool in dezelve gevestigd*, 1841; *Levensschets van Hendrik Moreelse burgem. van Utrecht van 1662—64*, 1844. Al zijne werken zijn te Utrecht uitgegeven.

Asch van Wijk (*A. M. C. van*) schreef: *Plegtige intrede van Keizer Karel V in Utrecht in 1540*, Utr. 1838; *Driejarige oorlog tusschen Maximiliaan van Oostenrijk en de stad Utrecht*, Utr. 1842; *Plegtige intrede van Philips II binnen de stad Utrecht in 1549*, Utr. 1846; *De Schut of Schutlengilden in Nederland*, Utr. 1849—51; *Geschiedenis van het ambtsgebied in de Nederlanden van den tijd der Hervorming tot aan den tegenwoordigen*, Utr. 1852. Voorts gaf hij uit *Archief voor kerkelijke en wereldlijke geschiedenis van Nederland meer bepaaldelijk van Utrecht*, 3 dln., Utr. 1850—54, zijnde een vervolg op het *Archief* door wijlen J. J. Dodt van Flensburg uitgegeven.

Asfelt (*Jan van*) leefde in de eerste helft der 16e eeuw te Oudenaarde. Hij dichtte bij gelegenheid van de geboorte van Philips II een *Spel van Sinnen*, dat door de rederykxskamer „de Bloeiende Jeugd” te Oudenaarde werd opgevoerd.

Asschenbergh (*Harmanus*) geb. te Amsterdam den 22 Apr. 1726. Zijn bloeitijd valt te zamen met dien der dichtlievende en letteroefenende genootschappen, van enkele van welke hij een werkzaam lid was; overl. 18 Nov. 1792. Hij werkte mede aan de psalmberijming bekend onder den naam van *Laus Deo, salus populo*. Hij vertaalde voor den Amsterdamschen schouwburg verscheiden stukken van T. Corneille, Destouches, Sedaine, Desforges en anderen als *Climeene*, 1747; *de graaf van Essex*, 1758; *de Wispelturige*, 1762; *Silvaan*, 1777; *Albert de eerste, of de edelmoedige keizer*, 1778; *de uitmuntende minnaar*, 1786; allen te Amsterdam uitgegeven; ook had hij de hand in de vertalingen van het dichtgenootschap *Oefening beschaaft de kunsten*. Zijn zwanenzang was een oorspronkelijk stuk getiteld: *De deugdzaame zoon*. Zijn gedichten zijn uitgegeven door zijn vriend P. J. Uyenbroek Amst. 1793, behelzende grootendeels vertellingen en anecdoten op rijm. In 1869 verscheen er te Rott. een nieuwe druk van zijn vertelsels en puntedichten.

Asselijn (*Thomas*), geb. te Amsterdam, bloeide in de tweede helft der 17e eeuw. Hij leverde eenige treurspelen waarvan de *Op- en ondergang van Mas Anjello of Napelsche*

beroerte, 1668, drie drukken beleefde, zijne kluchten zijn tot aan 't begin dezer eeuw op het tooneel gebleven. Zij zijn *Jan Claeszoon of de gewaande dienstmaagd*, 1683; *Het kraambod of Kandeelmaal van Saartje Jans, vrouw van Jan Klaaszen en De Stiefmoer*, 1684; *Echtscheiding van Jan Klaaszen en Saartje Jans*, 1685; *De Stiefmoer*, 1690; *De scheinheilige vrouw met de Uilgaard van Jan Jaspersen*, 1691; *Melchior, baron de Ossepok*, 1691; *De Schoorsteenveger door Liefde*, 1692; *de Kwakzalver*, 1692; *de Spijpenning of verkwistende vrouw, Gusman de Alfarache of de doorslepen bedelaar*, 1693. Onder al deze kluchten worden de *Stiefmoer*, de *Stiefmoer* en de *Spijpenning* voor de beste gehouden. Al zijn dramatische werken zijn te Amst. uitgegeven.

Assen (*Cornelis Jacobus van*) geb. te Harlingen den 25 Aug. 1788, studeerde te Franeker in de rechten, vestigde zich als advocaat te 's Hage (1810) en werd in 1814 secretaris van prins Frederik. In 1820 bevorderde hem de Koning tot Referendaris bij den Raad van State; het volgende jaar werd hij te Leiden hoogleraar in de rechten, welke betrekking hij tot 1859 waarnaam; hij overleed te Velp den 13 Sept. van dat jaar. Onder zijne werken noemen wij: *Het Beeld van Ariadne in de Beeldengalerij te Parijs* (in het tijdschrift *Mnemosyne*) 1812; *Opgave der verzameling van standbeelden en andere voorwerpen van oude Beeldhouwkunst in het paleis van de Louvre te Parijs* (*Mnemosyne*) 1815; *Hulde aan Christian Gottlob Heyne*, Amst. 1816; *J. M. Kemper, Redevoering over de lotgevallen van onzen leeftijd*, (uit het *Latijsch vertaald*) Amst. 1816; *Verhandeling over de beste leerwijze op de Latijnsche scholen*, bekroond door de Maatsch. van Wetensch. te Haarlem 1818; *Perikles van Athene* (twee voorlezingen in de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde). Delft 1819; *Over de begrippen van kieschheid bij de ouden* 1820; *Twee voorlezingen over het staatsbestuur volgens Cicero*, 1823 en 25; *Twee voorlezingen over de vrijheid van spreken en schrijven te Athene en te Rome* (geplaatst in 't Magazijn van v. Kampen) 1829; *Wenken, herinneringen en aanteekeningen uit de dagen van Nederlands herstelling*, 2 st. 1830; *Verhandeling over de uitdrukking der smart in de beeldende kunsten*, 1833; *Romeinsche rechtspleging en Romeinsche zeden* (voorlezing in de openbare zitting van de 3de klasse van het Koninklijk Nederlandsch Instituut) 1835; *Voorlezing over J. H. van der Palm* (Nieuwe werken van de Maatsch. der Ned. Letterk.) 1843; *Aanmerkingen op Mr. J. v. Lennepe's Proeve van verduitsching der Nederlandsche Grondwet*; *De Taal der Grondwet*, 2 st. 1844 en 1847; *Over*

alliteratiën in onze moedertaal (Nieuw Nederlandsch Taalkundig Magazijn 1854); *Over leven, geluk en dood, naar de begrippen der Ouden* (Werk der Holl. Maatsch.) Leiden 1850. Voorts een menigte rechtskundige verhandelingen en ongedrukte stukken.

Assendelft (*Adriaan van*) geb. te Haarlem den 18 Sept. 1736 en gestorven te Leiden als predikant den 6 Jan. 1809. Onder zijne medewerking kwam in 1785 de oprichting tot stand van het *Haagsche genootschap ter verdediging van de Christelijke Godsdiens tegen deszelfs hedendaagsche bestrijders*. Vele stukken van zijne hand zijn in de werken van dit genootschap opgenomen. Als dichter genoot hij in zijne dagen een niet onverdienden roem; de meeste zijner gedichten zijn geplaatst in de Haagsche en Leidsche dichtgenootschappen van dien tijd, onder anderen zijn *Heilgroete der Leidsche Zanggodinnen aan Z. D. H. Willem V*; ook schreef hij een zinnebeeldig toneelstukje: *Leeuwendaal in vreugde*, 1755.

Assenede (*Diederik van*), van wien ons geen andere bijzonderheden bekend zijn dan dat hij 's Graven klerk was in het stadje van dien naam, bij Sas van Gent, en waarschijnlijk in 1293 overleden is, vertaalde uit het Fransch de *Florys en Blansefleur*.

Asser (*Tobias Michel Carel*) geb. 28 Apr. 1838 hoogleraar aan het Atheneum te Amsterdam, schreef: *Verhandeling over het staathuishoudkundig begrip der waarde*. Bekroond door de faculteit der regtsgeleerdheid aan de hoogeschool te Leiden, Amst. 1858; *Het bestuur der buitenl. betrekkingen volgens het Nederlandsche staatsrecht*, Amst. 1860; *Handelsrecht en handelsbedrijf* (Inwijdingsrede) 1862; *Schets van het Nederl. handelsrecht*, Haarl. 1873.

Assum (*J. van*) schreef een roman getiteld: *De Schilder*, 2 dln., Amst. 1835. Hierop volgde: *Licht en donker uit het werkelijk leven*, 2 dln. Gorinchem 1850.

Auweghem (*Karel van*) leefde in de 16e eeuw te Gent, waar hij gedurende de troebelen bijzonder werkzaam was. Hij was in 1578 een der bestrijders van Dathen en Hembyze, tegen welke laatste hij in 1584 een dreigend gedicht scheef, hetwelk in 1839 nog herdrukt werd.

Auzon de Bolsminart (*Willem Pieter d'*) geb. te Maastricht, Dec. 1775, ijverig aanhanger van het huis van Oranje, trad in den krijgsveld dien en nam in 1819 als majoor der infanterie zijn eervol ontslag. Sedert dien tijd leefde hij te Ysselstein in werkzame rust,

tot 1823 toen hij op nieuw als administrateur van kleeding en wapening in dienst trad en naar Maastricht ging. Zijn heerscheid van stem maakte hem voor hoofdofficier minder geschikt. Een jaar later werd hij commandant van het Invalidenhuis te Leiden. Twintig jaar later (1844) nam hij zijn eervol ontslag en vestigde zich te Utrecht waar hij den 2 Jan. 1870 overleed. Hij schreef: *Herinneringen uit den veldtoeg van Rust*, 's Hage en Amst. 1824; *Gedenkschriften*, 3 Din. 1841—45; *Proeve eener herhaalde beschouwing over het wenschelijke der stichting van een asyl voor ontslagen oud-gediende krijgslieden*, Utr. 1859; *Krijgsmansdeugd aangewezen in een viertal edele voorbeelden*, Utr. 1859; *De gedenkday van Waterloo, beschouwd in het licht der geschiedenis en van het nationale plichtgevoel*, Utr. 1861; *de Nederlandsche vlag*, (proeve van onderzoek onder welke drieleuk onze vaderen tegen Spanje gestreden hebben) Utr. 1862; *Een waardige stichting*, Rotterd. 1863; *Herinneringen van een oud officier uit het tijdvak van 1793 tot en met 1815*, Amst. 1863. Voorts nog verscheiden vlagschriften en opstellen, 't zij afzonderlijk uitgegeven, 't zij in tijdschriften en couranten geplaatst.

Avontroodt (*Guillaume Julien*) geboren in 1777 te Lier uit zeer geringe ouders. Hij dankte zijne ontwikkeling aan een aardrijkskundig werk dat hij in 't najaar 1785 op den weg vond; zich daarin willende oefenen, trok hij de aandacht van den kanunnik Boyens, die voor zijn onderricht verder zorgde. Hij werd beëdigd translateur en ambtenaar van den burgerlijken stand te Lier. In 1795 moest hij in den krijgsveld dien, trok den Rijn langs, door Zwitserland, Savoie en Piemont, maakte den veldtoeg in Italië van 1799 en 1800 mede, en werd eerst in 1802 ontslagen, waarna hij zijne vroegere betrekking te Lier weder aanvaardde. In 1815 was hij lid van de commissie der normaalschool te Lier, en van de Jury tot verbetering van het onderwijs in zijne provincie; daarna inspecteur van 't onderwijs, en eindelijk tot 1830, toen hij eervol ontslagen werd, directeur van de school en het correctiehuis in de St. Bernards abdy aan de samenvloeiing van Rupel en Schelde. Hij overleed in 1859.

Hij schreef: *De Furie, of Lier op 14 October 1595, door den vijand verrast en de burgers van Antwerpen en Mechelen hernomen, Het verhaal dier gebeurtenis is de burgerij dier steden opgedragen door den rustenden secretaris van Lier*. Lier 1840. *Ierland, beknoptelijk afgeschetst*. Lier 1844. *Zea-Mais*. Lier 1848. *De kollegiale kerk te Lier*. Lier 1851.

B.

Baarda (*Dirk Jans*). Van dezen dichter ver-
sehenen in 1855 te Leeuwarden *Nagelaten*
Rijmen.

Baardt (*Petrus*), geneesheer te Leeuwar-
den, leefde in het midden der 17e eeuw.
Hij maakte de navolgende dichtwerkjes:
Friesche Triton over 't gelukkig veroveren
van de stercke stad Olinda, met alle de for-
ten in Fernambucy 1630; *Deughdenspoor, in*
de Ondeughden des Werelts affgebeeldt, met
pl. 2e druk, Leeuw. 1645, waarvan de eerste
druk onder den titel van *Nebulo Nebulonum*
in 1634 verscheen en welk boek sedert her-
haalde malen herdrukt is. Voorts: *Wapen-*
rok, gesneden op 't Italiaansch, op 't Duitsch
geborduurd enz., Leeuw. 1647; *Friesche*
Boerepractica in 't Oud-Friesch, eene navol-
ging van Virgilius' *Georgica*.

Bachiene (*Willem Albert*), geb. te Leerdam,
den 24 Nov. 1712, was predikant bij de
garnizoensgemeente van Namen en daarna
te Kuilenburg. In 1748 werd B. benoemd
tot predikant in het leger te velde, doch
na den vrede keerde hij naar Kuilenburg
terug. Zijn verblijf in deze gemeente duurde
tot 1759, toen hij als predikant naar Maas-
tricht vertrok, waar hem tevens de betrekking
van hoogleraar in sterre- en aardrijkskunde
aan de Illustre School werd opgedragen.
Hij stierf den 6den Aug. 1783. Van zijne
hand bestaan: *Heilige Geographie of Aardrijks-*
kundige Beschrijving van het Joodsche land,
alsmede der andere landen in de H. Schrift
voorkomende, 3 dln. met 12 landk., Utrecht
1763—68; *Kerkelijke Geographie*, 5 stukken
met landk., Amst. 1768; *Beschrijving der*
Vereenigde Nederlanden, zijnde een vervolg
op *A. F. Buschings Geographie*, 5 dln.,
Utrecht 1773; *Nieuwe Kerkelijke Geogra-*
phische Zak- en Reisatlas in 13 kaarten,
Amst. 1780; *Beschrijving der X zoogenaamde*
Oostearijsche Nederlanden, Amst. 1785;
Geographische en Historische Beschrijving van
Staats Vlaanderen en Staats-Brabant, 2 st.,
Amst. 1794. Ook bestaat er van hem een
veel vermeerderde druk van *J. Hubners Al-*
gemeene Geographie, 6 dln. 1769.

Backer (*Jan Aukes*), koopman te Harlin-
gen, in de tweede helft der vorige eeuw,
zag zich, door het verachten zijner zaken
genoodzaakt broodschrijver te worden. Hij
reisde van stad tot stad, vervaardigde too-
neelstukken, gelegenheids-gedichten, ver-
taalde romans enz. Dat hij op deze wijze
zijn niet ongelukkigen dichterlijken aanleg ver-
moordde, behoeft nauwelijks gezegd te wor-
den. Zijn oorspronkelijke werken zijn: *Proeve*
van dichtlievende mengelingen, 3 dln. uitgeg.
te Hoorn in 1774 en 1781 en te Amst.
1793; *Agnes de Castro*, treursp. Hoorn 1775;
De beloonde deugd, treursp. Amst. 1785;
Alardus of de Zelfmoord der liefde, treursp.
Amst. 1786; *Het ontdekt bedrog*, Herders-
zangspel, Amst. 1787; *De Moerbezieboom*,
herdersz.; *De jonge reiziger door Nederland*,
3 dln. Amst. 1792; *Petrarcha en Laura*,
een fragment met hist. aant., Amst. 1793;
Mengelingen uit mijn portefeuille in Proza
en Poëzij, Amst. 1794. Voorts eenige ver-
talingen uit het Fransch en Hoogduitsch.

Backere (*Pieter de*), geboren te Gent in
de eerste helft der 16de eeuw, was in 1560
inquisiteur, verder was hij eenige jaren prior
van het Predikheerenklooster te Gent, en
daarna te 's Gravenhage, waar hij vooral
bevriend was met Joannes van der Does.
In 1574 werd hij naar Leuven verplaatst, in
1577 naar Gent, van waar hij bij een oproer
verbannen en zijn beeltenis verbrand werd.
Hij nam de vlucht naar Kamerijk; in 1580
ging hij als afgevaardigde van de kloosters
van Neder-Germarië naar de vergadering
der Dominikanerorde te Rome; in 1584
werd hij prediker in de St. Bavokerk te Gent,
van 1592—96 was hij prior van 't klooster
van Calcar bij Kleef, en naar Gent terug-
gekeerd, stierf hij aldaar 12 Februari 1601.

Hij schreef: *Den scilt des gheloofs ghe-*
maect by broeder Jan van den Bundere, van
de Predicaren ordin., ondersucker des H. Chris-
ten gheloofs, teghen 't feijnich ghescut Joannis
Anastasi Veluani, Gent 1557; *Sommighe*
vriendelicke ende zeer hertelicke minnebriefkens
tusschen de leerende ziele en Alethia, Gent
1558; *Vriendelicke tsamenprekinghe tusschen*

de *Christen zielen ende de Waerheyt haer meesterse*, zeer bequame om te lesen, Gent 1566, 8o. 2de druk 1576, 3de druk Brussel 1586; *Corte verhandelinge over het ghebde des Heeren*, Gent 1599; *Gedicht ter eere van den voorschepen Philip Triest, heer van Auweghem en het magistraet van der Keure, in May 1600*, Gent 1600.

Bacot (*Gerit Jacob George*) geboren te Doornik (1747? — 1818?) waar zijn vader predikant bij de Staatsche troepen was. In 1770 predikant te Eenrum; ijverig patriot zijnde, week hij in 1787 uit, doch keerde in 1795 na de omwenteling terug, werd al spoedig lid der Nationale Vergadering, vervolgens lid van het departementale Gerechthof te Groningen en stierf als Raadsheer in het hooge gerechtshof te 's Hage. Deze man, ofschoon meer wijsgeer en rechtsgeleerde dan dichter, schreef de volgende dichtstukken: *De zedelijke natuur in verband met de burgerlijke maatschappij* (zonder naam) Amst. 1770; *Proeve op de gezelligheid*, in 4 zangen (zonder naam) Gron. 1787; *Gods wijsheid in zijne werken*, met goud bekroond door 't Leidsche dichtgenootschap: *Kunst wordt door arbeid verkregen; Het ijdele des waans omtrent de grootheid en bestemming der menschelijke kenvermogens*, 4 zangen, welke stukken met meer andere te vinden zijn in zijn *Wijsgeerige en Dichtlievende Mengelstoffen*, Gron. 1811. Voorts vindt men van hem nog eenige verspreide gedichten in verschillende andere werken.

Badon (*Johannes*) geb. te Leiden 1706 en overl. te Vlaardingen in 1790, waar hij Raad en Burgemeester en Ontvanger der Convoien en Licenten was, was gehuwd met *Klara Ghijben*. Zij beoefenden te zamen de poëzie en na haar dood gaf hij hun beider dichtstukken uit onder den titel van: *Mengeldichten van K. Ghijben en J. Badon*, Dordrecht 1756; *Mengeldichten en Bijschriften van J. Badon*, Leiden 1783.

Badon Ghijben (*Jan Karel*) geb. te Arnhem den 23sten Sept. 1805, achterkleinzoon van den hierboven genoemden Badon, conrector te Hoorn, later te Arnhem. Deze uitstekende geleerde sloeg somtijds de hand aan de lier, doch was moeilijk te bewegen zijn dichtelijke producten algemeen te maken. Bekend zijn: *Op een slapend kind* (*Drentsche Almanak*) 1829; *Chassé aan de zijnen en het vaderland teruggegeven*, 1833; en in proza: *De val van het Kasteel van Antwerpen*. Hij stierf te Arnhem den 18den Febr. 1843.

Baerdt van Sminia (*Hobbe*) geb. den 30

Sept. 1797 te Leeuwarden, studeerde in de rechten te Groningen, werd grietman van Tietjerksteradeel en beoefende de aloude geschiedenis van Friesland. Gest. 25 Juli 1858. Hij schreef: *Geschiedenis van de onlusten tuschen de Schieringers en Vetkoopers in Friesland door A. v. H.* (Hobbe V. Smini A), 1827; *Nieuwe Naamlijst van Grietmannen, met geschiedkundige Aanteekeningen van de vroegste tijden af tot 1795*, Leeuw. 1837; *Wandelingen van mijnen oud-oom den opzigtter door een gedeelte van de provincie Friesland, bevattende eene plaatselijke en geschiedkundige beschrijving van de merkwaardigheden der Grietenij Tietjerksteradeel. Uit de nagelaten papieren van een Dorpspredikant, bijeen verzameld door H. van Rollema* (psd.), Leeuw. 1841. Voorts leverde hij bijdragen voor geschiedenis en oudheidkunde in de *Leeuw. Cour.*, in den *Frieschen Volksalmanak* en in de *Vrije Vries*.

Baerland (*Michiel van*) was secretaris van zijne geboortestad Goes. Hij gaf twee dichtbundeltjes in 't licht: *De Uytvuntende Doriëna*; *uytsingende Verscheide Mengelrijmtjes, ter eere van de Goesche Terpsichore*, Dordrecht 1652; *Mengeldichten*, Dordrecht 1658.

Baerle (*Kaspar van*) of *Casparus Barlaeus* geb. te Antwerpen den 12 Febr. 1584, waar zijn vader griffier was, doch die zijne woonplaats verliet na de verovering van die stad door Parma (1585). De oude van Baerle vestigde zich te Zalt-Bommel, waar hij het rectoraat aan de Latijnsche scholen bekleedde en zijn zoon de eerste opleiding genoot. Op nog jeugdigen leeftijd trok de jonge van Baerle naar Leiden, waar hij als leerling van het Statencollege onderwijs genoot in de godgeleerdheid. In 1609, na volbrachte studie, kreeg hij een beroep als predikant te Nieuwe Tonge; drie jaar later werd hij tot onderregent in het Statencollege te Leiden aangesteld, aan welke betrekking in 1617 die van hoogleeraar in de Logica aan de hoogeschool werd toegevoegd.

Intusschen had hij in de geschillen tuschen Remonstranten en Contra-remonstranten de zijde der eersten gekozen en dezen met zijn pen verdedigd. Dit kostte hem in 1618 het verlies van zijn beide betrekkingen. Van Baerle trok nu buitenslands, legde zich op de medicijnen toe, en werd te Caen in Normandje tot doctor in de geneeskunde bevorderd. In 1623 vinden wij hem weer te Leiden, zich generende met het lesgeven in filosofie en andere wetenschappen, tot dat hij eindelijk in 1631 als hoogleeraar in de wijsbegeerte en welsprekendheid aan de doorluchtige school te Amsterdam werd

benoemd. Hier was hij de rechte man op de rechte plaats; hij nam zijn ambt met ijver en nauwgezetheid waar, tot aan zijn dood den 14 Jan. 1648, na de beide laatste jaren van zijn leven aan hypochondrie geleden te hebben.

Van Baerle heeft zich vooral een grooten naam gemaakt als Latijnsch dichter; zijne niet zeer talrijke Nederlandsche gedichten, gedeeltelijk te vinden achter de Nederlandsche vertaling van zijn *Oratiën*, gedeeltelijk in andere dichtbundels verspreid, zijn in 1835 bijeengebracht en uitgegeven door Samuel Schull onder den titel van *Poëzie van C. van Baerle*, met een levensbericht, Zierikzee 1836.

Baers (*Johannes*) geb. te Bergen op Zoom, werd in 1605 predikant te Scherpenzeel, in 1610 te Fijnaart en in 1619 te Vreeswijk. Op verzoek van de West-Indische Compagnie ging hij in 1625 als predikant naar Pernambuco in Brazilië. Na zijne terugkomst in 1632 werd hij predikant te Zoest tot 1645. Hij stierf in 1653. Hij schreef: *Olinda ingenomen*, Amst. 1630; *Corru copiae d. i. een boek van allerlei materiën te Amst. gedrukt tot kost en last van den Auteur*, 1648.

Baert (*Laureis*), geboren te Brugge en aldaar in 1550 overleden, was in zijn tijd een bekend dichter, doch de meesten zijner gewrochten zijn verloren geraakt. In 1539 verschenen evenwel te Antwerpen twee zijner godsdienstige gedichten *Ieysen* getiteld.

Bagelaar (*Johan*) gaf uit; *De ware Gereformeerde Kristelijke Katechismus, in 52 klinckdichten*, 1694.

Bake (*Laurens*) Heer van Wulverhorst, (1650?—1714) een zoon van Justus B. ald., den bekenden zwager van P. C. Hooft, gaf uit te Amst. in 1682 *Bijbelsche Gezangen*; terwijl zijn *Mengelpoëzij* na zijn dood in 1737 te Amst. het licht zag door de zorgen van L. van den Broek. Bake was lid van het kunstgenootschap, onder de zinspreuk *In magnis voluisse sat est*, dat zich hoofdzakelijk met tooneelpoëzie onledig hield en schreef daarin: *Gloorroos en Adelgond*, herders verjaarspel, Amst. 1748.

Bake (*Alexander*) geb. te Leiden in 1791, rector te Leeuwarden en daarna in zijn geboortestad, waar hij in 1844 overleed. Hij schreef *Over den roem van het voorgestacht met betrekking tot de nakomelingschap*, 1824; *Lessen over de Redekunde*, bekroond door de Maatsch. tot N. van 't Alg. 1828.

Bake (*R. W. J. C.*), schreef *De doorgra-*

ving der landengte van Suez en hare gevolgen voor Nederland en zijne koloniën, Amst. 1857; *Verhandelingen over den hedendaagschen opstand in Britsch Indië*, 's Hage 1858; voorts verscheiden brochures over vrijen arbeid op Java, over verhooging van plantloon en andere O. I. aangelegenheden alsmede over de politiek van den dag.

Bakhuizen van den Brink (*Reinier Cornelis*) geb. te Amst. den 28 Febr. 1809. Na volbrachte studiën sleet hij vele jaren in 't buitenland, met name in België om de archieven te doorsnuffelen. In 1849 teruggekeerd werd hij vier jaar later tot Rijks-Archivaris benoemd. Hij overleed te 's Gravenhage den 15 Juli 1865. Bakhuizen was met Potgieter, Heye, Pol en anderen stichter, en tot 1843 medearbeider van het tijdschrift *de Gids*, dat in 1837 voor 't eerst in 't licht kwam. Later werkte hij mede aan de *Konst- en Letterb. de Ned. Spectator* (1858—65). Hij schreef *Het Huwelijk van Willem van Oranje met Anna van Saksen, historisch-kritisch onderzocht*, Amst. 1853; *Overzicht van het Ned. Rijks-Archief*, 1e stuk, 's Hage 1854; *Piscatio, Pêcheerie, Visscherij. De ware betekenis dezer woorden gehandhaafd tegen Prof. M. de Vries*, 's Hage 1858; *Verzameling van onuitgegeven oorkonden en besluiten* (uitg. met L. Ph. C. van den Bergh en J. K. J. de Jonge) 1e dl., 's Hage 1857; *Studiën en schetsen over Vaderl. Geschiedenis en Letteren*, 1e dl., Amst. 1860—63. *Isaac le Maire*, een voorlezing, Amst. 1865; *Rede ter nagedachtenis van Mr. John Bake*, Amst. 1864. Voorts vele bijdragen in de *Gids*, zooals *Trudeman en zijn wijf*, *Vondel met Koskam en Rommel-pot*, *Carlons voor de Ned. Geschied.* enz. Na zijn dood is E. J. Potgieter begonnen het 2de dl. van zijn *Studiën en Schetsen* te verzamelen en uit te geven; tot dusverre zien daarvan 5 afl. het licht.

Bakker (*Pieter Huizinga*) (1713—1801) geb. te Huizinge in Groningerland en overl. te Amsterdam, waar hij een zeer geacht koopman was. Eerst op zijn zestigste levensjaar trad hij als dichter op met een kleinen dichtbundel, die negen jaar later door een tweeden gevolgd werd en waaraan hij in 1790 (allen te Amst.) nog een derde deel toevoegde, allen onder den eenvoudigen titel van *Poëzij van P. Huizinga Bakker*, waarin onder andere voorkomen: *Bespiegeling der Vaderlandsche stroomen; Amsterdam; Schets van het geschapens* en zijne hekdichten; *Hippus, de kerkpedant; Aan den Hollandschen Scriblerus; de Bruijloftspoëzie verdedigd*. In proza gaf hij uit: *Het leven van Jan Wagenaar* (zijn zwager), Amst. 1776 en *Beschoon*

wing van den ouden gebrekkelijken en sedert verbeterden trant onzer Nederduitsche Verzen (V Dl. der werken van Letterkunde).

Bal (*Hendrik*) een Zuid-Nederlandsch dichter, die in het midden der 15e eeuw te Mechelen leefde. In 1442 ging hij met zijne gezellen naar Lier, waar hij in den Ommeegang op de groote Markt, zijn *Spel van St. Gommaer* vertoonde. Ook op het Liersche Landjuweel van 1466 werden onder zijne leiding nog drie andere zijner *Gedichte Spelen* opgevoerd, waarvoor hij van stadswege beloond werd.

Baldaeus (*Philippus*) eigenlijk *Filippus* Baelde, geb. te Delft in Oct. 1632, eerst pred. te Batavia, later te Point de Galle op Ceylon. Daarna veldprediker gedurende den tocht van Rijklof van Goens op de kust van Malabar. Later was hij predikant te Jaffanapatnam op Ceylon. In 1666 keerde hij naar 't vaderland terug, werd predikant te Geervliet en stierf aldaar in 1672. Hij schreef: *Beschrijving der Oost-Indische kusten Malabar en Coromandel, benevens het eiland Ceylon*, Amst. 1672 met pl. Achter dit werk treft men eene *Malabaarsche spraakkunst* en een zoogenaamde *Ontdekking van de afgoderij der Heidenen* aan, waarin vele fabelen uit de *Mahabharata*, de *Poeranda's* en de *Ramayana* gevonden worden.

Balen Jansz (*Matthys*) geb. te Dordrecht 1 Oct. 1610 legde zich toe op de Nederlandsche taal en dichtkunst. Zijne gedichten zijn nooit bijeen verzameld, maar verspreid in andere boeken. Hij gaf uit eene *Beschrijvinge der stad Dordrecht, vervat inde haar begin, opkomst, toeneming en verdere Staat*, Dordr. 1677. Zijn sterfjaar is onbekend.

Ball (*Antje*), schreef *Geschiedk. en andere dichtstukjes*, Midd. 1850; *Gedichten voor kinderen*, Midd. 1857.

Ballée (*Jan*), schrijver van het bekende gedicht: *De Menschelyke Wijsheyd, door Joannes Ballée, konst-grefier der oudvermaerde en wijdderoemde vrye Keden Gilde der dry Sanctinnen, binnen de stad Brugge*, Brugge 1769.

Ballieu (*Jan*) in de vorige eeuw schoolmeester te Antwerpen, schreef: *Nederduitsche spel- en spraakkunst, waarin niet alleen de waere zuivere spelling deezer taale op vaste gronden geleerd, maer ook de negen deelen der rede zeer naeuwkeurig verhandeld, de reys om de naemwoorden te krygen, en de tydroegingen der werkwoorden te maken aangevezen wordt*, Antw. 1792 kl. 8°. *Byvoegsel van nadere bemerkingen op de grondregels der Nederduitsche spel- en spraakkunst*, Antw. 1792 kl. 8°.

Ban (*Joan Albert*) was een bekwaam toonkunstenaar te Haarlem in 't begin der 17e eeuw. Hij gaf een dichtbundeltje uit in 1643, te Amsterd., getiteld: *Zang-bloesnel*.

Banck (*John Eric*) geb. te Soerabaya 3 Nov. 1833, werd voor zijne opvoeding naar 't moederland gezonden, studeerde en promoveerde in de rechten te Leiden, deed eene reis naar Java en vestigde zich daarna in den Haag. Hij schreef in 1858: *de komeet, een zang des tijds*, Amst. 1858; *Mondig, een lied den prins van Oranje toegezongen*, Leiden 1858; *Zeebellen, Lyrische dichtproeven*; Amst. 1859, *Verspreide Gedichten*, 's Hage 1868; *Atchins verheffing en val, met hist. bijdr. en een oud kaartje der reede van Atchin*, Rott. 1873.

Bara (*Jan*) leefde in de tweede helft der 17e eeuw te Amsterdam en schreef vier tooneelstukken: *de herstelde vorst of gelukkig ongeluk*, Amst. 1650; *Galteno en Alimene of verdoemde ontrouw*, Amst. 1656; *Hel en Hemel*, Amst. 1658, *Ik ken je niet, kluchtsp.*, Amst. 1664; *'t Verslingert Moekroeyje*, Amst. 1668. Voorts zond hij in 't licht: *De godvruchtige verklikker met andere dichten*, Amst. 1656. Zijne tooneelwerken zijn herdrukt in 1747 te Amsterdam.

Barbaz (*Abraham Louis*) geb. te Amsterdam in 1770 en aldaar gestorven 14 Juli 1833, leefde van de opbrengst zijner pen en heeft behalve vele vertalingen van werken uit het Fransch de volgende oorspronkelijke werken geschreven, allen te Amsterdam uitgegeven: *De nieuwsgierige*, blyjsp. 1793; *de Vrede*, dichtstuk 1794; *de Gelijkheid*, blyjsp. 1795; *Vaderlandsche lierzangen op de omwenteling in den jare 1795; de Tempel der Vrijheid*, in 3 zangen, 1796; *Elmire de Vilarez*, treursp. 1799; *Lierzang op de landing en den aftogt der Engelschen en Russen*, 1799; *Washingtons overgang ter onsterfelijkheid*, lofzang 1800; *Herzilia*, treursp. 1800; *Makin of de ontl. van Madera*, tooneelsp. 1800; *de Huwelijksliedje of de ware grootheid*, tooneelsp. 1801; *Fabelen en Vertelsels*, 1802; *De triomf van den poëet of de verrassing*, blyjsp. 1801; *Aan Bonaparte*, bij gelegenheid van den algemeenen vrede, 1802; *de Mensch, naakt en gekleed*, 1803; *de Wijsgeer of de edele Menschenhater*, tooneelsp. 1803; *de Abderiten of de drift tot het Schouwtooneel*, 1804; *de Zegen des menschedoms door de Koepok-ienenting*, dichtstuk, 1805; *Offerande der vrouwen aan de zindelijkheid*, dichtstuk, 1805; *Het tooneelvermaak*, hekeldicht, 1806, 2e dr. 1825; *Campagne des trots Empereurs*, Fr. en Holl. 1806; *de Lichtzinnige of de gevaren der onbedachtzaamheid*, blyjsp. 1807; *Amsterdam bij nacht beschouwd*,

boertig dichtstuk, 1807; *De waardigheid der Hollandsche natie in tegenspoed, met betrekking tot kunsten, wetenschap en fraaije letteren*, dichtstuk, 1808; *de oorlog om twee letters*, boertig heldendicht, 1809; *De tooneeldichtkunst*, in 6 zangen, 1810; *'s Werelds bedrog of het Zedelijk Blanketsel*, hekeldicht, 1810; *Mengelwerken in Nederd. en Fr. verzen* 1810; *de Bediller*, blijsp. 1812; *Sigismundus of het leven is een droom*, treursp. 1812; *Helena of de oorsprong des Trojaanschen krijgs*, treursp. 1814; *de algemeene Vrede. oorsprong van Nederlands geluk*, lierdicht, 1814; *Tooneelparodiën of hekelspellen*, 2 dln. 1816; *Overzicht van den staat des Schouwburgs in ons Vaderland*, 1816; *Wandeling langs den Ykant te Amst.*, dichtmatig tafercel, 1816, 2e dr. 1828; *Nieuwe Fabelen*, 1816; *Don Louis de Vargas of de edele wreker*, treursp. 1816; *de Logenaar*, blijsp. 1818; *het Feest van Thalia*, 1818; *Dichterlijke Bloemhof*, 1818; *Osnar, koning van Grenada*, 1819; *Saul, eerste koning van Israël*, treursp. 1819; *Hulde aan het Opperwezen*, Fr. en Holl. 1820; *Vergelijking der Nederd. en Fr. talen, met betrekking tot de fraaije letteren*, 1821; *Lof van Neerlands burgerstand*, dichtstuk, 1821; *Weelde en Verval of Amsteld. Parijs*, hekeldicht 1825; *Apollo of de geestenoorlog*, hekeldicht in 12 zangen, 1825; *Gedenkzuil voor Neerlands grootste Tooneelkunstenaar Wattier Ziezenis*, 1827; *Mas-Aniello of Napels in de war*, boertig heldendicht in 10 zangen, 1828; *Gedenkzuil voor A. Snoek*, 1828; *Ernst en boert of verzameling van losse dichtstukken*, 1830. Onder zijne goede vertalingen behooren de *Fabelen en Vertelsels van Florian* (uitgeg. met P. G. Witsen Geysbeek); *de Jaargetijden* naar St. Lambert en de *Henriade* van Voltaire. In 1812 verscheen zijne *Nieuwe Tooneelpoëzie*, 4 dln., en in 1825 zijne *Dichterlijke Herfstvruchten*.

Barbonus (Johannes) vereerde Frederik Hendrik op zijn verjaardag in 1641 met *LXII Morale Sinne Beelden, enz. Makende alsoo, uytdruckende ende begrypende het getal deser Sinne-Beelden, het getal syner jaren*. Het boekje bestaat in vrij aardige plaatjes, waarvan ter verduidelijking Latijnsche spreuken en Nederlandsche versjes zijn toegevoegd. Barbonus was zeer bevreesd dat de prins zijn 63e jaar niet ten eind zou brengen, want hij geloofde aan moordjaren. Zijn voorgevoel werd in dit geval bewaarheid: de Prins stierf in 1647, oud 63 jaar en 44 dagen.

Barentsz (J.) schreef een tooneelstuk getiteld: *Buchelioen, 't kaboutermannetje*, 1655.

Baron (Johannes Zacharias) letterzetter te

Leiden, in 't midden der 17e eeuw, zond de volgende tooneelstukken in het licht: *Rododaphnée ofte Persiaensche Heldinne*, treursp., Leiden 1651; *Klucht van Lichthart en Aersgat zonder zorg*, Leiden 1653; *Konstanten en Elisea, treur-, blij- endenspel*, Leiden 1656; *Het beleg van Leyden*, Leiden 1659; *Klucht van Kees Louwen of de geschoren boer*, Leiden, 1667.

Bartelink (Anthony) leefde in de tweede helft der 18e eeuw en schreef: *Enkhuizen of Grondsteen tot vrijheid, geleed door de Heeren P. L. Buyskes, P. J. Semeyns, J. D. Brouwer en anderen, die den 21 May 1572 d'haringmaagd van het Jok van Spanje verlost, op het tweede Eeuwogelyde, plegtig zoo van Stadsweegen als by de Burgery gevierd den 21 May 1772 en in toneeldigt gebracht*, Enkhuizen, 1772.

Bartelink (Jan) een broeder van den voorgaande (?) gaf eene beschrijving van de *Beemster kermis* in 2 zangen, Leyden 1774, in den trant van Rotgans' *Boerenkermis*.

Bartjens (Willem), die zich door zijn cijferboek een grooten naam gemaakt heeft, was in 't begin der 17e eeuw Fransche schoolmeester te Zwolle en schreef van tijd tot tijd versjes, die echter niet verzameld zijn. Voor *K. van Manders Schilderboek* (1618) vindt men er een van.

Bartoens (Jan), Zuid-Nederlandsch dichter der 15e eeuw. In 1482 schreef hij: *Clachte op de doot van Anthonis de Roovere, gestelt by wijlent Jan Bartoens, zijnen medegheselle, in tijde voorleden*. Dit stuk is opgenomen door Willems in zijn *Belgisch Museum*, D. IX, blz. 195.

Barueth (Joan) geb. te Breda in het jaar 1708, was predikant te Hoogwoude, te Charlois en te Dordrecht, waar hij den 27sten Aug. 1782 overleed. Zijn onaangenaam, heftig humeur veroorzaakte hem veel onaangenaamheden en wikkeld hem in menigen pennestrijd, vooral op godgeleerd gebied. Van zijne talrijke werken zullen wij alleen slechts die opnoemen, welke in den engeren zin des woords tot letterkunde kunnen gebracht worden: *Historie van het stadhouderschap der Heeren Princen van Oranje, hoogstnoodig tot bewaring van de vrijheid in de Kerk en Burgerstaat*, Dordr. 1765; *De Historie van den Heiligen Diaken Stephanus in XXVII kerkredenen. Met bijgevoegde Aantmerkingen uit de Historie en Letterkunde*, Dordr. 1770; *Hollands en Zeelands Jubeljaar of Twee honderdjarige Gedachtenis der heuchelike*

verlossing van het Spaansche jok en grondlegging van Neerlands republiek in het jaar MDLXII, onder het wijs beleid van Willem I, Prins van Oranje, met eene plaat, Dordr. 1772.

Baseler (Willem) leefde in het midden der 17e eeuw te Leuven, zijne geboorteplaats. Bij gelegenheid van het jubelfeest van het H. Sacrament maakte hij een zinnebeeldig toneelspel, dat door zuiverheid van taal en schoonen versbouw uitmuntte; het was getiteld: *Segheprael der onwibre Kercke, gegrontvest op den onbrekelycken pilaar der diepe verholentheynt van het waerachtich lichaem en het waerachtich bloet van God mensch geworden, verustende in schyn van brood en wyne. Op de drye-hondertjarige feeste van het H. Sacrament van mirakel, in de Kercke der Eerw. P. P. Augustynen binnen Loven, Leuven 1674.*

Bassecour Caan (Jhr. J. J. de la). Zie **Caan (de la Bassecour).**

Bast (Amand Fidelis de) geboren te Gent in 1782, was ambtenaar bij het provinciaal gouvernement van Oost-Vlaanderen en overleed in zijne geboortestad 9 Juni 1848. Hij schreef: *Historische beschrijving van het paleis der hoogeschool te Gent. Belegering der stad Gent, 1844, in het Belgisch Museum; Minnewraek, romantisch verhael uit de Gentsche geschiedenis, in de Vaderlander van 1848.*

Bast (Martinus de) geboren te Gent 12 October 1753 en aldaar overleden 11 April 1825, was pastoor van de St. Nicolaaskerk in zijne geboortestad en kanunnik van de St. Pharahilde en St. Bavokerken aldaar. Hij was een oudheidkundige en geschiedschrijver; zijn meeste werken echter werden in het Fransch opgesteld; overigens was hij een zeer welsprekend man, van wien verscheidene redevoeringen in het Nederlandsch te Gent ten jare 1788 en 1804 afzonderlijk gedrukt werden.

Basuel (Philip Clodius) priester en organist te Mechelen in de XVIIe eeuw. Hij schreef: *Blij-eyndend Treurspel van het leven ende wonderdaden van den H. Rombout, patroon van Mechelen in sijn negenste gulde, Mech. 1680. Droevige Tragedie. Antwerpen 1680. Het verlost Nieuwpoort van de belegering, geschied 1489, speelsgewijs vertoont binnen dezelve stad op den 24 en 30 Junij 1681. Brugge 1681. Brusselsche Heerlyckheydt ofte honderdjarige Jubilé van het allerheiligste sacrament van Mirakelen. Brussel 1685.*

Bastert (Christiaan Nicolaas) gestorven 14 Juli 1806 te Amsterdam in den bloei zijner

jaren, deed zich het eerst als dichter kennen door zijne gelegenheden dichten. Spoedig werd hij opgemerkt als een jongeling van voortreffelijken aanleg. Er zijn van hem negen dichtstukjes voorhanden in Uylenbroeks *Kleine Dichterlijke Haandschriften*. Voorts het dichtstuk *Kunst en Vriendschap, de waardige Genoegens voor den redelijken mensch*, Amst. 1806 en *Aan Corn. Loots, op zijn lierzang: de voortreffelijkheid van den mensch, in de beoefening der schoone kunsten*, Amst. 1806.

Baten (Karel) een Gentenaar uit het laatst der 16e en het begin der 17e eeuw, een geneesheer, die tijdens den opstand tegen Spanje de vlucht nam, doch later terug keerende zich te Dordrecht vestigde. Hij schreef: *Van de siele des menschen, ende van de ousterffelijckheydt des menschen siele*, Dord. 1601.

Baudartius (Wilhelmus) geb. den 13den Febr. 1565 te Deinze in Vlaanderen. Zijne ouders beliden den Hervormden godsdienst en verlieten daarom bij Alva's komst de Nederlanden om zich naar Engeland te begeven waar zijn vader kwam te sterven. Toen er rustiger tijden aanbraken, in 1577, vestigde zich B. met zijne moeder te Gent en bezocht hij in 1585 de hoogeschool van Leiden en later die van Franeker. Na eene korte uitlandigheid werd B. predikant te Kampen, daarna te Lisse, eindelijk te Zutphen en onderscheidde zich als een heftig aanhanger van de Contra-Remonstranten. Op de synode van Dordrecht benoemd zijnde tot een der vertalers van den Bijbel, vestigde hij zich in 1626 metterwoon te Leiden. Hij stierf in 1640. Behalve veel theologische werken schreef hij: *Bruyloftspiegel doe Graeff Lodewijk Gunter van Nassau te Arnhem troude Anna Margrieta, Gravinne van Manderscheyt, nagelatene weduwe van den Grave van Brouck, 1601; Historisch Verhael van den aanslach en het innemen der vleecke doch niet des Casteels van Bredevoort door den Spaenschen oversten Guillelmo de Verdugo, 1601; Morgenwekker der vrije Nederlandsche Provinciën, naderhand in een ander formaat en onder een anderen titel: *Spiegel der Jeucht*, herdrukt, 1610; *Eygentlycke Beschryvinge Der Vrye Nederlandsche Provinciën*, Arnhem 1615 (zijnde de omwerking van Jean Petits *Nederlandsche Republycke*); *Wieghe ofte afbeelding hoe de Spaensche en Paepsche Princen door haere listicheyt alle Coningen en Princen in slaape wiegen* (in rijm gemaakt) 1615; *de Nassausche Oorloghen*, deurgaens met copere plaeten, Amst. 1616; *Memorjen, ofte cort Verhael van de Gedenckweerdigste so kerkelike als wereldlicke Geschiedenissen*, 2 dln. fol. 1624; *Felau's Fastelavontspel, ofte cort**

verhaal van den Allarm die op Vastelavont in de Velau (Veluwe) geweest is, 1624. Voorts nog eenige rymen ofte verssen op het *Nederlandsche Caertgen* bij Jodocum Hondium gesneden en gedrukt. *Rymen* op de plaecten van de *Historye Josephs*.

Bautken (*Liecen*), was in de eerste helft der 16e eeuw kapelaan van de Rederijkerskamer St. Barbara te Gent. Hij schreef een gedicht getiteld: *De waerachtighe gheschiedenisse van alle gheloofweerdighe saken van den alderoverwinlycksten ende altermoghensten Keyser van Roomen, Carolus V, Conick van Spangnien, enz. met allen gheschiedenissen die binnen onsen tyden hier ende in andere landen gheschiet zyn, beginnende van den jare 1500 tot den jare 1564*, Gent 1564, 4°.

Bauwens (*C. A.*), stadsonderwijzer te Lier, waar hij in 1758 geboren werd en in 1830 overleed. Gedurende de Fransche overheersching stelde hij ijverig pogingen in het werk om het Nederlandsche toneel en de dichtkunst te doen bloeien. Onder zijne treurspelen zijn bekend: *Cleomire, ersteld Phenicien of de zegepralende Godsdienst*; *St. Gomar*; *De Furie*; *Constantia*, en de blijspelen: *Anselmus en Pasquin*, en *De dwaesheyd der Minnaers*. Hij was stichter van het genootschap: „Kunst en wetenschap” te Lier.

Bax (*Dirk*) geb. te Rotterdam den 17 Febr. 1793, was achtereenvolgens predikant te Eck en Wiel, Brielle en Zutfen. In April 1837, te Rotterdam gelogeerd zijnde, kwam hij jammerlijk om het leven. Waarschijnlijk te bed liggende, schijnt hij, al lezende, te zijn ingeslapen met dat gevolg dat zijn kleeren door de vlam van de kaars in brand geraakten. Zijne *Nagelaten Gedichten* vormen een kleinen bundel in 1838 te Zutfen uitgegeven.

Beaufort (*Lieve of Lioninus Ferdinand de*) geb. den 9den October 1675, in het fort St. Anne, in 't land van Hulst, stamde af van een geslacht herkomstig uit Anjou. Hij was eerste pensionaris van het Vrije van Sluis, later van Tholen, gecommiteerde Raad en Raad ter Admiraliteit wegens Zeeland. Overleden te Middelburg den 9den November 1730. Hij schreef: *Het Leven van Willem de I, prins van Oranje, graaf van Nassau, stadhouder en kapitein-generaal van Holland, Zeeland, Utrecht en Friesland, enz. enz.* 3 dln., Leiden en Middelh. 1732; *Verhandeling over de vrijheid in den Burgerstaat*, Amst. 1737 (beide na zijn dood en zonder zijn naam uitgegeven).

Beaumont (*Simon van*), geb. te Dordrecht

in 1574, was een beroemd rechtsgeleerde en staatsman. Hij bekleedde achtereenvolgens verschillende gewichtige betrekkingen, was afgevaardigde wegens Zeeland ter algemeene vergadering, buitengewoon gezant naar Zweden en Polen, afgevaardigde naar Friesland tot demping der aldaar gerezen onlusten en van 1634—49 pensionaris van Rotterdam, toen hij zijn eervol ontslag verkreeg, met behoud van zijn wedde en zijn titel. De laatste vijf jaren van zijn leven heeft hij waarschijnlijk te 's Hage in werkzaam rust doorgebracht. Hij stierf den 20 Juli 1654. Wat Scheltema in zijn Staatkundig Nederland aangaande zijne oncerlijkheid vertelt, berust op een misverstand: niet hij, maar S. van Beaumont Govertsz, werd door den keizer met Ameland beleend en ten koste van anderen verrijkt. Ter verpoozing van gewichtiger bezigheden beoefende hij de dichtkunst en schreef, behalve eenige losse stukjes in de *Zeeuwsche Nachtegaal*, verscheiden verzen, die, tijdens het leven van den vader, door zijn zoon werden verzameld en uitgegeven onder den titel van: *Horae Succisivae. Tydsnipperingen, Rijmen en Verzen*, 1e dr., 's Hage 1638, 2de 1640. In den laatsten druk worden ook Fransche en Latijnsche verzen aangetroffen, benevens enkele fabeldichten, een genre, dat in zijn dagen weinig of geen beoefenaars vond.

Beaumont (*Abraham van*) schreef *Stichtelijke Menigeldichten*, Haarlem 1743, waarbij ook de *Heidelbergsche Catechismus* op rijm.

Beck (*Frans de*), geb. te Geerardsbergen in Oost-Vlaanderen, 13 Oct. 1810, redigeerde de Gentsche dagbladen *Journal des Flandres* en *Constitutionnel des Flandres*, was lid van den Provinciaal Raad van Oost-Vlaanderen; van 1843--70 kantonaal opziener der lagere scholen, sedert 1840 oud-rechter te Sottigem en lid van den gemeenteraad dier plaats. Van hem zijn de volgende gedichten uitgegeven: *Geeraerdsberg* (in het Nederduitsch Letterkundig Jaarboekje voor 1851); *De Doofstomme*, Sottegem 1853; *Het Vaderland*, Sottegem 1860; *Slechte Tyd*, Gent 1860. Voorts een aantal *Kerstliederen*, van welke er sedert een twintigtal jaren bijkans elk jaar één wordt in het licht gegeven, enz. Het grootste gedeelte van zijn poezie is nog in handschrift.

Beckeriog (*J. J.*) boekverkoopersbediende te Groningen, schreef: *Jephtha en zijne dochter, gevolgd door een viertal gewijde tafereelen*, Gron. 1844; *Uit het leven, schetsen en beelden*, Gron. 1848; *Avondstonden. Drietal verh. van een grijsaard*, Gouda 1849; *Tafereelen uit de*

gesch. van de stichting en vestiging der christ. kerk, Gron. 1849; *Herinneringen uit het leven. Nieuwe schets. en beeld.*, Zaandijk 1852. Voorts vertalingen en vele kinderboekjes.

Beckerling Vinckers (J.). Zie *Vinckers*.

Beeke (Bernardus) leefde in 't midden der vorige eeuw. Van hem is slechts een kluchtspel bekend: *De jaloeise minnares of de bedroogen vrek*, 1756.

Beekman (Johannes) geb. te Leiden uit burgerouder en notarisklerk aldaar, zond bij gelegenheid van den watersnood in 1809 een vers in 't licht getiteld: *Aan 't volk van Nederland*, onder het motto *Een gans klapt onder de zwanen*. We zouden van dit rijmwerk geen melding gemaakt hebben, ware het niet, dat dit stuk den jeugdigen poetaster aan de bespreking van velen blootstelde, zoodat de dichter met rijmen en gedichten als 't ware bestrooid werd. Er verscheen zelfs te Leiden een: *Lauwerkraans voor den onvolprezen dichter Johannes Beekman, gevlochten door eenen beminnuar van echte dichterlijke verdiensten*, Leiden 1809, waarin de schrijver vergeleken wordt met van Boozen, een Leidsch dichter uit de vorige eeuw. Robide van der Aa is, zegt men, de vlechter van dien kraans geweest.

Beeldsnijder van Voshol (Jhr. Gerard Johannes), geb. te Amsterdam den 30 Mei 1791. Hij leefde ambteloos eerst op den huize Rupelmonde aan de Vecht, later te Utrecht, waar hij lid der Ridderschap en der Provinciale Staten werd. Hij hield zich onledig met het verzamelen van prenten, portretten en handschriften vooral tot opheldering der vaderlandsche geschiedenis. Overleden te Utrecht den 19 April 1853. Met behulp van geleerde vrienden gaf B. de volgende werken in het licht: *Verbond- en smeekschrijft der Nederl. Edelen van den heer Baron d'Vooy van Mydrecht, vermeerderd. met aant. en verrijkt met bijna alle de fac-similés*, Utr. 1833; *Fac-similés van onuitgegevene brieven en andere belangrijke stukken van beroemde mannen*, 6 afl., Utr. 1837; *Het Album van Johannes Narcissus van Dordrecht, lijfarts en geschiedschrijver van Gustavus Adolphus, Koning van Zweden*, Utr. 1837 en drie stukjes geplaatst in de *Kronijk van het Hist. Genootschap te Utrecht*, 1851.

Beeloo (A.), schreef: *Bethlehems kindermoord*, 's Hage 1811; *Maria Tesselschade Visscher op het slot te Muiden*, blijsp., Amst. 1819; *Toneel- en Mengelpoezij*, Delft 1820.

Beeloo (Adrianus) geb. te 's Gravenhage den 20 Nov. 1798, ijverig lid van het Dichtgenootschap *Kunstliefde spaart geen vlijt* (later de afdeling 's Hage der Holl. Maatsch. van Fraaie Kunsten) was eerst werkzaam aan 't Ministerie van Justitie, daarna Onder-Bibliothecaris der Koninklijke Boekrij, toen Lector aan 't Marine Instituut te Medemblik tot 1850. Toen vestigde hij zich metterwoon te Amst. en werd hij in 1857 Inspecteur van 't Lager Onderwijs in N. Holland. Hij schreef: *Nederland in gebed tot God*, 2 Dec., Medemblik, 1832; *Frankrijk, Engeland en Nederland*, Leeuw. 1833; *Gedichten*, 's Hage en Amst. 1836; *'s Gravenhage. een berijmd verhaal*, 's Hage 1843. *De instelling der orde van St. Jacob, door graaf Floris V in 1279*, Amst. 1845; *Gods oordeelen, naar aanleiding der jongste gebeurtenissen in Frankrijk en elders*, Amst. 1848; 1572, 1672, 1772, een gedicht, voorgedragen bij het feest der 75^e vergadering van het Dichtgenootschap te 's Hage, Leiden 1848; *N. Holland en de N. Hollanders in den vrijheidsoorlog tegen Spanje*, Haarl. 1852, proza; *Geschiedenis des Vaderlands voor jonge lieden*, Amst. 1856, 2e dr. 1860. Voorts afzonderlijke verzen in almanakken, tijdschriften, enz.

Beens (Adriaan Baldijn) geb. te Breda in 1647, predikant eerst te Putten, daarna te Buurmalsen en aldaar gestorven den 2 Juli 1731. Hij schreef een rijmwerk in twee dln.: *Inleiding tot de vijf eerste boeken des Bijbels en Inleiding tot de twaalf historische boeken des Bijbels*, Utrecht 1737.

Beer (Peter de) een Brabantsche monnik, gaf in 1657 te Antwerpen uit: *Gheestlijke Rymkonste*.

Beer (Taco Hajo de) geb. te Maarseveen 18 Nov. 1838, leeraar aan de H. B. School te Goes, schreef (onder het psd. Taco) *de gelukzoeker*, kamersp., Utr. 1864; *Mirt en luimeren*, id. Gor. 1865; *Losse bladen uit de Geschied. der wereld*, Amst. 1867; *Kunstmiskening*, Zaand. 1868; *Toch getrouwd*, Zaand. 1869. Voorts vele vertal. in de *Klassieken der wereld*, oorspr. novellen in verschillende tijdschriften enz.

Beer (Pieter Leonard den) geb. te Schiedam den 3 Oct. 1771, was een geruim aantal jaren ontvanger te Zwolle waar hij overleed, 5 Jan. 1830. Zijne verzen vindt men verspreid in den *Nederlandschen Muzen Almanak*.

Beer Poortugael (Jacobus Catharinus Cornelis den), broeder van den voorgaanden, geb. te Schiedam den 12 Febr. 1775, ijverig voorstander van de staatsomwenteling in 1795, bekleedde verscheiden aanzienlijke Magistraats-

posten en overleed den 15 Maart 1813 als lid van de stedelijke regeering van Gouda. Hij was dichter en gaf uit *Mijne ledige uren*, Amst. 1793; *Lierzang aan het volk van Nederland*, Amst. 1795; *Dichtpogingen*, Amst. 1799; waarin zijn eerste lied *De deugd in drie zangen* is opgenomen; *Aan den koning en het vaderland*, 1809; *Nagelaten Gedichten en Verhandelingen*, 's Hage 1826.

Beernaert (*Adolf August*), geb. 13 December 1825 te Evergem in Oost-Vlaanderen, is notaris te Alveringem in West-Vlaanderen. Hij schreef: *Verlaten veldbloemen*, Gent 1851; *Mijne ledige uren*, Gent 1863; en verder tal van bijdragen in het *Vlaamsche Taalverbond*, de *Fendracht*, de *Vlaamsche school* en het *Nederduitsch letterkundig jaarboekje*.

Beers (*Jan van*) geboren te Antwerpen den 29 Februari 1821; hij verloor zijn vader vroeg, en werd door zijne moeder en vier zusters opgevoed. Hij leerde Latijn in het kleine seminarium te Mechelen, waar hij zich eerst op de Fransche poëzie toelegde. Het lezen van Conscience's *Leeuw van Vlaanderen* wekte zijn vaderlandsch gevoel op, en van toen af legde hij zich eerst in stilte, daarna openlijk op de studie van het Vlaamsch toe. Zijn eerste gedicht heette *Kermis in de hel* en werd door hem met groote toejuiching in het seminarium voorgedragen. Hij was één jaar professor aan het Stadscollegie te Mechelen, doch moest wegens eene oogziekte daarvoor bedanken. In 1849 werd hij professor aan de Normaalschool te Lier en in 1860 aan het Athenaeum te Antwerpen. Hij is in Noord- en Zuid-Nederland evenzeer als dichter en als declamator bekend en gezocht. Zijne eerste reeks gedichten is uitgegeven onder den titel *Jongelingsdroomen*, Antwerpen 1853, en Amsterdam 1854; deze bundel werd reeds onderscheidene malen herdrukt, evenals een tweede bundel, welke den titel van *Levensbeelden* draagt. In 1869 verscheen een derde bundel *Gevoel en leven* genaamd. Onder den titel van: *Jan van Beers' Gedichten*, twee deelen in groot 8°, met portret op staal, verschenen zijne gezamenlijke poëtische werken, naar tijdsorde der vervaardiging gerangschikt, in 1873 te Amsterdam en te Gent.

Van Beers schreef in vroeger jaren nog:

Graef Jan van Chimay, eene geschiedenis uit de XV eeuw in het *Taelverbond* van 1846, *Frans de Hakkelaer* in den 5en jaargang van hetzelfde tijdschrift en later *Nederduitsche spraakleer*, Antwerpen 1852, waarvan verder te Lier, onder den titel van *Nederduitsche spraakleer*, verscheiden uitgaven het licht zagen. Voorts verscheen van hem te Brussel

Handleiding tot het onderricht in de Nederlandsche spraakleer benevens Grondregels der Nederlandsche spraakleer en Oefeningen op de grondregels. Hij gaf ook eene *Bloemlezing uit N. en Z. Nederlandsche schrijvers*, als leerboek op de middelbare scholen, Arnhem en Brussel 1871.

Beerta Jr. (*Jacob*), gaf in 1778 te Groningen een bundel gedichten uit, getiteld: *Proeven van Gedichten*.

Beets (*Mr. Johan*), een bloedverwant van den bekenden *Rombout Hogerbeets*, wiens gevangenschap op Loevestein hij dikwijls door zijn bijzijn opvroolijkte, klom na volbrachte studien te Leiden, tot aanzienlijke betrekkingen op en stierf waarschijnlijk in 1668 in zijn geboortestad Hoorn, waar hij het ambt van Ordinaris Advocaat der Admiraliteit van West-Friesland en het Noorderkwartier bekleedde. Zijn schoonzoon, Dr. Piens gaf zijn gedichten uit: *Dichtkunst van verscheide stoffen*, Hoorn 1668.

Beets Pietersz. (*Pieter*), Doopsgez. predikant te Zaandam en ald. gestorven in 1813, schreef behalve preeken: *Korte verhalen voor kinderen*, 2 dln., Dordr. 1800, en *De vriend der jeugd*, 3 dln. met pl., Amst. 1800.

Beets (*Nicolaas*) geb. te Haarlem den 13en Sept. 1814, promoveerde te Leiden in de theologie, werd in 1840 pred. te Heemstede (waar hij tweemaal eene beroeping als Hoogleraar in de godgeleerdheid van de Kaapkolonie tot hem gekomen, afwees) en in 1854 te Utrecht. Sedert dien tijd is hij in die gemeente werkzaam gebleven, niettegenstaande herhaalde beroepen naar elders. Hij begon zijne dichterlijke loopbaan met een lijkzang op Mevr. Bilderdijk in den Muzen Almanak van 1831, leverde vervolgens vertalingen uit Byron en Walter Scott in Westermans *Verzameling van Uitheemsche Vernuftten*. Sedert 1834 verschenen van hem de volgende werken: *Jose, een Spaansch verhaal*, Haarl. 1834; *de Masquerade* (9 Febr. 1835), Haarl.; *Kuser, een verhaal*, Haarl. 1836; *Guy de Vlaming, een verhaal*, Haarl. 1837; *Spreken, iets ten voordeele van het Groninger Instituut voor Doofstommen*, Haarl. 1838; *N. Anstijn Nz., Een woord aan allen die den Braven Hendrik gelezen hebben*, Haarl. 1838; *Gedichten*, Haarl. 1838, (3e dr. 1855); *Rijmbijbel*, Haarl. 1839, (herdr. 1862); *Camera Obscura*, onder het psd. Hildebrand, Haarl. 1839, (8e dr. Royaal 8vo. 1872); *Proza en Poezy, Verzameling van verspr. opsts.*, Haarl. 1840; *Ada van Holland, een gedicht*, Haarl. 1840; *Leven en karakter van J. H. v. d. Palm*, Leiden 1842 (B's aangehuwde grootvader); *Een*

Paaschgezang, Haarl. 1845; *Troost der armen, een lied*, Haarl. 1845; *Herinneringen en indrukken van een kleinen uitstap naar Londen in Mei 1847*, Amst. 1849; *Dichterlijke Verhalen en Navelgingen van Byron*, 2 dln., Haarl. 1848; *Korenbloemen*, Haarlem 1853; *Paulus in de gewichtigste oogenblikken van zijn leven en werkzaamheid*, Haarl. (1ste druk 1853, 3e druk 1859); *Verpoozingen op letterkundig gebied*, Haarl. 1856; *Nieuwe Gedichten*, Haarl. 1857, (herdr. 1873); *Verscheidenheden, meest op letterkundig gebied, een Tijdschrift op onbepaalde tijden*, Haarl. 1858—71; *Gesprek met Vondel, naar aanleiding van 't hem toegedachte standbeeld*, Haarl. 1861; *Verstrooide Gedichten uit vroeger en later tijd (1831—61)*, 2 dln., Haarl. 1862; *Aan mijn landgenooten op den 18den Juni 1865*, Utr. 1865; *Een vaderlandsch lied op het veld bij Heiligerveer*, Utr. 1868; *Madelieven, nieuwe Dichtbundel*, Haarl. 1869; *Jacob van Lennep, in 't Ade St. der Verscheidenheden*, Haarl. 1869; *Feestcantate bij de onthulling van het Nationaal gedenkteeken van 1813*, Utr. 1869; *De onthulling van het monument te Heiligerveer*, Gron. 1873. Voorts gaf B. een viertal preekbundels en andere stichtelijke werken uit, waaronder het tijdschrift *Stichtelijke Uren*, waarvan een herdruk verschijnt in 8 dln., Amst. 1873, en bezorgde hij een nieuwe uitgave van Starings en Bogaers' Gedichten. Men verwacht binnen kort een uitgave van zijn gezamenlijke dichtwerken, waaraan zijne verspreide en onuitgegeven gedichten zullen worden toegevoegd.

Beets (Pieter) geb. te Purmerende, den 26en Aug. 1827, predikant bij de Hervormde Gemeente te Zijbekarspel. Hij schreef de volgende werkjes voor rederijkers: *De Burgvrouw van Alençon, Historisch dramatische Schets*, Nieuwe Niedorp 1863; *Brinio, Hist. dram. Schets* (Naar van Lennep's *Onze Voorouders*), N. Niedorp 1864; *Het hooge verlaagd en het lage verhoogd*, N. Niedorp 1865; *Het morgenrood van den vrijheidsdag of De Overgang van Enkhuizen in 1572*, N. Niedorp 1865; *Vergelding*, N. Niedorp 1865; *Zes uitspraken*, N. Niedorp 1868; *Strijd en Zegepraal of het ontzet van Alkmaar*, 1873.

Behaegel (Pieter) geboren te Thielt in Westvlaanderen, Sept. 1783; eerst wilde hij monnik worden, doch huwde en werd privaatrechter te Vive St. Bavo in West-Vlaanderen, daarna kostschoolhouder te Thourout, waar hij eene inrichting vestigde, welke door geheel België spoedig beroemd en zeer gezocht was. Reeds in 1807 was hij tot bestuurder van eene normaalschool voor onderwijzers benoemd, doch had hier-

voor bedankt. Hij stond in hoog aanzien bij Willem I, vooral wegens zijn eerst te noemen werk. In 1836 werd hij hoofdredacteur van een tijdschrift voor onderwijzers, en bleef dit tot 1852. Hij overleed te Brugge 11 December 1857. Behalve eenige werken over Latijnsche en Fransche taal schreef hij: *Nederduytsche spraakkunst*, 3 deelen, Brugge; *Korte verhandeling over de deelen der rede, getrokken wyt zyne Fransche spraakkunst*; *Teodor, of den deugdzaam scholier*, Brugge 1835; *Tydwyzer voor het schrikkeljaar 1812, waerby gevoegd zyn de honderd figuren der geheugenskunst*; *Tydwyzer voor het jaar 1813*, enz.; *Antwoorden van den Mechelschen Katochismus*; *Verhandeling over de Vlaemsche spelkunst*, Brugge 1838; *Tijdschrift voor onderweyzers, uitgave onder het toezigt van het staetsbestuur*, Brugge 1842—52; *Drie boekdeelen van beredeneerde leerwyze*;
 " " " *bijdragen*;
 " " " *officieel gedeelte*.

Beijer (Gerrit), verdienstelijk lid van het genootschap *Kunstliefde spaart geen vlijt te 's Hage*, liet ten behoeve van zijn vrienden in 1771 te 's Hage een dichtbundel drukken, getiteld *Dichtgewijde Mengelingen voor zijne vrienden*, bestaande meestal uit gelegenhedenverzen.

Beijer (J. C.), was in der tijd leeraar aan de Militaire Acad. te Breda en woonde later te 's Hage. Van zijne hand verscheen: *Krijgskundige Aardrijksbeschrijving*, 3 dln., Nijm. 1834—37; *Handleiding tot den Nederlandschen stijl*, 2e dr., Rott. 1825, 5e dr., 1854; *Geschied- en Aardrijksk. Beschrijving van het Koninkrijk der Nederlanden enz.*, Dev. 1843; *Leerboek der Algemeene Aardrijksbeschrijving*, 's Hage en Amst., 1846. Voorts eenige schoolboeken.

Beijeren (Ernestine van). Zie Ternaar (Mej.).

Beijerman (Hugo) geb. den 5den Febr. 1791 te Rotterdam, studeerde in de rechten en letteren te Leiden, deed een reis naar N. Amerika, om aldaar een proces te voeren, keerde twee jaar later terug, werd advocaat in zijn geboortestad, doch legde in 1827 zijne praktijk neer en vestigde zich met ter woon op den Boekhorst in Gelderland. Twee jaar later benoemde de koning hem tot leeraar voor geschiedenis en aardrijksbeschrijving aan het Kon. Instituut der marine te Medemblik. In 1831 zeide hij deze betrekking waarwel voor het hoogleeraarsambt in taal en geschiedenis aan het Atheneum te Deventer, van waar hij in 1839 naar Amsterdam vertrok, om den hoogleeraar van

Kampen op te volgen; hij was er tot 1865 werkzaam. Vier jaar later trok hij metter woon naar 's Gravenhage, waar hij 13 Juni 1870 overleed. Zijne werken zijn: *Over het schrijven van de geschiedenis der Nederlanden*, 's Hage 1831; *Over de noodzakelijkheid, om de studeerende jongelingschap reeds vroegtijdig eene grondige kennis mede te deelen van de taal, letteren en geschied. des vaderl.*, Dev. 1830; *Redevoering ten betooje, dat het geenszins de Engelschen zijn, zooals Montesquieu zegt, maar de Nederlanders, die ter zelfder tijd de drie gewichtige zaken, de godsdienst, de vrijheid en den handel ten meesten maatschappelyken nutte wisten aan te wenden*, 1839; *Met wat hart hebben de Staten van Holland en Oldenbarneveld den graaf van Leicester in 1585 uit Engeland verwelkomd*, in de Vad. Letteroef., 1846; *Oldenbarneveld, de Staten van Holland en Leicester in 1585 en 1586*, Dev. 1847. Voorts nog verscheiden redevoeringen, verhandelingen en voorlezingen in den Overijselschen Alm. voor O. en L., in de Vad. Letteroefeningen, in de jaarboeken van het Kon. Inst. en in de Werken der Maatsch. tot Nut van 't Algem.

Bekker (*Balthasar*) geb. te Metslawier in Friesland 20 Maart 1634, studeerde te Groningen en te Franeker en was achterenvolgens predikant te Oosterlittens, Franeker, Loenen aan de Vecht, Weesp en Amsterdam. Als ijverig aanhanger van Descartes had hij veel onaangenaamheden te verduren; doch dit schrikte hem niet af in het bestrijden van allerlei bijgeloof en vooroordeelen. Met dat doel schreef hij *De betooverde wereld*, Leeuw. 1691, verscheiden malen herdrukt, 't laatst te Deventer 1790, waarin hij den invloed des duivels op den mensch ronduit ontkende, en het bestaan van spoken en tooverheksen bestreed. De uitgave van dit boek kostte hem zijne betrekking: hij werd als predikant afgezet, doch behield zijne wedde. Hij stierf 11 Juni 1698. Behalve vele godgeleerde werken, met wier opnoeming wij ons niet zullen bezig houden, bestaat er van dezen man nog eene *Gerijmde Kinderleer of Kort Begrip van den Nederlandschen Catechismus tot behulp der memorie, voor de kinderen en eenvoudigen gerijmd*, te vinden achter zijn *Friesche godgeleerdheid*. Voorts vindt men nog eenige verzen van Bekker in de *Rijmwerken van Dirk Schelle*.

Bekker (*Elisabeth*) geb. te Vlissingen 24 Juli 1738, trad nog zeer jong zijnde in den echt met den Beemster predikant A. Wolff, dien zij in 1772 door den dood verloor. Na dien tijd leefde zij te zamen met

hare vriendin *Aagje Deken*, eerst in de Rijk, later in de Beverwijk, op het aangenaam gelegen buitentje Lommerlust. Gedurende de noodlottige burgerwisten der jaren 1785—87 kozen de beide vrouwen de zijde der Patriotten, ten gevolge waarvan zij, na de komst der Pruisen, den vaderlandschen bodem ontweken en naar Trevoux in Frankrijk togen. Gedurende het Schrikbewind van Robespierre liep E. Bekker, onder meer inwoners van Trevoux, gevaar haar hoofd onder de guillotine te verliezen, doch hare tegenwoordigheid van geest en gevatte antwoorden reddden haar het leven. Bij de omwenteling van 1795 keerden de beide vriendinnen in het vaderland terug, maar een valsche vriend, wien zij bij haar vertrek haar niet onaanzienlijk vermogen toevertrouwd hadden, had tijdens hare uitlandigheid dit goed ontvreemd. Zij vestigden zich nu in den Haag en moesten met schrijven en vertalen haar sober brood verdienen. Na de drie laatste jaren met ziekte en pijnen geworsteld te hebben, stierf Betje, 5 Nov. 1804, in de armen van hare boezemvriendin en werd, volgens hare begeerte, te Scheveningen begraven. Deze dichteres en romanschrijfster gaf de volgende werken in 't licht: *Bespiegelingen over het genoeg*, leerdicht met een ahangsel van vijf dichtmatige brieven, aanwijzende de weg tot het ware genoeg. Hoorn 1763; *Bespiegelingen over den staat der Rechttheit, den Val en den gevallen mensch*, Hoorn 1765; *Walcheren in 4 zangen*, Hoorn 1769; *Proeven van Mengeldichten*, Hoorn 1769; *Lier-, Veld- en Mengelzangen*, Hoorn 1772. Voorts twee poëtische brieven: *Jacoba van Beijeren aan Frank van Borstelen*, Hoorn 1773 en *Arnold Geesteranus aan Marie van Reigersbergen*, Hoorn 1775. De hekdichten: *Onveranderlijke Santhorstsche Geloofsbelijdenis* waarachter de *Menuet en Domineespraak* (beide zonder naam) en *Aan mijn geest*, Hoorn 1774; *Beemster Winter-Buitenleven*, Amst. en 's Hage 1778; *Proeven van Dichtlievende kleinigheden en uitspanning van den geest*, 's Hage 1780; *De Natuur is mijn zanggodin*, den Haag 1780; *Mengelpoezie*, 3 dln., Amst. 1785; *Vertrouwde brieven*, 's Hage 1800 en *Geschriften eener bejaarde vrouw*, 2 dln., 's Hage 1802. Gezamenlijk met hare vriendin Aagje gaf ze uit *Oeconomische liedjes*, 3 dln., 's Hage 1780, zijnde gezangen voor den dienstbaren stand, meerendeels van Aagje; *Brieven over verscheidene onderwerpen*, 3 dln., 's Hage 1780; *Historie van Jufvrouw Sara Burgerhart*, 2 dln., 's Hage 1782, 4de dr. 1836; *XL stuks fabelen*, met even zoo veel plaatjes, 's Hage 1784; *Historie van den heer Willem Leevend*, 7 dln., met een 8ste dl. als aanh., 's Hage 1784; *Brieven van Abraham*

Blankaart, 3 dln., Breda 1788; *Gesprekken met Emilia*, Breda 1788; *Dichterlijke Wandelingen door Bourgondië*, 's Hage 1789; *De Gearen van den Laster* in brieven, 's Hage 1792; *Fabelen voor de Nederlandsche jeugd*, 's Hage en Amst. 1792; *Historie van Cornelia Wildschut of de gevolgen der opvoeding*, 6 dln., Amst. 1793—96; *Gedichten en Liedjes voor het Vaderland*, 's Hage 1798; *Poëtische werkjes*, 6 stukjes, Utrecht 1804; *Iets voor ouders en kinderen*, Leyden 1805. Bovendien vertaalden zij vele werken uit het Fransch, Engelsch en Hoogduitsch, en schreven vele losse gedichten, vooral naar aanleiding van de gebeurtenissen van den dag.

Bellamy (*Jacobus*) geb. te Vlissingen 12 Nov. 1757 uit onaanzienlijke ouders; zijn moeder reeds vroeg weduwe zijnde, bestemde haar zoon voor de baktrug. De hoogleeraar Te Water en nog eenige andere lettervrienden den gunstigen aanleg van Bellamy bemerkte hebbende, gaven hem een betere opleiding; hij leerde Latijn en kwam daarna aan de hoogeschool te Utrecht als theol. student. Hier geraakte hij in kennis met vele jonge lieden van kunde en smaak, waaronder de bekende J. P. Kleyn. Gedurende zijn verblijf aan de academie had B., die ook lichamelijk sterk ontwikkeld was, de roekeloosheid een pennemes door te bijten en het ongeluk het stuk door te slikken. Dit veroorzaakte hem aanvankelijk veel pijn, en ofschoon hij er later niets meer van gevoelde, heeft dit stuk pennemes hoogst waarschijnlijk zijn dood bespoedigd. Anderen schrijven zijn dood toe aan de gevolgen van het schaatsenrijden (11 Maart 1786). Na eenige bijdragen in de *Post van den Neder-Rhijn* en in de *Vad. Letteroefeningen* geleverd te hebben, gaf hij de volgende werken uit: *Vaderlandsche Gezangen van Zelandus*, 1782; *Gezangen mijner jeugd*, Amst. 1782; *Gezangen van J. Bellamy*, Amst. 1785. Voorts vindt men nog menig dicht- en prozastukje in de *Proeven voor het verstand, den smaak en het hart*, 3 st., Dordr. 1791 en in het *Taal-, Dicht- en Letterk. Kabinet van G. Brender à Brandis*, Amst. 1781—84. In 1816 gaf A. Loosjes te Haarlem zijn *Gedichten* uit, waarvan in 1842 een 3de druk verscheen.

Belle (*Jan van*) onderwijzer te Haarlem, in de eerste helft der 18e eeuw, legde zich bijzonder op het Nederlandsch toe en maakte eene zonderlinge spraakkunst op rijm, get.: *Korte Wegwijzer ter Spel- Spraak- en Dichtkunde tot gemak voor 't geheugen van Ouden en Jongen in Nederduytsche Dichtmaat gebracht*, Haarl. 1748. Nog bestaan van hem: *Dauids Psalmen berijmd*, Haarl. 1733; *Korte*

Schets der Nederd. Spraakk., Haarl. 1755. *Eenige gedichten, nagelaten door J. van Belle, uitgeg. door eenige liefhebbers der dichtkunde*, Haarlem 1756.

Bellemans (*Daniel*) (1640—1674) geb. te Antwerpen was pastoor te Horssen, in Maas en Waal. Hij heeft twee bundels met liedekens nagelaten, get.: *Het Cytherken van Jezus, speelde 60 N. Liedekens op het groote Jubille van 't H. Sacrament tot Brussel*, Brussel 1670 en 79; *Den liffelijcken Paradyvoegel tot Godt omhoog vliegende*, 1683, 6de dr., Brussel 1686.

Bellens (*Peter Jacob*), kundig muzikant en meest geliefde gelegenhedsdichter der stad Lier, waar hij geboren werd in het jaar 1800 en overleed op 28 September 1858. In druk verscheen van hem: *Giafar en Zaïda, of de bouwvallen van Babylonien*, geschiedkundig tooneelspel in verzen, 1840; *Broeder- en Zusterliefde*, tooneelspel in vijf bedrijven, 1841; *De ware vlijt*, bekroond tooneelspel in één bedrijf, 1841; *Gedichten voor de jeugd*, 1842; *Dicht- en Prozastukken*.

Bellet (*Jan*), in de eerste helft der 17e eeuw boekdrukker te Yperen, waar hij in 1620 factor was der Rederijkerskamer De Rosieren. Hij schreef de tooneelspelen: *Wenceslas*, 1632, *David en Betsabée*, 1635; en de blijspelen: *Francasso en Florette*, en *Monsieur Lappe en Juffrouw Warmoes*.

Belkum (*Klaas van*), geb. te Leeuwarden 13 Juli 1811, was eerst bakker en is thans koster der Groote Kerk aldaar. Bovendien is hij geëxamineerd Godsdienstonderwijzer. Hij schreef behalve vele brochures en werken op theol. gebied: *De christelijke bode, schetsen uit het leven*, Leeuw. 1854; *De kerken onder het kruis, schetsen en beelden uit de geschied. der Fransche protestantsche kerk*, Leeuw. 1857; *Geloof, Hoop en Liefde, Christelijke vrouwenbeelden uit de geschied. der kerk*, 2e dr., 1858; *Anekdoten of geschiedk. bijzonderheden uit het leven van beroemde mannen ten tijde der kerkhervorming*, Leeuw. 1861; *Uit het leven, Schetsen uit de achterbuurten*, Leeuw. 1869, 3e dr. 1872; *Schetsen uit het leven (vervolg op de achterbuurten)* Leeuw. 1872; *Een blik op den Rijn, zijn boorden, berge en dalen (Reisherinnering)*, Leeuw. 1873.

Belmonte (*B. E. C.*), schreef: *Neerlandisch West-Indië in zijn belangen en Dr. W. R. van Hoëvell in zijn Slaven en Vrijen*, Leid. 1855; *Over de hervorming van het regeeringsstelsel in Nederl. West-Indië*, Leid. 1857.

Bemden (*Jaek van den*) geboren te Antwerpen 21 Februari 1828 waar hij vischhandelaar is. Hij schreef onderscheiden novellen in den Volksalmanak, welke door het „Vlaamsch gezelschap” te Antwerpen werd uitgegeven. In dien voor 1855 vindt men bv. *Eene ongelukkige familie*.

Bemmel (*Abraham van*), geb. te Amersfoort (1703—84), was klerk ter secretarie ald. en schreef *Beschrijving der stad Amersfoort*, Utr. 1702, 2 dln. met pl.

Bemmel Suyck (*Cornelis Johannes van*), geb. te 's Gravenhage den 30 Nov. 1839, predikant eerst te Welsum, thans te Keppel, schreef *Een dag op den Karmel*, gedicht, Leiden 1862; *De Horze, een roman*, Arnh. 1872.

Bemmelen (*Johannes van*) (1755—1808) geb. te Delft, kostschoolhouder te Leiden, waar hij overleed. Behalve veel schoolboekjes gaf hij verscheiden gelegenheidsgedichten in 't licht, waarvan men een opgave kan vinden in den catalogus der Maatsch. der Ned. Letterk. I p. 301.

Bemmelen (*Abraham van*), geb. te Delft den 27 Mei 1779, was predikant te Ankeveen, Loosduinen en Oosterhout. Overl. den 28 Juni 1842. Behalve vele leerredenen gaf hij uit: *Geschiedenis der Goddel. Openb. des Bijbels*, Rott. 1827 (2e dr. 1847); *De geschiedenis der Maccabeërs in hare veelzijdige belangrijkheid voorgesteld*, Dordr. 1837, (2e dr. 1845). Voorts vele beoordeelingen in de *Jaarb. der Wetensch. en Kunst in het Koninkrijk Holland*, de *Bibliotheek van Theolog. Letterk.*, de *Boekzaal* en de *Vad. Letteroef.*

Bemmelen (*Pieter van*), geb. te Almelo 4 Juni 1828, eerst rechter te Alkmaar, toen te Nijmegen en nu te Leiden. Hij schreef behalve een paar juridische brochures: *De Bijbel en de doodstraf*, Alkm. 1865; *De doodstraf, populaire voordragt*, Leid. 1865; *De doodstraf, wetensch. bijvoegsel*, Leid. 1865; *Doodstrafpolemieck*, Alkm. 1866; *Limburg, Luxemburg en het Congres te Londen van 1867. Het belang van Nederland en de bemoeijingen zijner diplomatie*, 's Hage 1869; *Een politisch vredebeginsel*, Utr. 1869; *De oorlog van 1870, Frankrijk en Duitschland, onze verhouding tot beiden*, Nijm. 1870.

Bempde (*Jordaan van den*), omstreeks 1634 te Doornik geboren en te Brugge 11 Maart 1671 overleden. Hij was geestelijke van de orde der Dominikanen. Hij schreef een zedelijk: *Den bloedigen Goeden Vrijdag verdedeld in XII weendichten*, Loven 1670, kl. 8°.

Benjamin (*Hendrik*) leefde in 't laatst der 15e eeuw. Hij was tooneeldichter en schreef *De minnaar van zijn vrouw*, Amst. 1692; *Krispijn Baron en Afslager*, Amst. 1694; *De Koppelaar van zijn vrouw*, Amst. 1698 en *Felicia*, Amst. 1690, die allen op den Amsterdamschen schouwburg zijn vertoond.

Bennet (*Roelof Gabriel*), geb. te Groot-Zundert den 20 Maart 1774, trad in 1785 als adelborst in dienst, had vele ontmoetingen en wederwaardigheden gedurende den tijd van de overheersching der Fransen, werd na de omwenteling van 1813 kapitein en onder-directeur aan het Nieuwe Diep, doch moest wegens ongesteldheid zijn eervol ontslag uit den dienst verzoeken. Hij vestigde zich toen met ter woon te Hattem en schreef met den kostschoolhouder J. van Wijk Rz. in verschillende maandwerken stukken ter verdediging van Neerlands eer op het veld der ontdekkingen. In vereeniging met dezen aardrijkskundige behaalde hij in 1825 bij het Prov. Utrechtsch Genootsch. van Kunsten en Wetensch. eene gouden medaille voor het schrijven van een *Verhandeling over de Nederlandsche ontdekkingen in Amerika, Australië, de Indiën en de Poollanden en de namen welke veleer aan dezelve door Nederlanders zijn gegeven*. Voorts zond hij in het licht: *Nederlandsche Zeereizen in het laatst der zestiende, zeventiende en het begin der achttiende eeuw naar de oorspronkelijke journalen of gelijktijdige berigten op nieuw uitgegeven met aanteekeningen en ophelderingen vermeerderd*, 5 dln., Amst. 1828—32; *De eer van den Nederlandschen reiziger J. Roggeveen gehandhaafd tegen het Examen Critique van C. P. Claret Fleurien*, Amst. 1829. Zijne laatste levensmaanden bracht hij te Ede in Gelderland door, waar hij in Febr. 1829 overleed.

Benninck (*Karel*), in 1804 te Brugge geboren en aldaar in 1847 overleden. Hij was voorzitter der Maatschappij „IJver en Broedermin” in zijn geboortestad. Hij schreef: *Uitgalmingen*, Brugge 1828.

Benningsh (*Johan Bodecheer*) (1606—1642), geb. te Loosdrecht, hoogleeraar in de wijsbegeerte aan de Leidsche hoogeschool. Hij overleed krankzinnig. Van hem zien het licht *Leydsche Oorlofsdaghen of Nederduytsche Gedichten*, Amst. 1630; *Dido of Heyllooze Minnetocht*, treursp., Leiden 1634.

Bennink Janssonius. Zie Janssonius.

Bent (*Jan*) leefde te Hoorn in de eerste helft der 18e eeuw. Hij schreef: *Rijmgedachten over het hiden van Jezus Christus*,

Hoorn 1726; *Het Kersfeest*, in 3 boeken—Amst. en Hoorn, 1739.

Berchmans (J. D.) Zie *vrouw Courtmans*.

Berg (Ahasuerus van den) geb. te Dordrecht, 20 Febr. 1733, predikant te Arnhem en aldaar overleden 6 Jan. 1807. Hij heeft zich bij het vervaardigen van de nieuwe Psalmberijming (1773) en bij het uitkiezen en verzamelen des Evangelischen gezangbundels (1807) verdienstelijk gemaakt. Hij schreef: *Proeven van geestelijke Oden en Lieder*, 3 Dln., Utr. 1779; *Levensbericht van J. F. Martinet*, Amst. 1796; *Gedachten over Geestelijke Oden en Lieder*, Utrecht 1802, met een vervolg, 1803. Met Martinet gaf hij uit *Geschenk voor de jeugd*, 12 st., Amst. 1781; *Nieuw geschenk voor de jeugd*, 6 st., Amst. 1792.

Berg van Dussen Mulkerk (W. E. J.), schreef *De Réfugiés in de Nederlanden na de herroeping van het Edict van Nantes. Eene proeve van onderzoek naar den invloed welke hunne overkomst gehad heeft op handel en nijverheid, letteren, beschaving en Zeden*. Eerste dl. *Handel en Nijverheid*, Amst. 1845.

Bergen (David van) of *David Montanus*, zooals hij zich gewoonlijk noemde, was een Antwerpenaar van geboorte en werd in 1653 predikant te Maartensdijk in de provincie Utrecht van waar hij een jaar later naar Sluis in Vlaanderen vertrok. Hier overleed hij in 1687. Behalve zijne prozawerken op theologisch gebied, schreef hij: *Bundelken Myrre van den lydende en strydende Christus, berattende synen Uitgang uit de stad Jeruzalem. Overgang over de beke Kedron. Ingang in den Hof Gethsemane. Bloedigen zielenselfstryt aan den Olyfberg*. Mitsgaders een voorrede over de woorden, Hooglied I: 13. *Myn liefste is my een bundelken Myrre dat tusschen myne borsten vernagt. Met een voorsprake der Heilige Dichtkunst. In Rym en Rymeloos tsamen geknoopt*, Rotterdam. 1684; *Bethlehems-Stalllicht. Voor in en na Kersnacht verschenen. Ofte Geboorte onses Heylandts. Tot een Nieuw-Jaer-Gilte Aen de Christenheyt*, Middelb. (z. j.).

Bergen (Jannus Montanus gezegd van), mischien wel een bloedverwant van den voorgaanden, was student te Leiden, daarna te Utrecht, leefde er zeer los, ging als matroos naar de West, nam dienst op een oorlogsgalei te Malta, hield zich eenigen tijd te Rome op en keerde toen arm en berooid naar het vaderland terug. Zijn geboorte- en sterfjaar zijn onbekend. Hij schreef: *Oorlog*

der Philosophen of een beroemde veldslag geslagen tusschen de vermaerde Aristoteles en den grooten Descartes, berijmd door Janus Montanus, gezegd van Bergen, Nullius et Artis Fumtoriae Doctor, te vinden achter het *Gemengelde Paraasloof*, 2e dr. Amst. 1716 bij Joh. van Leeuwen. Tijdens zijn verblijf te Leiden schreef hij *Lof der Tabak en het Studenteleven*,

Bergh (Barlet van), van hem is een treurspel bekend: *Ajax en Ulyssus*, 1654.

Bergh (Adriaen van den), van wien twee treurspelen bekend zijn: *Jerónimo Marschalck van Spanje*, 1621, 3e dr. 1644 en *Polidoor*, 1622.

Bergh (G. van den). Zie *Glasius (B.)*.

Bergh (Laurent Philippe Charles van den), geboren te Dusseldorp, 20 Juni 1815, studeerde en promoveerde te Utrecht in de rechten. Na in ondergeschikte betrekkingen aan het Rijks-archief te 's Haage verbonden geweest te zijn, werd hij na den dood van Bakhuyzen van den Brink tot Rijks-archivaris aangesteld, welke betrekking hij nog bekleedt. Hij schreef: *Het Baskische meisje in den burgeroorlog van 1834—5*. Romance, Utrecht 1835, 8°; *Bloemlezing uit de dramatische werken van Shakespeere in Nederduitsche dichtmaat overgebracht*, Amst. 1835, 8°; *De leer der enkele en dubbele vokaalspelling in het Nederlandsch, onderzocht en opgehelderd*, Rott. 1836, 8°; *Nederlandsche volksverlevingen en godenleer, verzameld en opgehelderd*, Utrecht 1836, 8°; *Gedenkboek van het tweede eeuwfeest der Utrechtsche Hoogeschool*, Utrecht 1839, 8°; *De Nederlandsche volksromans. Eene bijdrage tot de geschiedenis onzer letterkunde*, Amst. 1838, 8°; *Verslag der historische nasporingen op gezag van het gouvernement in 1838 in Frankrijk gedaan*, Arnhem 1840, 8°; *Verhandeling over de oude wijze van strafvoordering in Gelderland, Holland en Zeeland, voornamelijk in de 13e en 14e eeuwen*, Leiden 1842, 8°; *Gedenkstukken tot opheldering der Nederlandsche geschiedenis, opgezameld uit de archieven te Rijssel, en op gezag van het Gouvernement uitgegeven*, Leiden 1842-47, 3 dln., 8°; de beide laatste deelen onder den titel van *Correspondance de Marguerite d'Autriche*, enz.; *Gedachten over armoede, overbevolking en kolonisatie*, Leiden 1846-80; *Proeve van een kritisch woordenboek der Nederlandsche mythologie*, Utrecht 1846, 8°; *Grondtrekken der Nederlandsche wapenkunde*, Leiden 1847, 8°; *Roman van Heinric en Margriete van Limborch, gedicht uitgegeven door L. Ph. C. v. d. B.* (werken van Letterkunde) Leiden 1847;

's Gravenhaagsche bijzonderheden, 's Gravenh. 1857-9, 2 stuks, 12°; *Handboek der Middelen-Nederlandsche geographie, naar de bronnen bewerkt*, Leiden 1852, 8°; *Nog een woord over Leidens regt op het Haarlemmeer*, Leiden 1851, 8°; *Register van Hollandsche en Zeeuwsche oorkonden die in de Charterboeken van Mieris en Kluit ontbreken*, 1e Afd., Amst. 1861, 8°; *Keur uit de werken van Jacob Cats verzameld door*, enz., Leid. 1852, 8°. Met Bakhuyzen van den Brink en de Jonge gaf hij uit: *Het Nederlandsche Rijks-archief, verzameling van onuitgegeven oorkonden en besluiten voor de geschiedenis des Vaderlands*, 's Gravenhage 1857, 8°. Verder geeft hij nog in alleveringen sedert 1868 uit: *Oorkondenboek voor Holland en Zeeland. (Uitgegeven van wege de koninklijke Akademie van wetenschappen)*. 1ste Afd. tot aan het einde van het Holland-sche huis, Amsterdam en 's Hage, 4°.

Bergh (P. A. van den) schreef *Herderszangen en Minnedichtjes*, 's Hage 1851.

Bergh (P. F. Helvetius van den). Zie Helvetius van den Bergh.

Bergh (P. H. van den) schreef: *De vorsten en bewindvoerders van al de oude en nieuwe staten der wereld met geschied- en aardrijksk. mededeelingen* enz. mitsgaders opgave van al de voormalige en nog bestaande geestelijke en wereldlijke ridderorden, 1e afl., Haarl. 1872.

Bergh (Samuel Johannes van den) werd te 's Gravenhage geb. 10 Jan. 1814 en opgeleid tot apotheker ten einde wijlen zijn vader in de zaak op te volgen die reeds meer dan honderd jaren door de familie van den Berg gedreven was. Dit gebeurde in 1840 en van nu af leefde hij met ijver voor zijn vak en voor de poezie. Hij stierf onverwachts 24 Dec. 1868. Hij is de stichter van het genootschap *Oefening kweekt kennis*. Hij schreef: *Oden van Anacreon* (met ten Kate) Gron. 1837; *Uitheemsche Bloemen*, Utrecht 1839; *De gevangene op den Kaukasus naar Puschkin*, 's Hage 1840; *Trudesinde, een legende* (niet in den handel), 1841; *Godgewijde Zangen naar Th. Moore*, Utr. 1842; *Eric XIV op Grypsholm*, 's Hage 1841; *Het Licht van den Harem*, naar Th. Moore, 1843; *De Zeeroover naar Lord Byron*, Haarl. 1843; *Edmunds Mandoline (Minnelieder)*, Haarl. 1844; *Lara naar Byron*, 1845; *Reisindraken, herinneringen en ontmoetingen op een uitstapen naar België*, 1846; *Een dichtbundel voor mijn vaderland*, Haarl. 1848; *Balladen en gedichten*, Schied. 1852; *Mijn uitstapen naar Engeland*, Arnhem 1854; *De Nachtegaal en het Lijsterjen*, Gouda 1854; *Evangeline*

naar Longfellow (bew. met B. Ph. de Kanker), Haarl. 1856; *Nieuwe Gedichten*, Schied. 1856; *Fantasy en Leven*, Schied. 1859; *Merkw. mannen, Schetsen voor jongens*, Rott. 1860; *Longfellows Gedichten*, Haarl. 1861; *Geest en Hart, liederen* (Duitsche dichters nagez.), Utrecht 1861; *Leren en Lieven* (idem), Utr. 1862; *Heden en Verleden*, Schied. 1864; *De Geuzen, Epiesch gedicht* (naar Seyffard), Dev. 1864; *Reintje de Vos* (naar 't Hoogd. van Hartman), Utr. 1865; *Uit mijn zomer*, Schied. 1868; *Heroch Arden naar Tennyson*, 's Hage 1869. Met W. Hofdijk gaf hij uit: *Gedenkb. der oprigting van het monument ter herinnering aan den volksgeest in 1830 en 31*, 1856.

Bergh (Willem Joannes Nikolaas van den), geb. 10 Sept. 1829 te 's Hage, was aldaar van 1857 tot 1861 apotheker, reisde daarna ongeveer vier jaren door Engeland en Frankrijk en is sedert 1865 leeraar in vreemde talen te Parijs. Behalve een aantal dicht- en prozastukken in periodieke geschriften, als in de *muzen Almanak, katholieke almanak* enz., schreef: *Andreas Hofer, treursp.*, 's Hage 1855; *Schetsen en poezie*, Rotterdam 1855; *Vrouwendengd en de Remplacants, twee novellen*, Rotterdam 1856; *Dichtbundel, Holland-sche, Fransche, Engelsche en Duitsche oorspronkelijke gedichten*, Antwerpen 1864.

Berghuis (Lammert) schreef: *Bloempjes uit mijnen jeugdigen leeftijd, Gedichten*, Gron. 1851.

Bergman (Jean Theodore) geb. te Vlissingen 24 April 1795. Hij promoveerde in de theologie en in de letteren en was van 1827—65 eerst Onder- en verv. Tweede Bibliothekaris aan de Leidsche Hoogeschool. Behalve zijne acad. proefschriften en vert., schreef hij *Levensschets van F. A. Bosse met aant.*, Haarlem 1841; *Inleiding en aantekening* of eene herziene uitgave van den ouden Leydschen *Patroon of derden Octobers Banket*, Leid. 1867. Voorts een paar stukjes over het Hoog. Onderw. en verschillende bijdragen en levensberichten in de werken en mededeelingen van de Maatsch. der Ned. Letterk. te Leiden, waaronder: *Proeve eener geschied. der Maatsch. der Ned. Letterk.*, 1866.

Bergmann (Anton) geb. te Lier den 29 Juni 1835, studeerde te Gent onder de leiding van J. F. J. Heremans, voltooidde zijne studiën in de rechten aan de Vrije Hoogeschool te Brussel en werd advocaat te Lier. Reeds aan de Gentsche Hoogeschool stichtte hij met Jul. Vuylsteke het taalminnend studentengenootschap 't Zal wel gaan en

leverde hij in het jaarboekje voor 1855, de eerste proef zijner pen. In de *Gentsche studenten almanakken* en in de *Gentsche jaarboekjes* leverde hij veel bijdragen onder het pseudoniem van *Tony*, als: *Fragment*; *De eerste liefde van Frans*; *Eene ware Geschiedenis*; *Eene schoone partij*, enz. Voorts *Noord en Zuid*, 1856; *Op de kermis*; en afzonderlijk *Philips van Marnix. Plundering der Hoofdkerk van Lier*, 1857; *Twee Rhijnlandsche Novellen*, 1870; *Geschiedenis der stad Lier*, Antw. 1873.

Bergsma (E.) schreef: *Over de weeskamers zooals die vroeger in Holland en Zeeland bestonden*, Utr. 1855; *De weeskuiskwestie, een vijftijjarige strijd van 1809—59*, Sneek 1870.

Bergsma (W. B.) schreef: *De acht tafereelen van den gecostumeerden optocht den 25 Junij 1851 door het Utr. studentencorps te houden, in hun historisch verband beschouwd*.

Berkhey (Johannes le Francq van), werd geboren te Leiden 23 Jan. 1529, waar zijn vader wolhandelaar was. Opgevoed door zijn grootvader van moeders zijde, den kunsthandelaar Berkhey, werd de jeugdige Johannes voor den handel in schilderijen en rareiteiten bestemd, doch al spoedig ontwaakte in hem een groote liefde voor de ontleedkunde. Hij legde zich dus op de studie der geneeskunde toe, promoveerde in 1761 tot doctor in de medicijnen en werd in 1773 tot lector in de natuurlijke Historie aan de Leidsche hoogeschool benoemd. Tusschen de jaren 1780—87 was onze dichter een warm voorstander van den stadhouder en diens stamhuis. Zijn gehechtheid aan 't Oranjehuis wikkeld hem in een kostbaar proces, waarbij zijn klein vermogen te gronde ging. Na 1795 van zijn lectorschap ontslagen, woonde hij nu eens te Leiden, waar zijn woning in puin stortte bij de bekende ramp van 1807, dan te 's Hage, totdat de dood in zijn geboortestad aan zijn veelbewogen leven een einde maakte (13 Maart 1812). Zijn afzonderlijk uitgegeven werken zijn de volgende: *'t Bataafsche Athene, in drie Herderskouten*, Leiden 1760, 2e verm. d. r. 1766; *Claudius Civilis, Hersteller der Bataafsche vrijheid*, treursp., Amst. 1764; *Het Rhijnlandsch Wedspel in verscheiden Landgezangen, ter gelegenheid van de Intrede van Z. D. H. Willem V binnen Leyden*, ald. 1766; *Huwelijk van Telemachus en Antiope in Ithaka — ter gelegenheid van de luisterrycke receptie van den Prins en de Prinsessen van Oranje en Nassau in Amsterdam*, treursp., Amst. 1768; *Hekeldigt voor den Heere J. Nomsz, ter afgedwongen verdediging van I. F. v. B.*, 1769;

voorts nog een paar stukjes, zijn twist betreffende met Nomsz. Voorts *Natuurlijke Historie van Holland*, 6 dln., met pl., Amst. 1769—78; *Leydens Burgertraanen op de grafzerken der Edele Groot Achtbare Heeren vaders Mr. Johan van der Marck*, enz., Leyd. 1771; *De lof der dankbaarheid*, bekroond door *Kunstliefde spaart geen vlijt*, 1773; *Het verheerlijkt Leyden bij het tweede eeuwetijd van deszelfs heuchlijk Ontzet 1774*, ald. 1774, met welke dichterlijke redevoering hij zijn naam als dichter vestigde; *Het vernederd en verheerlijkt 's Gravenhage, eeuwoezang*, Amst. 1776; *Gedichten*, 2 dln., Amst. 1776—79; *De lof der christelijke Weldadigheid*, Amst. en Leyden 1778; *De poetische Snapper*, 1778; *Zinspelende gedigtjes op de geestige prentjes, geëst door P. de Mare*, Leyd. 1779; *Gouden Jubelzang*, Leyd. 1779; *Vaderlijk afscheid en getrouwen raad van een welmeenend eendragtburger aan zijn zoon, gereed om voor 't land, vrijheid en godsdienst op 's lands vloot van oorlog te dienen*, Amst. 1781; *Eerbare proefkusjes van Vaderlandsch Nüif en de Arkadische vrijerijen van Dichtlief en Gloorroos*, Amst. 1782; in den trant van Heemskerks *Arcadia*; *De Zeetriumph der Bataafsche Vrijheid op de Doggerbank*, 2 dln., met pl., Amst. 1782; *Cronyke der stad Leyden*, 1783; *Vaderlandsche Bijzonderheden*, 3 dln., Amst. 1785—87; *Verzameling van Leydsche Keur en Hekeldigten van een echten vrant en vrijen ouwerwetschen Patriot met een bekorte sleutel van 1783—88*, Leyd. 1785; *Het feestvierend Leyden*, ald. 1793; *Jok en Ernst, akademische Vertellingen mijner jeugd*, Leyd. 1798; *Bataafsche Menschelijkheid of de gevolgen der Tveedracht, beoogt uit de rampen van het Vaderland in 562 scherp dichterlijke sluitbaersen en rondborstige vraegen naar de rechten van den mensch voor de tribune der eendracht (onder den naam van Janius Lacinicus Franco Batavus)*, met pl., Leyd. 1791; *Ernstige en boertige (dichtmatige) Vertellingen mijner jeugd, ware origineelen*, Leyd. 1804; *Natuurlijke Historie van het Rundvee in Holland*, 6 st., met pl., Leyd. 1805—11; *Lijkgedachten van Z. D. H. Prins Willem V*, 1806, door Bilderdijk beschaafd; *Oud Hollands Vriendschap, gevolgd van Utrechts Eeuwschets*, Leyd. 1807; *Nagelaten Gedichten*, Haarl. 1813. Voorts een menigte losse verzen, naar aanleiding van de gebeurtenissen van den fel bewogen tijd, waarin hij leefde, verspreid of opgenomen in de werken van dichtlievende genootschappen, waaronder de bekende *Proeven van het vermogen der Nederduitsche Dichtkunst*, om de Maatklinken op allerlei onderwerpen te schikken en naar bijzondere geluiden te buigen, te vinden in de werken van het Leidsche Dichtgenootschap Kunst wordt door arbeid verkregen.

Berkhout (*Arend Jan*) (1777—1857) geb. te Schermerhorn, predikant te Woudrichem en later te Zaandijk, en ijverig voorstander van het Lager Onderw. Het meeste wat hij schreef, heeft betrekking op kerk en school. Zijne bijdragen, redevoeringen en gedichten werden anoniem of met zijne initialen in de *Recensent ook der Recensenten*, in van Kampen *Mag. van Wetensch. Kunsten en Letteren*, in de *Vriend des Vaderlands*, enz. geplaatst. Voorts *Gezangen bij Jezus' dood en begrafenis*, Zaandijk 1824; *Gezangen op Jezus' hemelvaart*, Zaandijk 1844; *Proeve eener beknopte geschiedenis van het L. O. in ons Vaderland*, Amst. 1852.

Berkhout (*Anton Maurits*), geb. te Velzen 17 Mei 1813, werd pred. te Vlaardingen, doch moest om der wille van zijn zwakke gezondheid zijn ambt neerleggen en stierf den 6 Jan. 1845. Zijn verzen zagen het licht in de jaargangen van den *Muzen-almanak* en dien voor 't *Schoone en Goede*.

Berkel (*Adriaan van*), was gouvernements-secretaris in de Berbice van 1670-74. Van 1680-89 beheerde hij een plantage in Suriname. Van beide reizen heeft hij een beschrijving gegeven: *Reis naar Rio de Berbice en Suriname*, met pl.; een andere uitgave verscheen onder den titel van *Amerikaansche Voyage*, Amst. 1695.

Berkum (*Hendrik van*), pastoor te Schoonhoven in 't midden der vorige eeuw, gaf een *Nauwkeurige Beschrijving van de Waterloeden en Dijkbreuken, veroorzaakt door den Rhijn, de Maas, Waal en Lek*, Gouda 1757. Na zijn dood verscheen nog van hem een *Beschrijving der stad Schoonhoven* enz., Gouda 1762.

Berkum (*Hendrikus van*), geb. te Wansum 3 Nov. 1814, was predikant te Walsum, te Stiens en te Nieuwe Beerta, waar hij den 5 Nov. 1870 overleed; hij schreef: *De togt naar Ameland, een dichtertijk verhaal*, Leeuw. 1850; *De Labadie en de Labadisten, een bladzijde uit de geschiedenis der Ned. Herv. kerk*, 2 dln., Sneek 1851; *Antoinette Bourignon, een beeld uit de kerkelijke geschiedenis der 17e eeuw*, Sneek 1853; *Schorthinghuis en de vijf nielen, een bladzijde uit de geschiedenis van het kerketijke leven in het Oldambt 1730—50*, Utr. 1859. Voorts vertaalde hij eenige werken over kerkgeschiedenis.

Bernaerts (*Jan*), geboren in 1568 te Mechelen, waar hij advocaat in den grooten Raad was, nadat hij zijne studien te Leuven onder Justus Lipsius geëindigd had. Hij over

leed te Mechelen 16 December 1601, en schreef: *Leven en martelie van Maria Stuart*, Antw. 1588, kl. 12°.

Bernagie (*Pieter*), geneesheer en later hoogleeraar in de Medicijnen aan het Athenaeum te Amsterdam en ald. den 28 Nov. 1696 gest., schreef 15 tooneelspelen (alle uitgegeven te Amsterdam), waarin hij de zeden en gewoonten van zijn tijd schildert. Het zijn: *De Amsterd. Apotheek* 1682; *de Huwelijken staat*, 1684; *de belachelijke Jonker*, 1684; *het betaald Bedrog*, 1684; *Het Franeker studentenleven*, klsp., 1684 (alle kluchtspelen); *Constantinus de groote, eerste christenkeyzer*, treursp., 1684; *de ontrouwe kantoor knecht en lichtvaardige dienstmaagd*, kluchtsp., 1685; *de Romanzieke Juffer*, kluchtsp., 1685; *Paris en Helene*, treursp., 1685; *Het Huwelijk sluyten*, blijsp., 1685; *De ontrouwe Voogd: de Goë Vrouw*, 2 kluchtsp., 1686; *Arminius, Beschermder der Duytsche Vryheit*, 1686; *De Debauchant*, blijsp., 1686; *Voorspel aan de Burgemeesteren en Regeerders der stadt Amsterdam*. Zijne tooneelpoezie is uitgegeven in 5 dln. Zijn *Belachelijken Jonker* en zijn *Huwelijken Staat* hebben zich lang op het tooneel staande gehouden.

Beronicius (*Petrus Johannes*), hield zijn verblijf in 't laatst der 17e eeuw te Middelburg: hij was een man van buitengewonen aanleg en groote kennis, doch leide een slordig en zedeloos leven. Hij verdiende zijn kost met schoorsteenvegen en scharen-slijpen en was echter zeer bedreven in 't Latijn, Grieksch, Italiaansch, Fransch en Engelsch. Hij stelde weinig prijs op zijne Latijnsche gedichten: die er bestaan zijn uit zijn mond opgevangen. Hij smoorde in een waterplas bij Rotterdam. Van hem is het Latijnsche gedicht *Georgachontomachia* enz., of *Boeren en Overheidsstrijd* (zijnde een verhaal van een aanval der boeren op Middelburg in 1672). P. Rabus bezorgde daarvan eene vertaling in het Nederlandsch, 1691, met plaatjes van Luiken.

Bertram (*J. T.*), geb. te Amsterdam 23 Sept. 1777, onderwijzer in den godsdienst en prediker in het werk- en gevangenhuis aldaar, schreef eenige gedichten van godsdienstigen of huiselijken inhoud, zoo als: *Gezangen*, Amst. 1811; *Dichtvruchten in gewoekerde uren gekweekt*, Amst. 1819, benevens eenige godsd. werkjes. Hij overleed 2 Nov. 1834.

Betouw (*Johannes in de*), geb. 7 Januari 1732 te Nijmegen, studeerde in de rechten te Leiden en vestigde zich als ad-

vocaat in zijne geboortestad. Aan hem werd met nog zes anderen in 1798 door het Bataafsche gouvernement de vereerende taak opgedragen, om een burgerlijk wetboek te vervaardigen. Hij was een ervaren geschied- en oudheidkundige en verzamelde bijna alle Romeinsche oudheden, die in zijn tijd in of om Nijmegen gevonden werden. Overleden 20 Nov. 1820. Hij schreef onder zijn naam of onder dien van zijn zoon Mr. G. C. in de Betouw: *Uitlegging der opschriften op altaren en gedenksteenen der Romeinen binnen en omtrent Nijmegen uitgegraven*, Nijm. 1787; *Beschrijving en Chronijk van Nijmegen, aanvankelijk opgesteld door Joh. Smetius tot 1300, gebragt door diens zoon tot 1592, vervolgd met aanteekeningen en vermeerderingen tot 1785*, Nijm. 1792; *Lotgevallen en euidelijke ondergang van den van ouds alom vermaarden Burgt binnen Nijmegen*, 2 st. Nijm. 1818; *Kerken en godsdienstige gestichten te Nijmegen*, ald. 1818; *Nijmegen verdeeld in wijken en streken boven en beneden de stad*, ald. 1818; *Vervolg der Kronijk van Nijmegen tot 1818*, ald. 1818. Voorts zijn door hem verscheiden Lat. werken, handvesten en charters uitgegeven.

Bets (*Petrus Vincentius*), geboren te Thienen (in Brabant) 22 Januari 1822, was vroeger onderpastoor te Rebecq-Rognon en in St. Jacobs te Leuven, thans pastoor te Neerlinter. Hij schreef verscheidene godsdienstige werken in het Fransch; in het Nederlandsch: *Geschiedenis der gemeente Neerlinter*, Thienen 8°; *Geschiedenis der gemeente Oplinter, Bunsbeek en Hautem, alsmede ook de abdij van Oplinter*, Thienen 8°. *Geschiedenis en miraculeuze kerk van Hakendover*, Thienen 8°. *Leven van den heiligen Joseph en van den heiligen Antonius van Padua*, Thienen 1866 12°. En verder menigvuldige artikels in tijdschriften, waaronder in 't „Brabandsch Museum” *De scholen van Thienen in den voortijd*; — *Bijzonderheden over de beiaarden van Thienen*; — *Gebeurtenissen in Thienen ten jare 1675*; — *Keuren van Thienen in de XIVe en XVe eeuwen*, — enz.

Bets (*Theodoor Roodenbosch*), geboren en overleden te Antwerpen, waar hij in de eerste helft der 17e eeuw leefde. Voor de redrijkerskamer *de Violiere*, schreef hij een tooneelspel getiteld: *Deuchts Violieren crans*.

Bettens (*Michiel*), leefde in de 17e eeuw te Brussel. Hij schreef een treurspel, getiteld: *De Marteling der seven Maaccabeën*, 4°, dat in 1796 (13 Oct.) te Brussel werd opgevoerd.

Beudeker (*Christoffel*), woonde 's winters te Amsterd. en des zomers te Soelen, bij Utrecht. Hij was penningkundige en dichter, en zond ten behoeve van het Evangelisch Lutherisch kerkgenootschap in het licht: *De CL Psalmen Des Konings en Profets Davids op nieuw in 't Nederduitsch berijmt*; *Benevens een getal van honderd en negentig Lofzangen en Geestelijke liederen uit verscheiden Hoogduitsche Gezangboeken vertaalt en berijmt*, Amst. 1738, 3e dr. 1669; *De sprekende Kunstkamer, vertoonende het regte gebruik der boeken, konsten en natuurkundige wetenschappen in zedige gedachten voorgesteld*. (Gedrukt voor den auteur) (Amst.) 1748. B. stierf in 1723.

Beucker Andreae (*J. H.*). Zie *Andreae*.

Beukema (*J. P.*), schreef een *Beknopte plaatselijke en geschiedk. beschrijving der stad Groningen*, Gron. 1821.

Beukma Jz. (*K.*), landbouwer in het kerspel Zoutdijk, gemeente Leens, verhuisde in 1835 naar de Vereenigde Staten van Noord-Amerika en schreef *Brienen aan mijn achtergelaten familie*, 2 st., Gron. 1836.

Beverwijck (*Jan van*), geb. te Dordrecht 17 Nov. 1594, bekwaam geneesheer in zijne geboortestad en bovendien groot voorstander der fraaie letteren. Hij bekleedde verscheiden aanzienlijke betrekkingen in zijne vaderstad en werd onderscheiden malen afgevaardigd ter vergadering van de Staten van Holland. Hij stierf 19 Jan. 1647. Als schrijver heeft hij zich een naam gemaakt, behalve door zijne medische werken, door *De Spaensche Xerxes, ofte vergelykinge en beschryvinge van den sloopstrydt, tusschen de groote koningen van Persien en Spanjen, de verbonde Grieken ende Nederlanders*, Dordr. 1639, 2e dr. 1640; *Den Hertog van Alba, Geessel van Nederlandt ende Portugalen*, Dordr. 1642; *Van de uytneementheyt des Vrouwelyken Geslagts*, Dordr. 1643. 't Is in drie boeken verdeeld en wemelt van aanhalingen uit allerlei dichters en schrijvers, terwijl er ook van hem zelven gedichten in voorkomen.

Beyerlinck (*Laurens*), geboren te Antwerpen in April 1578, waar hij kanunnik, aarts-priester en boekhouder was. Hij overleed 7 Juni 1627. Behalve eenige Latijnsche werken en twee Nederlandsche over controversie schreef hij: *Het leen ende miracelen van de heylige Bisschoppen Eligius, Willebrordus, Norbertus, apostelen van de Nederlanden, ende principalyk der stad Antwerpen, met oock een kort verhael van het beginsel van de religie*

derselve stad, beschreven naer vele geloofwoerdigen schrijvers.

Beynen (Laurens Rijnhart), geb. te 's Hage 29 Sept. 1811, in 1838 praecceptor en sedert 1862 rector aan het gymnasium aldaar. Van zijne hand verscheen: *Mr. I. da Costa en de Referent zijner voorlezingen*, 's Hage 1847; *Gallait's lijken van Edmond en Hoorne beschouwd*, met pl., 's Hage 1854; *De 17e November, Feestrede*, 's Hage 1863; *Kort overzicht van de staatsregeling van ons vaderland*, 's Hage 1864 (4e dr. 1873). Voorts vele stukken over kunst, godsdienst en geschiedenis in de vroegere jaargangen van de *Kunst-Kroniek* en 't *Album der schoone kunsten*, en 't *Holl. Schilder- en Letterk. Album* en in 't *Scheffer Album*, in *Voor Driehonderd jaar*, 1872 en in *Memoriam*, Haarl. 1873. Bovendien nog bijdragen in de *Aurora*, *Magdalena*, *Almanak voor 't Schoone en Goede*, *Vereniging, Christ. Stemmen, Stemmen voor Waarheid en Vrede*, enz.

Biben (Abraham), geb. te Leiden 16 Febr. 1798, was predikant te Edam en schreef verscheiden werkjes, waarvan de vier volgende door de maatschappij tot N. v. 't A. met goud bekroond: *Zondagsboek voor de Huisgezinnen der mingeoefende Christenen*, Amst. 1835; *Het dorp aan zee of het heilzame van Gods beschikking in het verborgen der toekomst*, Amst.; *Wenken voor ouders uit den minvermogenden stand*, Amst.; *Tafereelen uit het leven van dienstbaren*, Leiden 1846. Voorts schreef hij nog: *De heer van Meerwijk en zijne zonen of het Verderfelijke der Sterke Dranken*, Amst. 1839; *Oud-Hollands deugd in hare waardij geschetst of Zet de tering naar de nering*, Elam 1839. Nog eenige vertalingen. Hij overleed te Edam 26 Nov. 1849.

Bidloo (Lambert), geb. te Amsterdam 30 Aug. 1638, was apotheker van beroep en een zeer geleerd man. Hij stierf 11 Juni 1724. Behalve eenige theologische geschriften, heeft men van zijne hand *Gedagten over het schoon Zaisoen des jaars*, 1718 en daarachter *Liefde der Ouderen tot hunne kinderen boven de menschelijke reden*, Amst. 1719; *Hymnus prosodiacus, Lofzang op het verheerlijkt Zaisoen der jaren 1722 en 1723*; *Panpoeticum Batavum of Kabinet, waarin de afbeeldingen van voornamste Nederlandsche dichteren, verzamelt en konstig geschildert door Arnolt van Halen, onder uitbreiding en aanmerking der Hollandsche Rijnkonst geopent*, Amst. 1720; *Vervoesting des Joodschen volks aanvangende met den afnal der tien stammen onder Jeroboam en eindigende met dezen tegenwoordigen tijd*, 3 dln., Amst. 1725.

Bidloo (Gerard), broeder van den voorgaanden, geb. te Amsterdam 12 Maart 1649, legde zich met ijver op de geneeskunde toe en werd, na een tijdlang lector in de Ontleedkunde aan de Leidsche Hoogeschool geweest te zijn, belast met het oppertoezicht over al de militaire hospitalen. In 1694 benoemden de curatoren hem tot hoogleeraar te Leiden in de ontleedkunde, welke betrekking hij tot 1701 waarnam, toen Koning Willem III hem tot zijn lijfarts benoemde en naar Londen ontbood. De vorst gaf het volgende jaar in Bidloo's armen den geest. Na 's konings dood aanvaardde hij op nieuw het hoogleeraarsambt te Leiden, alwaar hij 30 Maart 1713 stierf. — Behalve zijne ontleedkundige werken, heeft Bidloo ook gedichten geschreven, die na zijn dood verzameld en in 3 dln. uitgegeven zijn. Zijn *Tooneelpoëzie*, Leiden 1719, bestaat uit de treurspelen: *De brandt van Trojen*; *Semiramis*; *Karel, Erfsprins van Spanje* ('t meest bekende); *Fabius Severus en de Dood van Pompejus*, naar 't fr. van Corneille en uit de *Zinne-, blij- en voorspelen: Comma, Punctum en Parenthesis of de Mysterij en Nederlaag van Midas of Koning Onverstand*, zinnesp.; *de prachtige minnaars*, blijsp.; *Ariadne*, zangsp.; *Opera op de zinspreuk: Zonder Spijs en Wijn, Kan geen Liefde zijn*; *Vertooningsp. op den Vreede*; *Het zergenpraalende Oostenrijk of Verovering van Ofen*; *Voorspel bij Vondels Faëton*; *Voor-, tusschen- en naspel bij Vondels Salmoneus*. Nog schreef hij *Komst van Zijn Majesteit Willem III in Holland*, 's Hage 1691 en *Verhaal der laatste ziekte en overlijden van Willem III*, Leyden 1702.

Bie (Cornelis de) geboren 10 Februari 1627 te Lier, waar zijn vader kunstschilder was; hij genoot eene zeer goede opvoeding, en was achtereenvolgens notaris, procureur, griffier der militaire audientie, en deken der Lakenhal, door welken laatsten titel hij deel uitmaakte van den magistraat. Hij woonde meestal te Antwerpen en was daar zeer bevriend met de meeste kunstenaars dier dagen, wier leven hij beschreef in zijn dichtwerk: *Het gulden cabinet van de edele vrije schilderconst*, Antwerpen 1661. Het getal zijner werken is verbazend groot; zijne tooneelwerken alleen belopen een getal van ruim vijftienveertig. De Bie's voornaamste schriften zijn: *Het gulden cabinet van de edele vry schilderconst, inhoudende den lof van de vermaarde schilders, architecten, beelthouwers ende plaetsnijders van dese eeuw*, Antwerpen bij Jan Meyssens, constreecooper, 1661; *Faems weergalm der nederduytsche poësi van Cornelio de Bie, tot Iyer, nyt sijnen tijds over-schot vrij-*

moedelijk voorgesteld op de domme waensucht des wereldts, gheuoemt *Wereldts-Sots-Cap*, vol zedige moraliteyten en sinnebeelden, Mechelen 1670. Van zijn talrijke tooneelgewrochten zijn het meest bekend de treurspelen: *Alphonsus en Thebasile* ofte herstelde onnooselheyt, Antwerpen 1673 in 4°; *Den grooten hertoghe van Moskovien* oft gheueldighe heerschappye, Antwerpen 1672; *Den heyligen Ridder Gommarus*, patroon der stadt Lier, oft gewillighe verduuldigheyt, Antwerpen 1670; *Tijden zonder vraek*, of de armoede van grave Florellus, lidgenoot van *Frankrijk*; *De comedie der Liensche Furie*, of de kettersche verradery op den 14 October 1595; *De comedie van Mas Aniello* in de beroerte van Napels; en de kluchten *Hans Hollebok*, geusen Predicant, Brussel 1702; *Het Vlaemsche masker van Colonel Spindeler*; *Kluchtwijse commedie van de onmaskerde liefde*, Antwerpen 1708; *Kluchten van Jan Goethals*, en *Griet, zijn wijf*, enz. Bijna al des schrijvers werken zijn geteeckend met de kenspreuk: *Waerheyt baert rijd*, of in het Latijn: *Fert odia rerum*. Overl. 1711.

Biens (Cornelis Pietersz.), woonde te Enkhuizen in de eerste helft der 17de eeuw en rijmde *Profytelyck Cabinet voor den Christelycke jongelingh*, Enckh. 1623, 2e dr. 1642; *Tragedie van Pyramis en Thisbe*, Enckh. 1623; *Handboexken der Christelycke Gedichten, Sinnebeelden ende Liedekens tot troost en vermaeck der Gelooviger zielen*, 2 dr. Hoorn 1635; *'t Stichtelyck Cabinet met den Aenwas van 't selve begrypende den Landman, Steeman ofte Borger ende den Zeeman*, Enckh. 1640, *Aendachtige en Vrolycke Rymen*, Enckh. 1644.

Biesbrouck (Edward van) geboren te Maldegem 1 April 1820, was kantonaal schoolopziener en overleed te Langemark 21 Jan. 1872. Hij schreef: *Elisa, gevolgd van eenige andere verhaeltjes*, Thielt 1846; *De twee zusters* (Vlaemsche stem), 1846; *De boschwachter van Lommerdale* (Vlaemsche stem), 1846; *De gravin van Treurenburg* (Nederduitsch Letterkundig Jaerboekje), 1847; *Het Meerlennest* (Vlaemsche stem), 1847; *Rosje Kerel en Freetje Bierman* (Muzenalbum), 1848; *Het lager onderwys beschouwd als een echte bron van volksgeluk*, Yperen 1859.

Biestkens (Nicolaas), schreef: *Claas Kloet*, 3 dln., 1619.

Bijl (Edward) geboren te Antwerpen, en aldaar overleden 5 April 1669. Hij studeerde voor den geestelijken stand en trad op 20-jarigen ouderdom als predikheer in

een klooster zijner geboortestad op, waar hij vele jaren bestuurder van het zangkoor was. Niet zonder bijval beoefende hij de dichtkunst en leverde de volgende werken: 1°. *Legende der levens ende gedenckueerdige daeden van de voornaemste heylighe, salige ende lofueerdighe maeghden ende weduwen, susters van de orden der penitentie van den H. Dominicus*, Antwerpen, 1661, in 4°; 2°. *Blyde boodschap van den engel Gabriel ghe-daen aen Maria, poetischer wijse beschreven*, Antwerpen, 1662, in 8°. — Nog houdt men hem voor den schrijver van een Vlaamsch gedicht over de geboorte van Christus, insgelijks verschenen te Antwerpen, ten jare 1668.

Bilderdijk (Izaak) geb. te Amsterdam in 1720, studeerde te Leiden in de medicijnen en vestigde zich als geneesheer in zijne vaderstad. In den beginne had hij eene uitgebreide praktijk, doch zijn vurige liefde voor het huis van Oranje en het ongegronde vermoeden dat hij tot de partij der Doelisten behoorde haalden hem veel onaangenaamheden op den hals. Zijne praktijk verliep en de prinses-gouvernante benoemde hem tot Inspecteur (Controleur) bij de belastingen, welke betrekking hij in 1787 nog bekleedde. Hij schreef: *Arria en Paetus*, treursp. Amst.; *Het valsch vooroordeel of de Triompherende vrouw*, blijsp., het Fransch gevolgd, Amst. 1762; *Tomiris of de dood van Cyrus*, treursp., naar het Fransch, Amst. 1763.

Bilderdijk (Willem) zoon van den voorgaande, werd geb. te Amsterdam 7 Sept. 1756. Op zijn zesde jaar trapte hem een zijner speelmakkers op den voet, ten gevolge waarvan hij twaalf jaar van de buitenlucht en buitenwereld uitgesloten werd. Gedurende dat lange, huiszittende leven legde hij de gronden van die uitgebreide, veelomvattende kennis, die later ieders bewondering opwekte. Boeken over natuurkunde, geschiedenis, logica, metaphysica, geneeskunde, wiskunde, bouwkunst, vestingbouwkunde, enz., enz., werden allen, om zoo te zeggen verslonden. Ofschoon in zijne jeugd veel neiging hebbende voor den krijgsdienst, moest hij hiervan afzien om zijn verminkten voet en hij besloot in de rechten te studeeren. Na een tweejarig verblijf aan de Leidsche academie zette Bilderdijk zich in 1783 als advocaat te 's Gravenhage neer. Hij genoot weldra door zijne verknochtheid aan de Oranjepartij het vertrouwen van den stadhouder Willem V en maakte zich bij de komst der Pruisen in 1787 verdienstelijk door de voorlichtingen, die hij op verzoek van den stadhouder aan den hertog van

Brunswijk verstrekte opzichthens de rechten en privilegien der verschillende steden en gewesten. Bij de omwenteling van 1795 vorderde de nieuwe regeering der Bataafsche Republiek van de praktizijns voor de Hoven een eed, inhoudende uitdrukkelijke afzwering van het stadhouderschap en erkenning der zoogenaamde *Rechten van den Mensch*. Zulk een eed af te leggen was den vurig Oranjegezinden Bilderdijk onmogelijk. Hij ontwikkelde zijn bedenkingen tegen dien eed in zijn vermaard *Adres aan de Vergadering der Provisioneele Representanten van het volk van Holland*. Dat rekest had een aanzegging van den Procureur-Generaal ten gevolge, waarbij hem gelast werd den Haag binnen 24 uur en het grondgebied der Republiek binnen acht dagen te ruimen. Bilderdijk begaf zich naar Engeland, waar hij in zijn levensonderhoud voorzag door het geven van onderwijs in talen, wetenschappen en teekenen. Zijne echtgenoot Rebekka Catharina Woesthoven volgde hem niet in zijne ballingschap, zoodat hij zich gescheiden van haar beschouwde en te Londen een tweede huwelijk aanging met Catharina Wilhelmina Schweickhardt, dochter van den kunstschilder Schweickhardt, aan wie onze dichter les in het teekenen gaf. Inmiddels vloeiden Bilderdijs bronnen van bestaan zoo karig, dat hij met zijn gezin naar Brunswijk trok, welks hertog hem eene kleine jaarwedde toellegde. In 1806, ten gevolge van de algemeene amnestie, keerde de balling naar den vaderlandschen bodem terug en vond er een gastvrij onthaal bij koning Lodewijk Napoleon, die zijne talenten wist te waardeeren en hem eene ruime jaarwedde schonk. De inlijving van Nederland in het groote Fransche keizerrijk bracht Bilderdijk in de grootste ongelegenheid; zijn pensioen werd ingetrokken en hadden eenige beproefde vrienden en zijn vast vertrouwen op Gods wijsheid en liefde in het bestuur van 's menschen lotgevallen hem niet staande gehouden, hij ware in die jaren onder den last van lijden en kommer bezweken. Bij den terugkeer van het geliefde Oranjehuis werd ook de oude lijder en strijder voor Oranje niet vergeten. Koning Willem I legde hem een ruime jaarwedde toe, die hij tot aan zijn dood toe behield, doch zijne pogingen om met het hoogleeraarsambt in de vaderlandsche geschiedenis en letteren aan het Amsterdamsche Athenaeum begunstigd te worden, mislukten voornamelijk door den tegenstand van twee hoogleeraren, die Bilderdijs staatkundige beginselen afkeurden en zijn invloed op de studeerende jongelingschap vreesden. Het gelukte hun den nieuw opgerichten leerstoel door een ander te doen be-

zetten en Bilderdijk, diep in de ziel gekrenkt, vestigde zich op nieuw te Leiden en opende aldaar een collegie over Vaderlandsche Geschiedenis, dat door de uitstekendste jongelieden der academie met groote belangstelling werd bijgewoond. Zijne eenzijdige beschouwing van wereld en menschen en zijn strijden tegen den tijdgeest vermeerderden het getal zijner vijanden, en deze, in plaats van zijne begrippen omtrent vermaarde personen en belangrijke feiten te bestrijden of te logenstraffen, wat zeldzaam gebeurde, scholden en schimpten op den genialen man, of dichtten hem de gevaarlijkste en ongerijmdste plannen toe. Geen wonder dat Bilderdijk zijn wrevel in zijne dichtbundels lucht gaf en dat zulk een pennestrijd zijne overtuiging niet wijzigde of veranderde. Hij verliet Leiden (1827) en vestigde zich metterwoon te Haarlem, waar hem in 1830 zijne echtgenoot ontviel, die vier en dertig jaren lang lief en leed met hem gedeeld had. Dezen slag overleefde hij ruim een jaar; zijn dood viel voor 18 Dec. 1831. Hun stoffelijk overschot rust in de groote kerk te Haarlem. Bilderdijs werken zijn de volgende: *Bijschriften op de tafereelen uit Josephs leen* (in de *Vaderl. Letteroef.*) afz. gedr. in 1830; *Edipus, koning van Thebe*, treursp., het oorspronkelijk van Sophocles nagevolgd, waarbij gevoegd is een voorafpraak over het toneelspel der Ouden en Hedendaagschen, dit treurspel betreffende, Amst. 1779; *Brief aan den navolger van Sophocles' Edipus*, Amst. 1780, herdr. 1836; *Mijne Verlostiging*, Leid. en Amst. 1781; *Vertelling voor de minnedichteren en hunne lezers*, 1781; *Nagelaten Gedichten van Jonkvrouwe J. C. de Lannoy; Over het verband der dichtkunst en welsprekendheid met de wijsbegeerte*, 1783; *De Geuzen door O. Z. van Haren met ophelderingen en aantekeningen*, 2 Dln.; (2e dr. 1826); *Bloemtjens*, Amst. 1785, 2e dr. 1836; *Deukalion en Pyrrha*, tooneelst., Amst. 1785; *Tyrtéus krygsgangen* ('t oorspronkelijk Grieksch gevolgd), Amst. 1787; *Lycidas, ter verjaarfest van Princes Wilhelmina*, 1787; *Geboortegroet aan den Ersprins van Oranje*, 1787; *Eliás, romance in 7 zangen*, Amst. 1785; *Vertoogen van Salomo*, (een dichterlijke uitbreiding van den Prediker) Amst. 1788; *De dood van Edipus*, treursp., (het oorspronkelijk van Sophocles nagevolgd) Amst. 1789; *Ode*, 1791; *Redevoering over de voortreffelijkheid van de schilderkunst, in derselver voorwerp beschouwd*, 's Hage 1794; *Treurzang van Ibn Doreid*, in Nederduitsche dichtmaat overgebracht, 's Hage 1795, 2de dr. 1808; *Mengelpeozy*, 2 Dln., Amst. 1799; (2e dr. Rott. 1823); *Lijkgedachten van Z. D. H. Prins Willem George Frederik van*

Oranje, Brunswijk 1709; *Het Buitenleven in 4 zangen naar Delille*, Amst. 1803, 2e dr. Rott. 1821; *Poezy*, 4 Dln. (met vrouwe K. W. B.), Amst. 1803—7 (2e dr. Rott. 1822); *Mengelingen*, 4 Dln., Amst. 1804—8, 2e dr. 's Hage 1828; *Vaderlandsche Oranjezucht*, Amst. 1805 (herdr. 1841); *Verhandeling over de geslachten der naamwoorden in de Nederduitsche taal*, Amst. 1805, (2e vermeerderde druk Amst. 1818), *Fingal*, in zes zangen naar Ossiaan gevolgd, 2 Dln., Amst. 1805; *Napoleon, Ode*, 's Hage 1860 (herdr. 1824); *Nieuwe Mengelingen*, 2 Dln., Amst. 1806, (2e dr. Gron. 1817); *Zeestukjes*, (in de Vaderl. Letteroefeningen) 1806 (2e dr. 1817); *Prins Karel Napoleon*, 1807; *Aan den koning bij den dood van zijn zoon*, 's Hage 1807; *Zegefeest*, Ode, id. 1807; *De ziekte der geleerden in zes zangen*, 2 Dln., Amst. en 's Hage 1807, (2de dr. Rott. 1828), op nieuw uitgegeven met aantekeningen door prof. J. David. Leuven 1848; *De mensch in vier zangen*, Pope's *Essay on man* gevolgd, Amst. 1808 (2e dr. Rott. 1829); *Lijkzang ter gedachtenis van Mr. J. Hinlopen*, 1808; *Kallimachus' Lofzangen*, Amst. 1808; *Lijkzang op Sebald Fulco Johannes Rau*, Haarl. 1808; *Leydens ramp* met afbeeldingen, Amst. 1808; *Vreugdezang op de verlossing van H. M. de Koningin Hortense*, 's Hage 1808; *Odilde*, 's Hage 1808; *Floris V*, treursp., Amst. 1808 (2e dr. Rott. 1828), (zijne andere treurspelen zijn: *Willem I van Holland*, *Kormak* en eene vertaling van *Cornelias Cinna*); *Najaarsbladen*, 2 Dln., 's Hage 1808—39; 's *Koningskomst tot den troon*, feestviering (met vrouwe K. W. B.) Amst. 1809; *Aan de Wed. des kunstschilders Scheffer*, 1809; *Wapenkreet*, 1809; *Bath hernomen*, 1809; *Treurspelen en verhandeling over het treurspel*, 3 Dln. (met vrouwe K. W. B.), 's Hage 1809, (2e dr. Utrecht 1836); *Gedachtenisrede op v. Pestel*, Leiden 1809; *Verspreide Gedichten*, 2 Dln., Amst. 1809; *Hulde aan Z. K. en K. Majesteit*, 1810; *Echtviering van Keizer Napoleon*, Amst. 1810; *Hulde aan J. de Vries*, Amst. 1810; *Winterbloemen*, 2 Dln., Haarl. 1811; *Kort verhaal eener aanmerkelijke luchtreis en Nieuwe Planeet Ontdekking, uit het Russisch vertaald*, Gron. 1813 (B's denkbeelden omtrent het bestaan van sommige planeten in de nabijheid en in gemeenschap van dampkring met onze aarde); *Krijgsdans*, 1813; *Hollands Verlossing*, 2 Dln. Haarl. 1813 (met vrouwe K. W. B.) herdr. Leiden 1833; *Afodillen* (grafbloemen) 2 Dln. Haarl. 1814; *Wapenkreet*, lierzang, Amst. 1815; *Willem Frederik koning der Nederlanden*, Amst. 1815; *Vaderlandsche Uitboezemingen* (met vrouwe K. W. B.) Leiden 1815; *De Dieren*, dichtstuk, Amst. 1817; *Nieuwe Uitspruitsels*,

Rott. 1817; *Gedenkdag der zege van Waterloo*, 1817; *Wit en rood*, 2 Dln. (met vrouwe K. W. B.), Rott. 1818; *Nieuwe dichtschakeering*, 2 Dln. (met vrouwe K. W. B.), Rott. 1819; *Ter nagedachtenis van Julius Willem Bilddijk* (met vrouwe K. W. B., S. I. Wiselius en I. de Costa), Leiden 1819; *Van het Letterschrift*, Rott. 1820; *De ondergang der eerste Wareld I—V zang* (onvoltooid), Amst. 1820, herdr. in Leeuw. 1834 en op nieuw uitgeg. met aantekeningen door I. de Costa, Leeuw, 1847; *Perzius' Hekeldichten vrij en in toepassing op onzen tijd nagevolgd*; *Zedelijke Gespingen*, Rott. 1820; *De Muis- en Kikvorschkrijg*, Homerus nagezongen, 1821, 2e dr. Utrecht 1835; *Taal- en Dichtkundige verscheidenheden*, 4 dln. Rott. 182; *Echte Stukken betreffende de witzetting in Maart 1795*, 1821; *Verhandelingen, Ziel- en Rechtsleer betreffende*, Leid. 1821; *Sprokkelingen*, Rott. 1821; *Ter uitvaart van den W. Eerw. heer Nic. Schotsman*, Leiden 1822; *Geslachtlijst der Nederduitsche naamwoorden op stellige taalgronden gevestigd*, 2 dln. Amst. 1822 (2e dr. 3 dln. Amst. 1832—34); *Krekelzangen*, 3 dln. Rott. 1822 (2e dr. Amst. 1835); *Bijdragen tot de Tooneelpoezy*, Leiden 1823; *Bezwaren tegen den geest der eeuw van Mr. I. de Costa toegeleucht*, Leiden 1823; *De derde October*, Leid. 1823; *Spreuken*, een kleine verzameling zedelessen en leefregelen, Leiden 1823; *Hoofts gedichten met aantekeningen*, 3 dln. Leiden 1823; *Over een oud Amst. volksdeuntjen*, Leiden 1824; *Rolsgalmen*, 2 dln. Leiden 1824; *Op den moord van den hertog van Enghien*, Leiden 1824; *Aan Leyden op den 12den van Lowmaand*, 1824; *C. Huygens' Korenbloemen met ophelderende aantekeningen*, 6 dln. Leiden 1824—25; *Nieuwe Taal- en Dichtkundige Verscheidenheden*, 4 dln. Rott. 1824—25; *Bij de feestviering der Leydsche Hoogeschool*, Leiden 1825; *Chassinet versjen*, id. 1825; *Nederduitsche Spraakleer*, 's Hage 1826; *Navonkeling*, 2 dln. Leiden 1826; *Oprakeling, latere dichtstukjes*, Dord. 1826; *Nieuwe Oprakeling*, Dord. 1827; *Afscheid aan Leyden*, Leid. 1827; *De voet in 't Graf*, Leid. 1827; *Jongste gedichten*, Rott. 1827; *Gedichten van Johannes Antonides v. d. Goes met ophelderende aantekeningen*, 2 dln. Leid. 1827; *Naklank*, gedichten, Dord. 1828; *Avondschemering*, Bruss. 1828; *Vermaking*, Rott. 1828; *Spreuken en voorbeelden van Musliik Eddin Sodi*, getrokken uit zijn *Rozengaard*, Rott. 1828; *de Cycloop, een saterspel naar het Grieksch van Euripides*, Amst. 1828; *H. L. Spiegels Hartspiegel in nieuwe taal en dichtmaat overgebracht*, Amst. 1828; *Korte aanmerkingen op Huydecopers Proeve van Taal- en Dichtkunde*, Amst. 1828; *Nieuwe Vermaking*, Rott. 1829 (2e dr. Zutf. 1833); *Schemerschijn*, Gent 1829; *Ter nage-*

dachtenis van Mr. J. Hintopen, Rott. 1829; *Uitzicht op mijnen dood*, 1829 (niet in den handel); *Proeve eener navolging van Ovidius' Gedanteverwissingen*, Amst. 1829; *Woordenboek voor de Nederduitsche spelling*, 's Hage 1829; *Nasprokkeling*, Brussel 1830; *Beginsels der Woordvorsching*, Leeuw. 1831. Na zijn dood verschenen nog een overzetting van de *Redevoering des heiligen Oudvaders Chrysostomus*, 1833; *Nagelaten opstellen, Nalezingen*, 2 dln.; *Nagelaten Gedichten van godgeleerden en zedekundigen inhoud*, 2 dln. Amst. 1834; *Mengelingen en Fragmenten*, nagelaten door B. Amst. 1835; *Verzameling van Brieven*, 5 dln., uitgeg. door da Costa en Messchert, Rott. 1836 en 37; *Het Nicotiaansche kruid achter den nieuwen druk van het Uitzicht op mijnen dood*, voorafgegaan door een *levensbericht des Dichters* (door H. Marouier), Rotterd. 1833; *Geschiedenis des Vaderlands*, 12 dln. Het 13de in 2 st. is van de hand des uitgevers H. W. Tydeman, Amst. 1833—39; *Briefwisseling tusschen W. Bilderdijk met de Hoopleeraren M. en H. W. Tydeman*, 2 dln. Sneek 1866 en 67. Zijne dichtwerken zijn onder toezicht van Mr. I. da Costa in 16 dln. Haarlem 1856—59 uitgegeven, waarvan het laatste afzonderlijk verkrijgbaar is gesteld, omdat de uitgever daarin eene beschouwing van zijn vriend en leermeester als *mensch* en als *dichter*, ten beste geeft. Het spreekt van zelf dat deze lijst zijner werken verre van volledig is; van dezen grooten dichter zijn eene menigte verzen en losse gedichten verspreid in de werken der dichtlievende genootschappen der vorige of in de almanakken en jaarboekjes van deze eeuw, wier opsomming, zoo al mogelijk, ongeschikt zoude zijn voor de gebruikers van dit woordenboek. Nog gaf B. te zamen met M. Siegenbeek uit: *Leydens ramp*, 1807 en met zijne echtgenoot en S. Iperusz Wiselius en C. van Marle: *Nieuw Liederboekje tot opvekking van Vaderlandschen moed en gepaste vreugde*, Amst. 1813. Voorts nog eenige werken op 't gebied van geologie, theologie, perspectief en Latijnsche verhandelingen.

Bilderdijk (*Catharina Rebekka*), geb. *Woesthoven*. Zie *Woesthoven*.

Bilderdijk (*Katharina Wilhelmina*), geb. *Schweickhardt*. Zie *Schweickhardt*.

Bilderdijk (*Louise Sibilla*), dochter van Willem Bilderdijk en zijn eerste echtgenoot C. R. Woesthoven, werd te 's Hage geboren 7 Sept. 1785, huwde met den geneesheer W. E. Burekhardt, en overleed 7 Aug. 1832. Na haar dood zond de hoogleeraar H. W. Tydeman een bundeltje proza

en poëzie van haar in 't licht onder den titel van: *Voor de vrienden en betrekkingen van L. S. B.*; later ook herdrukt in de *Bijlagen tot de Gedenkzuil voor Bilderdijk*.

Billet (*Justus*) geboren te Gent in 1592 en aldaar overleden 2 Oct. 1682; hij bekleedde in zijne geboortestad eene aanzienlijke ambtenaarsbetrekking, en vervaardigde op last van het gemeente-bestuur een werk getiteld: *Politieboek*, dat eene kroniek van Gent en vele bijzonderheden over Vlaanderen, zoowel in proza als poëzie bevat.

Billet (*Lodewijk*), geb. te St. Nikolaas, waar hij schoolopziener is. Hij werd voor zijne gedichten meermalen bekroond, en toen zulks voor de tiende maal geschiedde, werd hij 12 April 1858 in zijne geboortestad feestelijk ingehaald. Hij schreef: *Drie zangstukken: De moeder des Konings, 's Konings soldaet, 's Konings trommelaer, Leopold de eerste, koning der Belgen; België's vrijheid*, St. Nik. 1857; *Een uitmuntende Belg*, 1858; *29ste verjaardag van 's konings inhuldiging, vaderlandsch lied*, 1860; *Philip Verheijen, huldezang*, St. Nik. 1862. *Het glas, romance*, 1862; *De tandentrekker, gedicht*, 1862.

Billet (*Paul Jacques Emile*), geb. te Antwerpen den 14 Febr. 1838, was van 1858—62 met Jan van Rijswijk opsteller van het dagblad *De Grondwet* en sedert 1862 opsteller van het dagblad *De Koophandel* te Antwerpen. Hij begon zijne letterk. loopbaan met vertalingen uit het Fransch en Duitsch en gaf vervolgens verscheiden romances en liederen uit, als: *Aan mijne Lieve; De Raad eener moeder; De arme dichter; Dauddropjes en Tranen; Door het Spleetje van 't gordijn; De eerste kus der liefde; Geuzenlied; Wen! een romance; De Schipbreuk, koor; Nacht en Morgen, cantate; Egmont en Hoorne, cantate; Help u zelven, blijsp.* 1866 (2e druk 1873); *Manshand boven, blijsp.* 1866; *De vergissing, zangsp.* 1867; *Belofte maakt schuld, klsp.* 1872.

Bilt La Motte (*Cornelis van Erlach van der*), geb. te 's Hertogenbosch 18 Aug. 1829, kreeg oene plaats bij eene Engelsche maatschappij, die zich ten doel stelde indijkingen te bewerkstelligen op Zuid-Beveland; doch de maatschappij ging failliet. Sedert leefde hij met ouders en zuster van de opbrengst zijner pen; doch dat ging moeilijk en een aanbieding bij de Redactie van de Nieuwe Rotterdamsche Courant was hem zeer welkom. Geldgebrek dwong hem over te gaan bij het *Haagsche Dagblad*. Maar ook hier ging het niet. Later bereisde hij Nederland en België voor een

wijnkooper. Eindelijk werd hij redacteur van de *Rozendaalsche Courant*. Hij overleed aan typhus 8 Aug. 1868. Hij schreef *Het oude Huis* en een *Vertelling voor meisjes, twee noellen*, 's Hertogenb. 1855; *Een kerkgang te Tilburg, Fantasiën op een thema uit het leven*, 's Hage 1855; *de Roman van Blijdenhoeve, benevens andere verhalen en gedichten*, Tiel 1847; *Java, Schetsen en Ontrekken, uit de portefeuille van C. L. M. van der Does*, Dordr. 1858; *Een wandeling op de Delftsche tentoonstelling van Oudheden*, 's Hage 1863. Voorts een menigte van opstellen, novellen en recensien geplaatst in de *Vad. Letteroef.*, *Gelderland, Nederland, Europa, Muzenatmanak, Alman. voor 't Schoone en Goede, Holland, Cadambria (Zeeuwsch Jaarboekje), Geïllustr. Almanak, Lectuur voor de Huiskamer, Feang, Penningmag.* Zijn Recensien in de *Vad. Letteroef.* meestal onder het pseud. L — e.

Binger (Hyman) geboren te Amsterdam 28 Maart 1824, studeerde eerst in de geneeskunde, doch werd door zijn vader, die boekhandelaar en uitgever was, in diens zaak opgenomen. Hij is daarin gebleven en is thans hoofd der firma gebroeders Binger. Hij schreef onder het pseudoniem van Grootvader Herman: *het Kleinzoontje van Klein-Duimpje, een berijmd vertelteltje*, Amst. 1853, 8°. Verder onder zijn eigen naam: *Het lied van de Duincaterleiding, ter gelegenheid van de onthulling der hoofdfontein op den Dam 27 Aug.* 1856, Amst. 1856, 8°. *18 October MDCCCLXVII. Fondels standbeeld onthuld. Feestzang op muziek gezet door G. A. Heinze*, Amst. 1866, 8°. *Gedenboek der feestviering van het vijftigjarig bestaan der Vereeniging ter bevordering van de belangen des boekhandels, op 12, 13 en 14 Aug.* 1867 Amst. 1868, 8°. Verder eenige gedichten in *Kunst en Poëzie*, Utrecht 1868, 4°. *Apollo en de Muzen, wedstrijd van liedertafels bij gelegenheid van het 50-jarig feest der vereeniging ter bevordering van de belangen des boekhandels*. Bovendien nog bijdragen in verschillende tijdschriften en jaarboekjes. Binger heeft zich vooral verdienstelijk voor de letterkunde gemaakt door zijn prachuitgave van Vondels werken, waaraan hij met den bewerker, Mr. J. van Lennep, ijverig heeft gearbeid.

Bisschop (Willem), geb. te 's Gravenhage 12 Nov. 1827, was achtereenvolgens leeraar aan het Gymn. te Dordrecht, prorector te Leiden, leeraar aan 's Rijks Middeb. School te Leeuwarden en is thans Directeur der H. B. School te Delft. Hij gaf in 't licht *Handwoordenboek voor de spelling*

der Holl. taal, door P. Weiland, 2de verm. en verb. dr., Dord. 1857; *Justus van Effen, geschetst in zijn leven en werken*, Utrecht 1859; *De woelingen der Leycestersche partij binnen Leiden*, 1586—87, Leiden 1867; *De slag bij Heiligerlee*, Leeuw. 1868; *Keur uit de gedichten van Tollens*, Leeuw. 1868. Met Eelco Verwijs gaf hij uit *Gedichten van Willem van Hildegarsberch*, 's Hage 1870. Voorts kleine stukjes in de *Taalgids, Konst- en Letterbode*, de *Jagers Archief* en in de *Hand. der Maatsch. der Ned. Letterk.*

Blancaert (Alexander), een Gentenaar, die in 1548 eene Nederduitsehe vertaling van den Bijbel te Keulen uitgaf; hij overleed 31 December 1555.

Blasius (Johan), advocaat te Amsterdam, leefde in het midden der zeventiende eeuw en schreef de volgende stukken: *Fidamants kusjes, minnewijzen en bij-rijmen aan Celestine*, Amst. 1663; *Lysander en Katiste, blij-eindend trsp.*, 1e en 2e dl., Amst. 1663; *Het Huwelijk van Oroondates en Statora*, id., Amst. 1670; *Dubbel en Enkel, jok- en ernstspel*, Amst. 1670; *De Edelmoedige Vijanden*, blijsp., Amst. 1671; *De Malle Wedding*, blijsp., Amst. 1671; *Geslagtboom der Heydensche Goden en Godinnen met bijgevoegde Mengel-digten*, Leyd.

Blaupt ten Cate (S.). Zie **Cate (Blaupt ten)**.

Bleeker (Daniel), was koopman te Amsterdam, alwaar hij 27 Apr. 1803 overleed, maakte eenige losse gedichten, waaronder de *Tempel der Gezondheid*, een allegorische droom, uitgeg. in de *Kleine Dichterlijke Handschriften*, benevens een treurspel *Manlius Torquatus*, Amst. 1800.

Bleeker (Pieter) geb. te Zaandam 10 Juli 1819, ging als officier van gezondheid naar Indie en doorliep alle rangen tot dien van kolonel. Na zijn ontslag gevraagd te hebben ging hij te 's Hage wonen. De koning benoemde hem tot staatsraad in buitengewonen dienst. Behalve vele ichthyologische werken en bijdragen in Indische tijdschriften, in de *Gids*, het *Tijdschrift van Nederl. Indie*, en in de *werken der Academie van wetenschappen*, schreef hij: *Reize door de Minahassa en den Molukschen Archipel* enz., 2 dln, Batavia 1857.

Blereau (Stanislas Peter Alexander), geb. te Antw. 31 Maart 1814, notaris te Cappellen; hij gaf vroeger met de Laet en Conscience de *Noordstar* uit, in welk tijdschrift hij

plaatste: *Moed en geduld*, 1840; *De dood van Filips de Tweede*, phantastisch tafereel, 1840; *Een zedenschets*, 1841; *Het geluk eener Koningin*, een historisch verhaal, 1841; *De dooden spreken niet meer*, verhaal (1669), 1842; *De echte Sinjoor*, in den Muzenalmanak van 1843.

Bleu (*François le*) geb. 1620 (?) te Leiden, schreef: *Minneclam brandende in 't hart van Thyrsis om de schoone Amaril*, Leyden 1642, 2e dr. Amst. 1659.

Blewswijk (*Dirk van*) geb. te Delft in 1640 gaf uit een *Beschrijvinge der stad Delft*, enz., voorafgegaan door een *beschrijvinge van Delfland* enz., Delft 1667. Als eene verbeterde en vermeerderde uitgave van dit werk kan beschouwd worden *Beschrijving der stad Delft* door Reinier Boitet in 1729 aldaar uitgegeven.

Bleek (*Francois Jozef*) geboren 24 December 1805 te Werwick (Westvlaanderen) was van 1842 tot 1857 notaris te Iseghem; daarna leefde hij stil aldaar, en sedert 1862 woont hij in zijne geboorteplaats. Hij is eerevoorzitter van de letterkundige maatschappij *de vriendschap* te Rousselare. Hij schreef: *Mengelpoëzy*, 1e deel, Kortrijk 1839, 2e deel, Rousselare 1850, 3de deel, gevolgd door eene vertalingsproeve in *berijmde parallelen van het psalmboek*, Rousselare 1863. Bijvoegsel op het 3de deel der *Mengelpoëzy*, en *Lentetuiftje met biografische aantekeningen*, Rousselare 1873, 8°. *Geschiedenis der Werwicksche rederykkamer oudtijds* »*Drorghers*» genaamd, Rousselare 1856, 8°.

Blom (*Bruno*) geboren 20 Februari 1828 te Gent, waar hij eerst onderwijzer aan de stads Armentschool was, en thans leeraar is aan de Middelbare school en prof. van Nederlandsche uitgalming bij het Koninklijk Conservatorium. Hij schreef: (met J. Meckerle) *Jan Hyoens*, historisch drama in 4 bedr., Gent 1849; *Oorspronkelijke samenspraken en toneelstukjes voor prijsuitdeelingen*, Gent 1853; *Springt niet verder dan uw stok lang is*, blijspel met zang in één bedr., Brussel 1853; *De ouders*, toneelspel in 3 bedr., Antw. 1866; *De zoon die zijn vader onthooft*, historisch drama in 5 bedr., Gent 1866; *Dry honden aan een been*, blijspel met zang in 1 bedr., Antw. 1867; *Eene zuster*, drama in 4 bedr., Gent 1867; *De modeziekte*, toneelspel in 2 bedr., Gent 1867; *Een man van eer*, drama in 1 bedr., Antw. 1868; *Mijnheer Rijkzucht*, blijsp. met zang in 1 bedr., Antw. 1868; *De jonge lieden*, toneelspel in 4 bedr., Antw. 1868; *Zielenadel*, toneelsp. in 1 bedr., (met Paul van Elen) Antw. 1869; *Lodewijk van Nevers*, historisch drama in 3 bedr.,

Antw. 1870; *De witte kaproenen*, hist. drama in 5 bedr., Antw. 1870; *Nijd en hoogmoed*, toneelsp. in 4 bedr. (met Paul van Elen), Antw. 1871; *Het sparen*, toneelsp. in 1 bedr. voor meisjes, Gent 1872; *De stiefdochter*, toneelspel in 4 bedr. (met Paul van Elen), Antw. 1872;

Block (*Jozef Willem de*) geboren te Hal in Brabant 6 Maart 1806, studeerde in de geneeskunde en werd hoogleeraar in dat vak aan de Gentsche hoogeschool. Later werd hij burgemeester van Bouchoute; hij was lid van den Senaat, waar hij dikwijls in de bres sprong om de Vlaamsche belangen en de Nederlandsche taal te verdedigen. Behalve een geneeskundig werk over de cholera schreef hij veel artikelen in dagbladen en tijdschriften. Hij overleed te Gent 8 Aug. 1862.

Bloemaart (*Hendrik*) zoon van den schilder Abraham Bloemaert geb. in 1603, beoefende de schilder- en de dichtkunst te Utrecht. Hij vertaalde uit het Italiaansch: *De getrouwen herder*, *herdersch blij-eindend treursp.* van Gio. Bapt. Guarini op nieuw uit het Italiaansch vertaald en gerijmd, Utrecht 1650 en maakte nog een toneelstuk *Hannibal, den manhaften veldoverste triumpheerende in de stad Capua* idem, Utrecht, 1670. Hij overleed in 1680.

Blom (*Cornelis*) geb. te Woubrugge 2 Febr. 1712, stond in 1740 als predikant te Zierikzee en werd van daar vier jaar later naar Leeuwarden beroepen, waar hij rustig had kunnen leven zoo zijn ijver voor de rechtzinnigheid der kerk hem niet tot schrijven verleid had. Bij gelegenheid dat de beroemde hoogleeraar L. C. Valckenaar een Latijnsche oratie hield over *de voormalige en hedendaagsche verandering der Ned. zaken*, gordde zich Ds. Blom ten strijde en schreef een berijmd paskwil: *Veldbloemen met een prikenusje daaronder aan Momus gestroyd in en buyten de Academiekerk te Franeker*, 1749; Valckenaar antwoordde niets op dat geschrift, doch anderen stelden den rechtzinnigen leeraar aan de kaak, waarop hij een tweede stuk in proza liet volgen: *Bericht wegens mijne onnozele Veldbloemen*, waarop nog een *Tweede Bericht*. De twist liep met een vermaning van de klassikale vergadering ten einde. In 1763 wikkeldde zich Ds. Bl. weer in moeilijkheden bij het beroepen van een predikant, waarin hij zich onbetamelijk uitliet tegen de Vroedschap en tot eene geldboete, met schorsing van dienst, werd verwezen. Overleden 28 Sept. 1780.

Blom (*J. G. van*), notaris, schreef: *De*

opkomst van het vlek Dragten in de prov. Friesland, vermeerderd met geschiedk. aantekeningen en bijlagen, enz., Leeuw 1840; *Proeve van het Harmonische in de Friesche dichtkunst*, Leeuw. 1840; *Blommekeerke oan bean oan syn lanzjue*, Dokkum 1869.

Blombert (Johan) geb. te Zalt-Bommel in 1694, studeerde te Utrecht en te Leiden en was in 1718 predikant te Haaften en in 1737 te Kuik. Daar overleed hij 24 Dec. 1738. Hij is de schrijver van: *De geschiedenissen van het Vereenigde Nederland zedert hare eerste opkomst tot op deese onze dagen, hoe 't selve verlost, verhoogt en bewaert is door wonderen van Gods voorzienigheid onder 't Bestuur der Princen van Oranje en Nassau* enz. Utrecht 1730, 6e Dr. 1750. P. le Clercq en A. Rotterdam hebben er ieder een vervolg op geleverd.

Blommaert (*Jonkheer Philip Marie*) geborente Gent in 1807, overleden aldaar 14 Aug. 1871. Hij promoveerde in 1829 in de rechten, en zette zich te Gent neder na eene groote reis door Duitschland en Italië gemaakt te hebben. Hij bekleedde in zijne vaderstad onderscheidene aanzienlijke betrekkingen, en was een der opzichters van het gezelschap *de Vlaamsche Bibliophilen*. Hij schreef: *Aenmerkingen over de vernieuwlozing der Nederduitsche taal*. Gent 1832. *Landtael van België*. Gent 1834. *Liederik de Buck in drie zangen*. Gent 1834. *Theophilus*, gedicht der XIV eeuw, gevolgd door drie andere gedichten van hetzelfde tijdvak. Gent 1836 en 2e uitgave 1858. *Beknopte geschiedenis der kamers van Rhetorica te Gent*. Gent 1838. *Oudvlaemsche gedichten der XII, XIII en XIV eeuwen*, Deel I 1838; II 1841, III 1851, allen te Gent. *Ph. de Kempenaere, Vlaemsche kronyk of dagregister van al hetgene gedenkwerdig voorgevallen is binnen de stad Gent, sedert 15 July 1566 tot 15 Juny 1585, onderhouden in 't Latijn, overgezet door J. P. van Male pastoor van Bokerke, thans voor de eerste maal uitgegeven door Ph. Blommaert*. Gent 1839. *Kronyk van Vlaenderen van 't jaer 580 tot 1467*, uitgegeven door B. en C. P. Serrure. *Het beleg van Gent ten jare 965. Het beclach van joncheer Jan van Hemlyze*, gedicht der XVI eeuw, 1839; deze drie werken werden door de Vlaemsche Bibliophilen uitgegeven. *Gedichten van Jakob van Zevencote*. Gent 1840. *Over de ambachtgilden of neringen*. Gent 1840. *De Jonghe (Bernard) predicheer van het convent van Ghent. Het leven van Philippus den Stouten, hertoch van Borgondien, ende van Margerita van Marle, gravinne van Vlaenderen, byeen vergadert vylt verscheiden geloofweerdige au-*

theurs ende oude geschreven memorien ende monumenten, Gent 1841. *De Jonghe (Bernard)*, *Het leven van Joannes den Onbevreesden, hertoch van Borgondien, graef van Vlaenderen*, Gent 1841. *Knopjes en bloemen, Iederen en andere kleine gedichten, in den hoog- en nederduitschen tongval, ter vergelijking beiden nevens elkander gesteld. Nevens eenige bemerkingen over verscheidenheiden derzelve door B. en Van Vogt*, Gent 1842. *Iwein van Aelst*, (1128) Gent 1842. *Leven van St. Amand, patroon der Nederlanden, dichtwerk der XIVe eeuw van Gillis de Wevel*, Gent 1842—3. *De Vrouwen-heimelijkheid*, Gent. *De Grimbergse oorlog, ridderdicht uit de XIVe eeuw* (met C. P. Serrure), Gent 1852—3. *Geschiedenis der rederijkkamer de Pontaine te Gent, gesticht den 9 December 1448*, Gent 1847. *Aloude geschiedenis der Belgen of Nederduitschers*, Gent 1849. *Einhard, Leven en wandel van keizer Karel de Groote. Voor de eerste maal in het Nederduitsch uitgegeven door P. B.*, Antwerpen 1849. *Volu-Spa of voorzegging der Priesterin*, Antw. 1851. *Hilda*, Antw. 1852. *Levensschets van Lucas d'Heere, kunstschilder te Gent (XVI eeuw)*, Gent 1853. *Gedichten*, Gent 1853. *Chronologische handleiding van de geschiedenis der Nedersaksische letterkunde*, Borgerhout 1855. *Petrarcha's reize naer België*, Gent 1855. *Nederlandsche begravingswijze en grafsteden*, Gent 1857. *Beschrijvinge van hetghenê dat vertoocht wierdt ter incomste van d' exellentie des princen van Oraengien binnen der stede van Ghendt, den XXIX Decembris 1577*, Gent 1858. *De Dietsche Lucidarius, Leerdicht der XIVe eeuw*, Gent 1858. *Graf- en gedenkstukken der provincie Oost-Vlaenderen*, Gent 1856—67. *De Nederduitsche schrijvers van Gent*, Gent 1862.

Blon (*J. Le*) leefde in het midden der 17e eeuw en was een groot vriend van Catharina Questiers: in den *Lauwerstrijt* tusschen deze en Cornelia van der Veer, 1665, komen onderscheiden verzen van hem voor.

Blondeel (*Valentijn Jan*) promoveerde in de rechten te Utrecht en schreef *Beschrijving der stad Utrecht, behelzende derzelve opkomst en voornaamste lotgevallen* enz., Utr. 1757, met platen.

Blume (*Carl Ludwig*), geb. te Brunswijk 29 Juni 1789, was hoogleeraar en directeur van 's Rijks herbarium te Leiden en stierf aldaar 3 Febr. 1862. Behalve vele Latijnsche werken schreef hij met D. J. Veegens het tijdschrift *De Indische bij, ter bevoording van de kennis der Nederl. volksplantingen en derzelve belangen*, Leiden 1842—1844, 4 St.

Blussé (Abraham) geb. te Dordrecht 16 Febr. 1726 waar hij de stichter was van de bekende boekhandelsfirma van dien naam. Hij stierf te Dordrecht, 4 Febr. 1808. Behalve eenige gelegenheidsgedichten, die onder den titel van *Herders- en Veldzangen* en onder dien van *Huwelijkszangen* verschenen, plaatste hij zes gedichten in de *Proeve van Zedepoezy* van 't Dordsche genootschap *Concordia et labora; Veezorg, herdersklacht over de runderpest*, 1755; *De opstanding en het laatste oordeel*, in de werken van 't Haagsche genootschap *Kunstliefde spaart geen vlijt*, 1774; *De beste opvoeding der jeugd en Bespiegelingen bij een onweder*, 1776; *Eerspoor aan de Nederlanders ter verdediging van hunne Vrijheid en Zeevaardij*, 1781, ook te vinden in de *Lauwerbladen van de zonen der vrijheid*, waarin mede geplaatst zijn: *Tafereel van Vaderlandsliedje en Menschenmin en Dordrechts Burgerij aan haare Regeerders*. Voorts gaf hij uit: *Iets dichtmatig*, 1784; *Jubelzang van het Dordsche genootschap: Lust tot zingen*, 1797; *Drie godsdienstige verhandelingen en gedichten*, 1800; *Proeve van Gereformeerde Kerkezangen*, 1804; *Mozes' Zegelied*, 1806.

Bo (Leonard Lodewijk de) geboren te Beveren op de Leie in Westvlaanderen 27 Sept. 1826. Hij genoot eene opleiding voor den geestelijken stand, en werd dien ten gevolge tot priester gewijd. Hij is thans professor in de Rhetorika in 't collegie S. Louis te Brugge. Behalve een paar Fransche werken, schreef hij: *Westvlaamsch Idioticon*, Brugge 1870—3. *Gedichten*, Brugge 1873.

Bobeldijk (Pieter), geb. te Oosterblokker 7 Mei 1827, onderwijzer te Twisk, schreef: *Licht en donker, Dichterl. bijdragen*, Med. 1867, en eenige losse gedichten.

Bochoven (François van) geb. te 's Hage in 1651, advocaat te Dordrecht en overl. 4 Juli 1733, schreef: *Een bundeltje uitgekijpte geestelijke Gezangen* (4de dr., Dev. 1721); *Nederd. en Lat. keurgedichten*, waarin zijn *Uitvaart van Johan Halling, in zijn leven burgemeester en raad van Dordrecht; Lijkgedachten op Johan van Broekhuizen*, achter diens gedichten; *Nagelaten Stichtelijke Gedichten*, 1734.

Bockx (Dominicus), geboortig uit Antwerpen, stierf in 1674 als monnik in de abdij van St. Bernard. Zijne werken kwamen uit onder den titel *Gedichten*, in onderscheiden deelen, en bevatten onder anderen: *Uitleggingen over de zedelycke Koppeldichten aen Cato toegeeygent*.

Boddaert (Pieter) geb. te Middelburg 6

Aug. 1694, president in het Hof van Vlaanderen aldaar. Overl. 28 Jan. 1760. Hij schreef met J. Steengracht en P. de la Rue: *Dichtlievende Tijdkortingen, bestaande in gedichten van verscheide stoffe en rymtrant*, 2 dln., Leiden 1717—18; een vertaling van Crebillons *Atreus en Theystes*, in 't zelfde jaar (met de la Rue). Afzonderlijk van hem verschenen: *Stichtelijke Gedichten*, 1726, 4e dr., 3 dln., 1741; in 1752 verscheen daarvan nog een vervolg; *Nagelaten Mengedichten en Levensbeschrijving*, door zijn zoon uitgegeven, 1761. Door zijn zorg verschenen de *Nagelaten Gedichten van Vrouwe Anna Rethaven*, 1730 en die van *Mr. Johan Moorman*, 1745. Nog is van zijne hand de beschrijving van Zeeland en Staats-Vlaanderen in de *Tegenwoordige Staat der Vereenigde Nederlanden*. Voorts een paar godgeleerde werken.

Boddaert Junior (Pieter) kleinzoon van den voorgaanden, geb. te Utrecht in Oct. 1766, was advocaat te Amsterdam en dichter. Hij gaf uit: *Verzameling van Gedichten 2 St.*, Utrecht 1790, (meest van erotischen aard); *Gedichten uit de gevangenis (z. n.)*, Utrecht 1792; *Molstein en Kroondorp, tooneelsp.* 1794. Daarna gaf hij zich aan een zeer losbandig leven over, misbruikte zijn talent tot het maken van allerlei vuile, meestal in kroegen en bordeelen geïmproviseerde gedichten en werd het slachtoffer van zijne uitpattingen; hij stierf te Amsterdam aan de gevolgen van een val in het half dicht gefrozen water waarbij hij zijn been brak (9 Maart 1805). Na zijn dood werden zijne vuile verzen verzameld en uitgegeven onder den titel van *Nagelatene poëtische en prozaische portefeuille van Mr. P. Boddaert*, Amst. 1805.

Bodde (D.) schreef: *Gedichten, uitgegeven ten voordeele van Ierland*, 's Hage 1847.

Bode (Matthijs) leefde in 't laatst der 17e en in 't begin der 18e eeuw, gaf onder toezicht van den hoogleeraar Petrus Francius vertalingen van Horatius in 't licht, 1696, die gevolgd werden door: *Orestes en Pylades of Iphigenie in Tauris*, treursp., het Fransch nagevolgd, Amst. 1702; *Polyxena*, idem, Amst. 1703; *Oorlogszang en Poëzyzang*, Amst. 1706. Zijn losse gedichten zijn opgenomen in de *Nieuwe Verzameling van Nederduitsche Mengedichten*.

Bodel Nyenhuis (Johannes Tiberius), geb. te Amsterdam 23 Nov. 1797, promoveerde in de rechten te Leiden en was een werkzaam deelgenoot van de boekhandelaars-firma Luchtmans aldaar. Na de ontbinding dier

zaak in 1850 hield hij zich met letterkundige en historische studien onledig en verzamelde hij eene uitgebreide kunst- en boekenverzameling. Hij overleed 8 Januari 1872. Van zijne hand verschenen: *De algemeene kaarten van de prov. Friesland, verzameld, beoordeeld en geschiedk. beschreven* (met W. Eekhoff), Leid. en Leeuw. 1846; *Topographische lijst der plaatsbeschrijvingen van het koninkrijk der Nederl.*, Amst. 1862; *Bibliographie der plaatsbeschrijvingen van het koninkrijk der Nederl.*, 's Hage 1868. Voorts maakte hij een supplement en table des matières op de *Archives van Groen van Prinsterer*, en had hij een werkzaam aandeel aan het samenstellen van het *Repertorium der verhandelingen en bijdragen betreffende de geschied. des Vaderl. in mengelwerken en tijdschriften tot op 1860 verschenen*, Leid. 1863.

Boeck (*Jan de*), was in de vorige eeuw monnik in het klooster der Minnebroeders te Brussel, gaf zijne gezamenlijke werken uit onder den titel van: *Processie-dichten, etc., gerymt, geplacht ende bijeen verzameld door*, enz.

Boeckx (*Bartholomeus*), leefde te Lier van 1570 tot 1611 en was aldaar Prins der Rederijkerskamer „de Ongeleerden”. Hij was der hervorming toegedaan. Op de Bourgondische bibliotheek te Brussel bestaat een bundel liederen van zijne hand.

Boekel (*Kaspar Hendrik van*), mederedacteur van de te Gent uitkomende *Beurzen-courant*, schreef *Nieuwe maend van Maria, naar het Fransch van Muzzarelli. Bertrand van Rains, naar het Fransch van baron Jules de Saint-Genois*, Gent 1842. *Arnold van Rummen of Loon en Luik in de XIVe eeuw*, Gent 1847. *De heer van Frazegnies, historisch-romantisch episode uit den eersten kruistogt*, Gent 1847. *Het Davidshof op den Amandsberg, veld-trilogie*, Gent 1855. *Louisa Maria, Nieuwejaarswenschen aan de Rijken, in naam der armen en der behoeftige werklieden*, Gent 1856. Sedert 1845 gaf hij te Gent de *Vlaemsche Volksalmanak* uit.

Boekel (*Pieter*), geb. te Zaandam 30 April 1832, is hoofdonderw. te Abbenes in de Haarlemmermeer. Hij schreef behalve een paar kleine stukjes, *Geschiedenis van het Haarlemmermeer, in schetsen en tafereelen*, Amst. 1868.

Boekeren (*Rinse Koopmans van*), geboren te Groningen 17 Januari 1832; achtereenvolgens pred. te Giethoorn, Eelde, Harlingen en Leiden. Hij schreef veel onder het pseudoniem *Frans Tinarlo*. Zijne werken zijn: *De oude tolbaas*,

Gron. 1859; *Schoenen op keur*, Arnh. 1865; *Knutselwerk* (Frans Tinarlo), Leeuw. 1865; *Mensch en ezel*, Schied. 1865; *In de kooi*, Amst. 1866; *Eene weduwe met negen kinderen*, Leid. 1867; *Strooiaronden*, Leid. 1867; *De Schepen van Dorckamp*, Haarl. 1868; *Graaf Gerrit van Groenestein*, Leid. 1869; *Jan Koster*, Leid. 1869; *De graaf de Monte-Christo*, Schied. 1869; *De veldwachter van Laterveer*, Leid. 1870; *Voor en na de Pauze*, Arnh. 1871; *Robbert de Moor*, Arnh. 1871; *Kapippo*, Leid. 1871; *Jurriaantjes*, Leid. 1871. Behalve de genoemde werkjes gaf hij nog eenige kleinere kinderboekjes en kinderpreken uit.

Boekholt (*B.*), boekhandelaar te Amsterdam, schreef: *Minnedichten*, Amst. 1667, en *Kort verloop van Hollands bloedige oorlogen met hare naburen sedert de grondvesting van haren staat tot op den tegenwoordigen tijd, uit geloofwaardige schriften enz. zamengesteld*, met pl. Amst. 1689.

Boekholt (*Johannes*) broeder (?) van den voorgaande, insgelijks boekhandelaar te Amsterdam en dichter. Hij gaf uit: *Uytspanning of Uytbreiding van 't Hooglied en eenige Psalmen Davids*, Amst. 1668; *Geopend hart naar Jezus in XV Zinnebeelden*, Amst. 1693.

Boelen (*Hendrik Theodorus*), geboren te Amsterdam 21 April 1825, waar hij cargadoor en scheepsreeder is, en aan het hoofd staat der firma de Vries en Cie. Hij gaf onder het pseudoniem N. Donker het volgende te Amst. uit: *Onder de menschen*, 1854; *Twee neven*, 1854; *Een parelsnoer*, 2 dln., 1859; *Eind goed al goed*, 2 dln., 1862, allen romans. Verder novellen in *Nederland*, het jaarboekje *Holland* enz. en twee drama's: *Gravin Olga en haar lifeigene*, 1854; *Maria van Utrecht, weduwe van Oldenbarneveld*, 1873.

Boelen Jz. (*J.*), schreef een *Reize naar de Oost- en Westkust van Zuid-Amerika en van daar naar de Sandwichs- en Philippijnische eilanden, China, enz. in de jaren 1826—29 met het koopvaardijship Wilhelmina en Maria*, 3 dlu. met pl. en k., Amst. 1835—36.

Boelens (*Boelardus Augustinus van*), geb. in 1722, schreef een dichtstuk in 3 zangen, getiteld *de Winter*, dat hij in 1749 voltooide. Een zijner vrienden bezorgde er in 1754 buiten zijne voorkennis eene uitgave van te Leeuwarden in 4°. waarbij de naam des dichters verscholen bleef achter het pseudoniem van *B. Bornius Avoarsma*. In 1765 bezorgde de auteur er eene verbeterde uitgave van in de

Honigbye, een belangrijke verzameling van uitgegeven en onuitgegeven gedichten, 6 dln., Leeuw. 1765—71. Hij stierf te Hardegarijp 9 Nov. 1777.

Boelens (*Ambrosius Ayo van*), zoon van den voorgaande, geb. 19 Maart 1760, was grietman van Opsterland en overl. 30 Nov. 1834. Hij schreef een gedicht: *Aan mijn vaderland*, Leeuw. 1814.

Boendale (*Jan*), gezegd Jan de Klerk. Deze dichter werd geboren in het gehucht Boendale bij Tervueren, omtrent 1280. Reeds in den aanvang der XIVe eeuw vestigde hij zich te Antwerpen waar hij stads-secretaris werd, welk ambt hij meer dan 40 jaren tot zijn dood bekleedde (1351 of 1365). Tot in onze eeuw bestonden zijne werken slechts in handschrift, doch thans zijn of worden ze uitgegeven onder den titel: 1°. *De Brabantsche Yeesten of Rijk-kronyk van Brabant*, door Jan de Klerk, van Antwerpen, uitgegeven door J. F. Willems, Brussel 1839 en 1843. — 2°. *Die Lekenspieghel, leerdicht van den Jare 1330*, door Jan Boendale, gezegd Jan de Clerc, schepenklerk te Antwerpen, uitgegeven door M. De Vries, Leiden 1844. — 3°. *Jans Tesleye of dit is van Woutere ende van Janne*. 4°. *Van den Derden Eduwaert, coninc van Engelant, Rijk-kronijk geschreeven omtrent het Jaer 1347*, door Jan de Clerc, van Antwerpen, uitgegeven door J. F. Willems, Gent 1840.

Boer (*Willem Richard*), geb. te Rotterdam 4 April 1818; hij is thans advocaat en wettouder te Utrecht en lid van de provinciale staten dier provincie. Hij vertaalde: *F. Bastiat, staathuishoudkundige drogredenen*, 1846 en 1848; *id. Dat verweenschte geld*, 1849; *id. Kapitaal en interest*, 1849; *Guizot, Over de volksheerschappij in Frankrijk*, 1849, 2 drukken, alle vier te Utrecht uitgegeven. Verder schreef hij: *Denkbeelden over pauperisme en armenverzorging*, Amst. 1850. Sedert 1861 was hij met G. H. Betz en P. F. Hubrecht redacteur van de *Bijdragen tot de kennis van het staats-, provinciaal-, en gemeentebestuur in Nederland*, Rotterdam, en later met J. A. Fruijn en J. F. Buijs, toen dit tijdschrift te Utrecht werd uitgegeven; met D. Grothe, J. W. Gunning, O. van Rees en J. P. de Bordes van *Pantheon, Tijdschrift ter verspreiding van nuttige kennis*, Utrecht 1856. Verder schreef hij: *Oer plaatselijke belastingen, eene staathuishoudkundige proeve*, Utrecht, 1850; *De arbeid, Handboek voor volkshuishoudkunde ten dienste van het Middelbaar onderwijs*, Amst. 1865; *Huishoudkunde*, Leiden 1870; *Leerplichtigheid en schoolzwang*, Utrecht 1870.

Boer (*Francijutje de*), geb. te Harlingen 18 October 1784, betoonde reeds vroeg veel lust tot studie en oefening, doch haar ouders, met dertien kinderen gezegend en van middelen ontbloot, konden dien lust niet bevredigen. Zij leerde lezen en schrijven en werd op haar 15de jaar reeds dienstbaar. Zij stierf als huishoudster bij den heer S. Tuijmelaar te Heerenveen 7 Maart 1852. Zij schreef: *Dichtproeven*, Haarlem 1815; *Nieuwe Dichtproeven*, Amst. 1821; *Gedichtjes voor kinderen*, Amst. 1822, die zeven drukken beleefden; *Gedichtjes voor behoeftige kinderen*, Amst. 1823; *Laat ons leven tot elkanders nut en genoegen; Ned. verhalen en eenige nieuwe dichtproeven*, Leiden 1850.

Boerman (*E. A.*) schreef: *Godsdienstige mengelingen in proza en poëzy*, Dordr. 1850.

Boers (*B*) gaf eene *Beschrijving van het eiland Goedereede en Overflakkée met 3 afbeeldingen*, Sommelsdijk 1844.

Böeseke (*Suzanna Maria*), geb. te Lunteren in Gelderland den 12en Maart 1821, huwde met den heer van Velthoven, kapitein ter koopvaardij, met wien zij in 1861 naar Cheribon vertrok waar zij den 23en Jan. 1866 overleed. Zij schreef: *Twee gevangenen op het slot van den Bergh*, 's Hage 1848; *Alcmenon, Een geschiedk. verhaal*, Schiedam 1851; *Hillegonde, Oorspronkelijk Nederlandsch verhaal uit den grafelijken tijd*, Amst. 1852. Verscheidene tijdschriften hebben novellen van haar opgenomen en hare losse gedichten zijn voornamelijk geplaatst in de *Evangeliespiegel*, *Maria en Martha*, *Gelderland* en *Tijdstroom*.

Böeseke (*Mijnoldina Adriana Antoinetta*), zuster van de voorgaande, geb. te 's Heerenberg 12 Juni 1825 was eerst als pleegzuster werkzaam en daarna adjunct-directrice in de cellulaire gevangenis te Amsterdam. Zij overleed den 23en Nov. 1871 aldaar. Zij schreef: *De pleegzuster*, 's Hert. 1854; *Judas de Maccabeër*, 's Hert. 1856; *Geeske van den Elzenpas*, Amst. 1862; *Een verhaal op waarheid gegrond*, Amst. 1862. Voorts vindt men van haar verscheiden losse stukken en gedichten in de *Maria en Martha*, *Evangeliespiegel* en *Tijdstroom*.

Boeuff (*Cornelis Willem de*), geb. te den Bommel, 4 Aug. 1824, onderwijzer te Langerak bezuiden de Lek, schreef: *Verspreide en onuitgegevene poëzy*, Tiel 1867.

Boey of Boy (*Cornelis*), geb. te Zierikzee, was advocaat-fiscaal en procureur-gen. over

Holland, Zeeland en in 't Ned.: *Psalmen Davids volgende de N. oerzetting*, Rott. 1648; herdrukt te Leiden 1659; onder den titel: *Het nieuwe Werk der Psalmen van den Koning David*. Voorts vele verspreide verzen, vooral in de werken van J. van Beverwijk, de Brune en C. Huyghens.

Boey (*Timon*), doctor in de rechten en secretaris van het Hof van Holland in de vorige eeuw, schreef: *Bedenkingen over de Oudheit, Aanzien en Gezag van den Hove van Holland onder de Grafelijke regering*, 's Hage, 1760; *Oudheid van den Hove van Holland, nader ontdekt uit de oppermagt der Staten met de Grave*, 's Hage, 1761; *Woorde-tolk of verklaring der voornaamste Onduitsche woorden in de Hedendaagsche en Aloude Regtspleging voorkomende*, 's Hage, 1773.

Bogaerd (*Karel*), geb. te Kalken in Oost-Vlaanderen 21 October 1834, was vroeger stationschef aan den spoorweg Eeloo—Gent, thans werktuigkundige in eene fabriek te Langerbrugge. Hij schreef: *De drie zangers: Willems, Ledeganck, van Duyse, Vaderlandsche trilogie, met een voorzang*, Gent 1861, 8°; *Bloemen in het wilde gegroeid, Gedichten*, Gent, 1861, 8°; *Adolf en Ludwina, Romantisch dichttafereel*, Gent 1862; *Bede voor Zijne Majesteit Leopold I, koning der Belgen, en deszelfs vorstelijk stamhuis*, Gent 1863, 8°; *Stemmen des gevoels, Gedichten*, 1864, 8°; *Voor de noodlijdenden, Romance*, (muziek van J. Pollet) Gent 1866; *Verstrooide bladeren, Gedichten*, Gent 1867. 8°.

Bogaerde van ter Brugge (Jhr. *André JeanLouis Baron van den*), geb. te Gent 7 Juli 1787, was burgemeester van Gent, daarna districts-commissaris van het Land van Waes. In 1820 benoemde de koning hem tot Gouverneur van Noord-Brabant, welken post hij tot 1842 bekleedde. Hij sleet zijne overige dagen in werkzame rust op zijne goederen te Heeswijk en Dinther en stierf den 12en Jan. 1855. Zijn uitgegeven geschriften zijn: *Het district van St. Nicolaas, voorheen Land van Waes, beschouwd met betrekking tot deszelfs Natuur-, Staat- en Geschiedkunde, gevolgd door eene bijzondere beschrijving van elke stad, dorp of gemeente in hetzelfde gelegen*, 3 dln., St. Nicolaas 1825; *Vlugtig overzicht der geschiedenis van België en die van Polen, toegepast op de tegenwoordige gebeurtenissen tot 1 Jan. 1831*. 's Bosch 1831; *Proeve over de belangrijkheid van den handel, de scheepvaart en de nijverheid in de gewesten die van 1813—'30 uitmaakten het koninkrijk der Nederlanden*, 's Hage 1845,

oorspr. in 't Fransch uitgegeven. Voorts werden zijn *redevoeringen*, waarmede hij de zomervergaderingen der prov. Staten opende, op hun verzoek in 't licht gegeven.

Bogaers (*Adrianus*), geb. te 's Hage, den 6en Jan. 1795, was eerst adv. te Hoorn, daarna te Rotterdam; van 1830—51 bekleedde hij het ambt van rechter in de Arrond-Rechtb. in laatstgenoemde stad. Den 11den Aug. 1870 stierf hij te Spa in België aan longpijpontsteking. B. begon zijne dichtelijke loopbaan in 1832 met een dichtstuk getiteld: *Volharder* (een aanmoediging tot volhouden in den strijd tegen België), waarop volgde *Jochébed* 1835, (voor zijn vrienden) in 1861 in den handel; *De togt van Heemskerk naar Gibraltar*. 1837 (openlijk uitgegeven 1860); *Adam's Eerstgeborene*, 1843, (in de werken van 't Kon. Ned. Inst.); *Balladen en Romanen*, 1846, waarvan een vermeerderde openlijke uitgave verscheen in 1862 onder den titel van *Balladen en andere dichtstukjes*; *Dichtbloemen uit den vreemde*, 1852; *Het Metalen Kruis*, 27 Aug. 1856; *Tollens* (bij den dood van Tollens), 1857; *Gedichten*, 1859; 1813—1863, *Jubelzang*. Op lateren leeftijd legde hij zich bijzonder op de taalkunde toe en verrijkte hij het tijdschrift de *Taal-Gids* met vele bijdragen. Zijn Lierzang op den dood der Belgische koningin Louise werd in België met goud bekroond, 1851. Voorts bestaat er van zijne hand een *Verhandeling over de Uiterl. Welsprekendheid*, 1840, die evenals zijn *Heemskerks togt naar Gibraltar* door de Holl. Maatsch. voor Fraaie Kunsten bekroond werd. B's *Gezamenlijke Dichtwerken*, met eene *Inleiding*, zooveel mogelijk naar tijdsorde gerangschikt, zijn uitgeg. in 2 dln. door N. Beets, Haarl. 1871, en zijn *Taalkundige opstellen* door Prof. Brill, Rott. 1872.

Bogaert (*Abraham*), in 1663 geb. te Amsterdam, kwam als opper-chirurgijn te Batavia, werd later koopman aldaar, deed eene reis naar Bengalen, Ceylon, de kust van Malabar en de Molukken, keerde in 1706 naar 't vaderland terug en vestigde zich als apotheker te Amsterdam, waar hij in 1727 overleed. Van hem zijn ons bekend: *Satyra VIII of Achtste Berispdicht in Neder. zaerzen vertaelt en met aantekeningen voorzien*, onder de zinspreuk *Profit et Recreat*, Amst. 1693; *Alexander de Groot, treursp.*, naar Racine, Amst. 1693; *de Pleiters*, blijsp., idem, Amst. 1692; *S. Schynwoets Munkabinet der Roomsche keizers en keizerinnen in vaarzen beschreven*, Amst. 1695; *Keurstoffen van Aloude Griekse en Romeinse Grootmoedigheden in Bijtschriften en Puntdichten*, Amst. 1697;

C. Suetonius Tranquillus van de XII keizers, uit het Latijn verduischt, Amst., 1699; *C. Julius Cesars Aanteekeningen der Gallische Burgerlijke, enz. Oorlogen*, idem 2 Dln., Amst. 1709; *De gewaande Drees*, kluchtsp., Amst. 1711; *Hist. Reizen door d' Oostersche deelen van Asia*, 1711, (of die reizen door hem zelve gedaan zijn valt te betwijfelen) 2e Dr. Rott. 1730; *Rhadamistus en Zenobia*, treursp. Amst. 1713; *Historie van de grondlegging der Nederlantsche vrijheid*, Amst. 1716; *Valerius Maximus Gedenkwaardige voorbeelden, zoo der Romeinen als der Uitheemsche volken* (uit het Latijn vertaald), Amst. 1721; *Gedichten*, Amst. 1723, 2e Dr. Leiden 1729, waarin het dichtstuk *Geuzenvelt*; *Phocion*, treursp. Amst. 1733; *Myrrha*, treursp. Amst. 1743. Sommigen schrijven nog aan B. toe *Hel nieuwsgierig Aegje*, kluchtsp., Amst. 1679 en *De Buitensporige Jaloerse*, idem 1691, doch deze stukken zijn van **Antonie van Bogaert** van wien ons geen bijzonderheden bekend zijn.

Bogaert (*Felix Guillaume Marie*) geboren te Antwerpen 2 Juli 1805, en aldaar overleden 16 Maart 1851. Hij was secretaris van de Archaeologische Academie van België. Meestal schreef hij in het Fransch, doch in 't Nederlandsch hebben wij van hem: *De goede oude tijd in België*, Antwerpen 1844; *Historische litanien der heiligen van België*, 1848; *Geschiedenis van Op Signoriken*; *Almanak van San Vincentius a Paula*, 1849.

Bogerman (*Joannes*) geb. te Opleeuwert in Oost-Friesland, in 1576, pred. te Sneek, Enkhuizen en Leeuwarden, voorzitter van de synode te Dordrecht en overleden in 1637. Hij schreef: *Het Christelijk overlijden van de Doel. prince Mauritius van Nassau, prince van Orangiën*, Utr. 1625, laatste Dr. Amst. 1841.

Boghout (*Jan Frans van*) geboren 6 Maart 1830 te Antwerpen, was vroeger lid en medewerker van een aantal letterkundige genootschappen, tooneelmaatschappijen, enz., thans architect, lid van den provincialen raad, secretaris van den Nederduitschen Bond, enz. Hij schreef: *Zij was moeder*, verflaamscht drama in één bedrijf, 16°, Antwerpen 1851; *Jonker van Roderycke*, volksdrama in 4 bedr., 16°, Antw. 1856; *Flipken*, romance, Antw. 1857; *Moederdroom*, romance op muziek van Hyp. Coriël, Antw. 1857; *Het weesje bij het doodbed zijns vaders*, romance op muziek van L. Abadi, Antw. 1857; *Martha*, dichtstuk, Antw. 1859; *Jan Bertrand of de Tooneelspeler uit liefhebberij*, oorspronkelijk tooneelspel in 3 bedr., 16°, Antw. 1859 (bekroond); *De mand en de korf*,

16°, Antw. 1860; *Walter de toonkunstenaar*, drama in 3 bedr., 16°, Antw. 1860, 2e druk 1869.

Bohl J.Gzn. (*J.*) schreef: *Horsa en Ilandi of heidenleer en christenwet*, Rotterd. 1855; *Willebrordus*, Rott. 1855; *Bonifacius of waarheid en dwaling. Middelleeuwsche zedeschetsen*, Gron. 1857; *Pius VII en zijn tijd*, 2 dln., Rott. 1861; *Enna, benevens and. verhalen*, Tiel 1863; *Geschiedkundige werken, novellen en gedichten*, 3 dln., Rotterd. 1863; *Herinneringen*, Rott. 1867.

Boing (*Dirk*) geb. in 1748, zilverkashouder te Amsterdam, later commissaris bij de honderdste en tweehonderdste penningkamer. Later bestuurder van de Onderwijzers-Kweekschool, opgericht door het eerste Amsterdamsche Departement der maatschappij tot N. v. 't A. Hij stierf in 1811. Onder hare prijsverhand. vinden wij van zijne hand: *Schets van den braaven man in het gemeen burgerlijk leven*, 1789; *Plicht van handwerkslieden en dienstboden*, 1791; *Brief aan de schoolhouders in Nederland*, 1791; *Schets van den voor- en nadeeligen invloed van 't gedrag des werkmans op den bloei en de welvaart der fabrieken*, 1804. Voorts eenige *Volksliedjes* en de *Opwekking des jongelings te Nain*, zangstuk.

Boisminart (*W. P. d'Auzon de*). Zie **Auzon de Boisminart**.

Boissevain (*Charles*) geb. te Amsterdam, 28 Oct. 1842, promoveerde in de rechten, is redacteur van 't Algemeen Handelsblad, waarin hij vele art. o. a. *Brieven op reis uit Zwitserl.* schreef; verder schreef hij *Ierland en de oorzaken van het Fenianisme*, Amst. 1868. Voorts Gidsartikelen, zooals: *Iets over poezie*; *Letterk. Stud.*; *Geuzenliederen*; *Slechte manieren in de Letterk.*, enz.

Bok (*C.*) schreef de volgende werken: *De hut aan de grenzen of de grijskop, een belangrijke Nederl. familiegeschiedenis*, 1827; *De wachmeester Aarhus of liefde zoekt list*, 1828; *De witte paal of Jenne, eene op waarheid gegronde Noord-Hollandsche geschied.*, 1828; *Het Heidensche bosch of het gestolen kind*, 1829; *De hofbel van Czaar Peter*, 1830; *Twee vrienden of de gevolgen van partijzucht*, 1832; *Frederik Linde, een tafereel van menschelijke lotgevalen*, 1836. Al die romans zijn te Amst. uitgegeven.

Bok (*J. W.*). Zie **Eyk** (*W. B. J. van*).

Bokkel (*L. J. W. ten*) schreef: *Bemoediging*, dichtstuk, Schagerbrug 1850; *Deugd en On-*

deugd, volksverhalen, Amst. 1850; *Lente-bloempjes*, Amst. 1850; *Verspreide novellen*, Amst. 1857; benevens vele bijdragen en gedichten in jaarboekjes en kinderwerkjes. Met S. J. van Rysoort gaf hij uit: *Mengelingen in proza en poëzy*, Alkmaar 1852.

Bolhuis (*Lambertus van*) (1745—1826) geb. te Groningen en predikant aldaar, was een verdienstelijk taalkundige. Hij verrijkte met bijvoegsels en aantekeningen *Klaas Stijls Beknopte aanleiding tot de kennis der spelling en zijne Beknopte Nederduitsche Spraakkunst* 1792, is door de maatschappij tot N. v. 't A. bekroond en uitgegeven.

Bolhuis (*Joan Hugo van*) geb. den 20 Dec. 1805 te Baambrugge, werd doctor in de letteren te Utrecht, praecceptor aan de Lat. school aldaar en in 1839 hoogleeraar voor Nederlandsche taal- en letterkunde en geschiedenis aan de militaire academie te Breda. Hij verloor zijn leven in een tweegevecht den 1en Febr. 1844. Zijn werken zijn: *de Noormannen in Nederland, geschiedenis hunner invallen gedurende de 9e, 10e en 11e eeuw met opgave van derzelver gevolgen*, Utrecht 1834; het volg. jaar met *bijlagen en bijvoegsels* vermeerderd. *Proeve eener geschiedenis van het kasteel Freidenburg, eene bijdrage tot de kennis der Spaansche overheersching*, Utrecht 1838. Voorts vindt men bijdragen van zijne hand in het *Utrechtsch Tijdschrift* en in *Nijhof's Bijdragen voor Vad. Gesch. en Oudheidkunde*. Al die bijdragen zijn na zijn dood door Dr. G. D. J. Schotel uitgegeven onder den titel van *Verspreide letterarbeid*, Utrecht 1845.

Bollaert (*Samuel*) schreef in 1669 te Middelburg een rederijkersstuk, getiteld: *'t Nederlandsche treurspel, synde de vercrachte Belgica vertoonende de Onheylen daer in voorgevallen 't sedert 25 Oct. 1555 tot 10 July 1584, 2 dln.,* vermeerderd en verbeterd door Arend Roggeveen, Middelb. 1669.

Bolt (*Jacob*) geb. te Groningen in 1720 en boekhandelaar aldaar, hij beoefende de dichtkunst; zijn gelegenheidsverzen zijn niet in een bundel verzameld, wat ze wel verdienen. Hij overleed den 17en Januari 1799.

Bombhoff Hz. (*Derk*) geb. te Vaassen den 2en April 1792, was vele jaren huisonderwijzer in talen en beëdigd translateur te Zutphen en overleed aldaar den 1 Jan. 1860: Behalve vele schoolboeken en woordenboeken ten gebuik bij het onderwijs, schreef hij: *Nieuw handwoordenboek van de spelling der Nederduitsche taal verrijkt met eenige duizende*

woorden die in dagelijksch gebruik zijn en in woordenboeken niet voorkomen, Zalt-Bommel 1846, (2e dr. 1852); *Nieuw groot woordenboek der Ned. taal waarin alle gebruikelijke woorden opgenomen, hunne verschillende beteekenissen verklaard en waar zulk noodig is, met voorbeelden gestaafd. Met een voorberigt van L. A. te Winkel*, Voorburg (later 's Hage, Leiden en Arnhem) 1852—57. Voorts leverde hij vele bijdragen in het *Mag. van Ned. Taalkunde* enz.

Bon (*Frans*) geboren 29 October 1791 te Dendermonde, overleden te Brussel 28 Augustus 1852; na te Parijs gestudeerd te hebben vestigde hij zich te Antwerpen waar hij eene kostschool oprichtte, en zich bijzonder op de beoefening der Vlaamsche taal en letterkunde toelegde. Aanhanger van het oude spellingstelsel van Des Roches streed hij met meer hardnekkigheid dan kennis tegen Willems. Behalve vele vlugschriften en in tijdschriften verspreide artikels schreef hij: *Vlaemsche spraakkunst volgens het Belgisch taeltelsel, door eenige oefening van spraakkunstige ontleding gevolgd*, Brussel 1844, 12°, *Verhalen, tafereelen, beschryvingen en vergelykingen*, Brussel 1844, 8°, *Vlaemschen Pantheon ten gebuik der kollegien en scholen, gewijde geschiedenis*, Brussel 1844, 8°, *Handleyding voor het onderwijs in het lezen, bepaaldelyk ingerigt om aan kinderen in korten tijd het lezen te leeren, ten gebuik der kollegien en scholen*, Brussel 1844, 12°.

Bondam (*Pieter*) geb. te Kampen 26 Dec. 1727, studeerde te Franeker in de rechten en de letteren, verwierf zich in 1746 het doctoraat in laatstgenoemd vak en werd daarna conrector in zijne geboorteplaats. Van hier ging hij naar Zutphen in dezelve betrekking die hij spoedig met het rectoraat verwisselde. In 1763 werd hij tot hoogleeraar in de rechten te Harderwijk beroepen en tien jaar later te Utrecht. Hij overleed aldaar den 6den Febr. 1800. Van zijn hand hebben wij de redevoering op het eeuwfeest der Utrechtsche Unie, in 't Lat. opgesteld en uitgesproken, doch door zijn zoon vertaald en uitgegeven. Voorts *Verzameling van onuitgegeven stukken tot opheldering der Vad. Hist.*, 5 dln., Utr. 1779—81; *Charterboek der Hertogen van Gelderland en der graven van Zutphen*, 4 dln. fol. Utr. 1783. Eenige redevoeringen en brieven in 't Latijn.

Bondt (*Reinier de*) geb. te Leiden in 1576 waar hij hoogleeraar in de natuurkunde, later in de geneeskunde was. Onder anderen heeft de Bondt geschreven: *Belegering en*

ontzetting der stad Leyden, treurblijeijspel, vercierd met schoone figuren en al de vertonningen zo voor in als na het spel, Amst. (zonder jaart.), meermalen herdr. 't laatst met pl., Utrecht 1750.

Bongardt (*Bernardus Jacobus*) in 1728 geb. te Middelburg, 't laatst pred. te Hoorn, waar hij in 1771 overleed. Hij schreef *Troostzang of Rijnkatechismus in L.V psalmen, voor Davids Huis, geschikt naar Ursinuss' leerwijze en Dathheens Zingtrant bij de zoogenaamde Waare Geref. Balavieren om verbyslerde Kristenen te recht te brengen of te koesteren in de Moederschoot der Heilige Katholieke Kristelijke Kerk*, Hoorn 1762.

Boom (*J. A. G.*) schreef een *Geogr. handboek van Europa*, 2 st. met een kaart, Amst. 1819, benevens eenige schoolboeken over aardrijksk.

Boom (*Harm*) geb. te Gramsbergen den 1 Dec. 1810, redacteur van de Assener courant en schoolopziener te Assen, schreef anoniem: *Drie dagen op reis of Bentheim en Steinfurt door een Drenthsch en bril bekeken*, Dev. 1843. *Drenthe in vlugtige en losse omtrekken geschetst door drie podagrissen* (A. L. Lesturgeon, H. Boom en D. H. van der Scheer) Koev. 2 dln. 1842—47; *Een Drentsch gemeente-assessor met zijn twee neven op reis naar Amst. in het voorjaar van 1843*, (H. Boom en A. L. Lesturgeon) Gron. 1844—53; *Wandelingen in en om Zwolle door een neef van den Drentschen assessor*, Zwolle 1846; *Wat een Utrechtschenaar zag en hoorde bij de beursinwijding te Amsterdam en verv. te Kampen, Zwolle, Deventer, Zutphen en Arnhem*, Kamp. 1846; *Mijn reisportefeuille of omzwervingen door Overijssel door een neef van den Drentschen assessor*, Zwolle 1847.

Boomhuys (*Jan*) beoefende in de vorige eeuw de dichtkunst te Amst. en leverde veel dichterlijke vertalingen. Van hem bestaan *Roem en Eigenbaat*, naar 't fr. van Frederik II, te vinden in Uylenbroeks *Kleine Dicht. Handschr.* en een gedicht *Op het overlijden van den dichter Lucas Pater*. Met zijn vriend Uylenbroek gaf hij Racine's *Esther* in Ned. verzen uit, Amst. 1771. Hij stierf 21 Dec. 1797.

Boomkamp (*Gijsbert*) leefde in de vorige eeuw te Alkmaar, schreef eenige hist. en andere werken, waaronder: *Beschrijving van den dorpe Egmond*, Amst. 1741; *Aanmerkingen over Alkmaars stederecht*, Alkm. 1741; *Alkmaar en deszelfs geschiedenissen uit de nagelaten papieren van Simon Eikelenberg en veele*

andere echte stukken en bescheiden, Rott. 1747, waarvan het eerste Dl. door Eikelenberg zelf geschreven is, het tweede door B. en het derde Dl. onvoltooid bleef door B.'s dood (11 Juni 1755). Hij beoefende ook de dichtkunst en gaf uit *Stephanus den Diaken*, 1743.

Booms (*Gerardus Petrus*) geb. te Maastricht 29 Oct. 1822, werd in 1856 kapitein, in 1863 majoor, in 1869 kolonel, in 1871 minister van oorlog en is dit zelfde jaar wegens zwakke gezondheid eervol ontslagen met den rang van generaal-majoor. B. maakte in 1851 den oorlog met de Fransche troepen mede tegen Klein-Kabylië in Afrika. Hij schreef, behalve een Fransch werk over den oorlog op Bali, *Veldtocht van het Fransch Afrikaansche leger tegen Klein-Kabylië, in de eerste helft van 1851*, 's Hert. 1852; *Oostenrijk en Zuid-Duitschland in den oorlog van 1866 tegen Pruisen*, Krijgsk. Schets, Schied. 1867; *Kissingen. Eene episode uit den oorlog van 1866 in Duitschland*, Schied. 1870.

Boon (*K*) schreef *De dood van Willem I, prins van Oranje*, Hist. dram. schets voor rederijkers, Amst. 1863; 1815, *Herinnering aan Waterloo*, Dram. schets, N. Niedorp, 1865; *De familie Holzinski of liefde en waak*, Dram. schets, N.-Niedorp 1866.

Boon van Engellant (*Cornelis*), geb. te Rott. 1680, gest. ongeveer 1750, was Baljuw van Heenvliet en Leenman van den lande van Voorne. Zijne gedichten zijn de volg.: *Heidensche Grootmoedigheden*, Rott. 1704; *Gedichten en Tooneelpoezy*, 2 Dln., Delft 1724; de laatste bestaat uit de treurspelen *Mirra*, *Dido*, *Leiden verlost*, *Timon*, *Kosmus de Medicis*, en het *Eeuwspel op het treursp. van Arminius toegepast*, Leiden 1700 en *Amintas herderssp.* uit het Ital. van Tasso, Delft 1722.

Boone (*Felix Marie Atfonse*), geb. te Gent 8 Maart 1821 en ald. overl. 31 Dec. 1870; eerst slotenmaker, daarna drukker te Brussel (later te Gent), later hoofdredacteur van *de Broedermin*, een Gentsch liberaal blad. Hij schreef: *Mijn eerste blik in de wereld*, Gent 1847; *De schoone vrouw van het veld*, Antw. 1848; *Zannequin*, hist. drama in vijf bedrijven, bekroond te Gent in 1848; *Bergenkruize*, 1849; *De arme jongen*, 1850; *Mast en Danneels*; en *De tooverdrank*, Gent 1870.

Boonzajer (*Cornelis Gerardus*), geb. te Gorinchem 15 Aug. 1788, notaris en wethouder in zijne geboortestad en ald. overl. 4 April 1863, schreef met J. G. W. Merkus van Gendt: *Geschiedkundige Aantee-*

keningen betreffende het slot Loevestein, Gor. 1840. Hij liet vele gedichten in manuscript na.

Booren (*Elias van*), geb. te Leiden 28 Febr. 1728, was schoolmeester aldaar. Hij schreef *Het Tweehonderdste Jubels Vreugt Verhaal, meede ter Gedagtenis beschreven en op Reim gemaakt* enz., Leid. 1774. Hij overleed 14 Jan. 1797.

Boot (*Gerhard*), geb. te Gorinchem in 1604, studeerde en promoveerde in de medicijnen, vestigde zich omstreeks 1630 metterwoon te Londen en werd lijfarts van koning Karel I. Na het onthoofden van dezen rampspoedigen vorst ging B. naar Dublin, waar hij in 1650 overleed. Van hem verscheen een latijnsch werk: *Vrolycke Uuren*, 1630. Ook beoefende hij zoowel de Latijnsche als Nederlandsche dichtkunst.

Boot (*Johannes Cornelis*), geb. te Leur 20 Juli 1761, was predikant te Nieuwenhoorn en daarna te Arnhem. Zijn *Opwekking van Lazarus* werd in 1785 door 't Haagsche Dichtgenootschap bekroond, evenals zijn *Tot lof der Weldadigheid*. Hij is de vervaardiger van *Gez. 168, op den Oogst*. Men vindt eenige fragmenten van zijn gedichten ingelascht in de *Wandelingen in een gedeelte van Gelderland van L. A. Nijhoff* en in diens *Geldersche Arcadia*. Hij stierf 9 Juli 1834.

Boot (*Gerardus Wilhelmus*) broeder van den voorgaanden geb. 21 Mei 1763 te Leur bij Bredda, stierf als rector te Gorkum 6 Sept. 1832. Hij maakte van tijd tot tijd een gedicht in een of ander tijdschrift waaronder *Bij mijn terugkomst van de begrafenis mijner dochter*.

Bor (*Pieter Christiaansz*) geb. te Utrecht in 1559, woonde op verschillende plaatsen en beoefende het vak der Historiën. In 1615 legden de Staten van Holland aan Bor eene jaarwedde van 600 Gl. toe, om zijn geschiedkundig werk te vervolgen. Later werd hij tot Raad en Rentmeester-Generaal van Noord-Holland benoemd. Hij overleed te Haarlem 16 Mei 1635. Hij schreef: *De Oorspronck, begin ende vervolgh der Nederlandsche oorlogen, beroerten en Burgerlijke oneenicheyden*, beginnende met den afstand van Karel V en eindigende met den dood van Willem I, later voortgezet tot het jaar 1600. De eerste uitgave is in 6 Dln. Leiden 1621 en volg. jaren; een tweede druk is in 4 Dln. van 1679 met een bijvoegsel. Voorts schreef hij nog *het zesde deel der Chronyche Carionis*, loopende van 1576—1619. Amst. 1632; Ge-

leyenthey van 's Hertogen-Bosch vierde Hooftstadt van Brabant, Haer oorspronck, fundatie ende vergrootinge, verscheyden harer belegeringen ende eyndlijke overwinninge, verrassinge en inneminghe van Wesel ende meer andere geschiedenissen des jaars 1629, 3 Dln, 's Gravenh. 1630; Voorts twee tragicomedien in prosa, d' eene Appollonius prince van Tyro en Appollonius en zijne dochter Tarsia, 's Gravenh. 1617. Als dichter gaf hij uit: *de oorspronck, begin en aanvang der Ned. oorlogen, gedurende de regering van de hertoginne van Parma, des hertogs van Alba en grooten commandeur in Lidekens*, 1617.

Bor (*L. van den*) schreef: *Berijmde schets der bijbelsche geschied.*, Arn. 1860; *Schets der Ned. geschied.*, op rijm gebugt en met de noodige zangwijzen voorzien, Arnh. 1857; *Schets van de geschied. der Nedert. in den O. I. archipel*, idem Arn. 1857,

Borchgrave (*Peter Joos de*) op 1 April 1751 geboren te Wacken (West-Vlaanderen) studeerde aan het Collegie te Kortrijk en wijdde zich daarna geheel toe aan de Geschiedenis en de dichtkunst. Alhoewel hij aanvankelijk het bakkersberoep uitoefende, wist hij zich door zijn geest en dichterlijke gaven te onderscheiden en zich tevens een goed vermogen te verschaffen. De Fransche Republiek, die hij niet toegedaan was, deed zijn fortuin nochtans dusdanig smelten dat hij al spoedig verplicht was het ambt te aanvaarden van ontvanger der rechtstreeksche belastingen in het kanton Wacken, in welke bediening hij bleef tot zijn dood, die voornamelijk op 13 October 1819. De Borchgrave maakte deel der Rhetorica-kamer van Wacken, welke in 1784 te Oudenaarde den eersten prijs behaalde met het treurspel *Bellorophon*, waarin hij de hoofdrol vervulde. Ook in andere tooneelstukken speelde hij met talent; doch verwierf zijn roem in de talrijke wedstrijden van poëzie waarin hij schier altoos den palm behaalde. Zijne voornaamste stukken zijn: *Een berijmde brief aan de Nederlandsche dichteresse Petronella Moens*, 1788. *De barbaarsche Zeeroovers*, 1789. *De vriend der dichteren*, 1789. *Ode aen de vrijheid*, 1790. *De Belgen*, 1810. *De vrede*, 1810. *Abraham's offer*, 1811. *De slag van Friedland*, 1812. *Ode op het huwelijk van Prins Frederik van Oranje*, 1816 en *Dood en onsterfelijkheid*, 1819. Met veel bijval werd van dezen schrijver vertoond het blijspel *De vrugtelooze bewaeking*, 1782 en het treurspel *Nelson of de beproefde liefde*, 1795. Schrijvers gezamenlijke pennevruchten verschenen onder den titel van: *Gedichten. Met portret en andere platen, en eene*

B E R I C H T.

Bij de verschijning der eerste aflevering een enkel woord waarmede de ondergeteekenden hun werk bij 't publiek willen inleiden, en dat tevens dienen moet tot *captatio benevolentiae* indien hun verwijten van onvolledigheid of onnauwkeurigheid naar 't hoofd worden geslingerd. Het *habent sua fata libelli* komt hier vooral te pas met het oog op alle lotgevallen, die onze correspondentie te doorloopen had met de H.H. letterkundigen, over hetgeen elk van zich wenschte opgenomen te zien; onvolledig is daarom ons werk zeker, omdat velen niet antwoordden, onnauwkeurig is het ook wijl enkelen niet in genoeg bijzonderheden traden, en wie zal het wraken dat een werk van zulk een omvang nog vele leemten heeft, welke geheel voor onze rekening moeten komen. Wij roepen daarom *beleefd* maar *dringend* nogmaals de hulp in van allen, die een steentje kunnen aandragen om ons het gebouw te helpen voltooien; wij trachten toch een boek te geven dat zooveel mogelijk alles bevatten zal wat in Noord- of Zuid-Nederland op bellettristisch gebied in den *uitgebreidsten* zin geschreven en gewreven is, met enkele bijzonderheden nopens de schrijvers, zoowel vroegere als thans nog levende; en tegen dit laatste vooral meenden wij dat geen bezwaar kon bestaan, omdat wij ons voornamen eene strikte onzijdigheid in acht te nemen en nergens, in welken vorm ook, eenige critiek uit te oefenen.

't Is onze wensch dat ons boek der volledigheid zoo veel mogelijk nabij kome, om als legger te dienen voor elkeen, die belang stelt in onze letterkunde, en 't is dus, hopen wij, geen ijdele wensch dien wij uiten, dat elkeen die ons helpen kan ons zijne meening rond en open, liefst per brief mededeelt. Het *qui cito dat bis dat* is hierbij een behartigenswaardig spreekwoord, opdat we na 't voltooien van het boek geen groot supplement behoeven te geven.

Dr. W. J. A. HUBERTS, } te Zwolle.
W. A. ELBERTS, }
F. Joz. P. VAN DEN BRANDEN, te Antwerpen.

VOORWAARDEN VAN INTEEKENING.

Het werk zal verschijnen in Afleveringen van 3 vel royaal 8° of 48 pag. druks, gelijkstaande met 190 pag. gewonen letterdruk; elke aflevering zal slechts **70 Cent** kosten. Voor België **Fr. 1.50**.

Eene Naamlijst van Inteekenaren zal aan het werk worden toegevoegd, waarom men beleefd duidelijke opgaaft van naam en kwaliteit verzoekt.

Het geheel wordt geraamd op ongeveer 18 Afleveringen, die elkander, voor zoover dit met eene goede bewerking overeen te brengen is, zoo spoedig mogelijk zullen opvolgen.

Telkens na de uitgave van drie Afleveringen, wordt over het verschuldigde beschikt.